

Ramona Tønnesen

Utsatte barn og unge og koronapandemien - konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med covid-19

Masteroppgave i Barnevern
Veileder: Lena Augusta Ulfseth
Juli 2021

Ramona Tønnesen

Utsatte barn og unge og koronapandemien - konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med covid-19

Masteroppgave i Barnevern
Veileder: Lena Augusta Ulfseth
Juli 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG.....	4
ABSTRACT	5
1. INNLEDNING.....	6
1.1 BAKGRUNN	7
1.2 TEMA OG FORMÅL.....	7
1.3 VALG AV PROBLEMSTILLING	8
1.4 BEGREPSAVKLARING	9
1.5 OPPGAVENS OPPBYGGING.....	10
2. KUNNSKAPSSTATUS.....	13
2.1 BARNEVERNTJENESTENS OPPGAVE KNYTTET TIL UTSATTE BARN OG UNGE.....	15
2.2 ENDRINGER I BARNEVERNTJENESTEN SOM FØLGE AV COVID-19	17
2.2.1 Tilgjengelighet.....	17
2.2.2 Kontakt med klienter og samarbeidsinstanser	18
2.2.3 Bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser.....	19
2.3 SÅRBARE BARN OG UNGE, OG MULIGE KONSEKVENSER AV PANDEMIEN	20
3. METODE	25
3.1 KVALITATIV TILNÆRMING	25
3.2 VITENSKAPSTEORETISK STÅSTED	26
3.2.1 Fenomenologisk perspektiv	27
3.2.2 Hermeneutikk.....	29
3.3 INTERVJUGUIDE OG SEMISTRUKTURERT INTERVJU	31
3.4 UTVALG OG REKRUTTERING AV INFORMANTER.....	32
3.5 INFORMANTENE.....	33
3.6 GJENNOMFØRING AV INTERVJU	34
3.6.1 Bruk av lydopptak	35
3.6.2 Digital intervjuform	35
3.7 TRANSKRIBERING.....	36
3.8 RELABILITET OG VALIDITET	37
3.8.1 Å studere egen organisasjon.....	38
3.9 FØRSKNINGSETISKE VURDERINGER	39
4. ANALYSE.....	42
4.1 ANALYSE AV DATAMATERIALE.....	42
5. EMPIRISKE FUNN	46
5.1 ORGANISATORISKE ULIKHETER	46
5.2 OPPSTART OG GJENNOMFØRING AV UNDERSØKELSER OG TILTAK UNDER PANDEMIEN.....	48
5.2.1 Bekymringsmeldinger	48
5.2.2 Gjennomføring av undersøkelser	49
5.2.3 Iverksettelse og gjennomføring av tiltak	50
5.3 ÅNSATTES MULIGHET TIL Å YTE FORSVARLIG TJENESTE	52
5.4 VIKTIGHETEN AV TILBUD TIL UTSATTE BARN OG UNGE.....	55
5.5 TAP OG ENDRING AV SAMARBEIDSPARTNERE OG RUTINER.....	57
5.6 OPPSUMMERENDE FUNN	60
6. DRØFTING.....	62
6.1 ORGANISERING SOM HEMMENDE FAKTOR FOR UTØVELSE AV HJELPETILTAK	63
6.1.1 Konsekvens av manglende samfunnskritisk funksjon.....	63
6.1.2 Barneverntjenesten og tiltaksavdelingen i lys av organisasjonsteori.....	64

6.1.3 Kompensering av hjelpetiltak og viktigheten av eksterne aktører.....	65
6.2 RETT HJELP TIL RETT TID OG FORSVARLIG OPPFØLGING	67
6.2.1 Forsvarlighet og vurdering	68
6.2.2 Forsvarlighet og oppfølging	69
6.2.3 Forsvarlighet og bekymringsmeldinger	72
6.3 ORGANISERING SOM FREMMENDE OG HEMMENDE FAKTOR FOR SAMARBEID	73
6.4 KONSEKVENSER AV STENGTE DAGTILBUD	76
7. AVSLUTNING	79
7.1 AKTUELL VIDERE FORSKNING	81
7.2 KONKLUSJON.....	81
LITTERATURLISTE	82
VEDLEGG.....	89
INFORMASJONSSKRIV	89
SAMTYKKESKJEMA	90
INTERVJUGUIDE	91
GODKJENNELSE FRA NSD	93

Forord

To år på masterstudiet ved NTNU har vært hektisk kombinert med fulltidsjobb i barnevernet og som småbarnsmor. De siste to årene og arbeidet med masteroppgaven har vært en berg-og-dalbane følelsesmessig og praktisk. Mitt i alt slo koronapandemien til og hverdagen ble totalt snudd på hodet.

Det har vært krevende og jeg har fått utfordret tro på egne ferdigheter, struktur og selvdisciplin. Selv om det til tider har vært svært utfordrende, har det likevel vært lærerikt og spennende. Jeg sitter igjen med en enorm kunnskap, og så mye mer enn det som fremkommer i denne oppgaven. Nettopp fordi å komme frem til den kunnskapen jeg presenterer i denne oppgaven ligger det kunnskapssøk om så mye mer.

For å få til dette prosjektet er det flere å rette en takk til. Først og fremst en takk til de som takket ja til å stille opp i intervju og delte åpent om sine erfaringer og refleksjoner.

En stor takk til min mamma som uttrykker genuin stolthet og tro på at jeg får til det jeg vil, og som lytter ut når frustrasjonen er stor. Takk for at du stiller opp og passer mine flotte barn som gjør det mulig for meg å fokusere og konsentrere meg om denne oppgaven. Jeg er takknemlig for at arbeidsgiver har vært fleksibel med tilrettelegging for at jeg skal få gjennomføre studiet.

Videre takk til medstudenter som har vært god støtte og motivatorer.

Helt til slutt vil jeg ikke minst rette takk til min veileder Lena Augusta Ulfseth for god veiledning, motivasjon og for å ha tro på at jeg kommer i mål. Takk for at du hele veien har vært «påkoblet», og vist stort engasjement til mitt prosjekt.

Langevåg, 16.06.21

Ramona Tønnesen

Sammendrag

Denne oppgaven er basert på en undersøkelse i forbindelse med masterstudie. Tema for denne studien er «Utsatte barn og unge og koronapandemien – konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med covid-19». Studien handler om hvordan ansatte i barneverntjenesten opplevde oppfølgingen av utsatte barn og unge under nedstengingen som følge av koronapandemien. Problemstillingen for prosjektet har vært: **Hvordan opplevde ansatte i barnevernet oppfølgingen av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?**

For å besvare denne har jeg benyttet kvalitativ metode og gjennomført semistrukturert intervju med 6 barnevernsansatte fra forskjellige kommuner i Norge.

Hovedfunn er drøftet i lys av funn fra tidligere forskning og kunnskap som fremkommer av mitt kunnskapsgrunnlag, samt organisasjonsteori. Funn viser at koronapandemien førte til endring i hvordan barneverntjenesten utøvde sitt arbeid og oppfølging av familier de var i kontakt med. Samt at organisatoriske ulikheter påvirket familier som er i kontakt med barneverntjenesten i forhold til hvordan de fikk hjelp under pandemien.

Mitt hovedfunn om hvordan organisatoriske ulikheter har påvirket muligheten for hjelp under pandemien reiser spørsmål om hvorvidt politiske føringer for organisering sikrer prinsippet og ideologien om *rett hjelp til rett tid*.

Abstract

This thesis is based on a study in connection with a master's study. The theme for this study is “vulnerable children and youngsters regarding the pandemic – consequences of lock-down in connection with Covid- 19”. This study is an insight in how employees in the child welfare services is experiencing the follow-up of vulnerable children due to the Corona pandemic and lock-down. The issue for this project has been: **How do employees of the child welfare services experience the continuation of the pandemic, and which consequences have this resulted in?**

To answer this issue, qualitative methods have been used to provide a semi-structured interview with 6 child welfare employees from different municipalities in Norway.

The main findings in this case have been discussed in light of findings from previous research from my knowledge base, in addition to organizational theories. Findings show that the covid-19 pandemic led a change in how child welfare services carried out their work and follow-up of families they were in contact with.

Findings show that the corona pandemic led to a change in how the child welfare service carried out its work and follow-up of families they were in contact with. And that organizational differences affected families who are in contact with the child welfare service in relation to how they received help during the pandemic.

My main finding on how organizational differences have affected the possibility of help during the pandemic raises the question of whether political guidelines for organization ensure the principle and ideology of the right help at the right time.

1. Innledning

12. Mars 2020 kunngjorde statsminister Erna Solberg og helseminister Bent Høye, under en pressekonferanse, de mest dramatiske tiltakene gjennomført i Norge i fredstid. Hensikten skulle være å begrense smitte og spredning av viruset covid-19. Tiltakene som ble kunngjort var blant annet at skoler og barnehager ble stengt, og over natten ble arbeidsplasser og klasserom erstattet av hjemmekontor og hjemmeskole. Flere opplevde å bli permittert fra sine jobber og det ble stor usikkerhet knyttet til når man kunne gå tilbake til arbeidet sitt igjen. Dette er forhold som kan gi økonomiske konsekvenser og psykososiale innvirkninger, og føre til blant annet opplevelsen av stress, angst og depresjon. Vanskelige sosiale og økonomiske forhold som trangboddhet, samt lav inntekt som følge av tiltakene, kan også virke inn på samspill og foreldre – barn relasjonen.

Digitale løsninger og kommunikasjonsmidler, ble i løpet av kort tid den viktigste møteplattformen for samfunnet. Denne situasjonen og viruset var noe nytt, og det fantes liten informasjon og kunnskap om hva dette var for noe, hvordan det utviklet seg, og hvor farlig det var. Samtidig skapte situasjonen frykt og engstelse hos mange. Kort tid etter at samfunnet stengte ned 12. Mars 2020, begynte fagfolk å uttrykke bekymring for barn og unge som fikk hverdagen sin endret og betydelig begrenset - dette som følge av smitteverntiltakene. Denne situasjonen har fått navnet koronapandemien og er en pandemi forårsaket av viruset covid-19. Pest og pandemier er ikke noe nytt eller ugjenkjennelig, og det er nok mye vi kan lære av tidligere pandemier og måten de har blitt håndtert på. Samtidig har vi i skrivende stund levd med koronapandemien i over ett års tid, og de strenge tiltakene påvirker oss fortsatt og på ulike måter. Vi kan ikke se bort i fra at det også i fremtiden vil være sannsynlighet for at alvorlige pandemier vil prege oss. Kunnskap om det vi nå opplever, kan være nyttig for å kunne være best mulig rustet for en eventuell ny pandemi i fremtiden, og sikre at blant annet utsatte og sårbare barn og unge er ivaretatt på en god og forsvarlig måte.

Den overordnede målsettingen med barnevernsreformen er at flere barn skal få rett hjelp til rett tid, samt at tjenestetilbudet skal kunne tilpasses lokale behov (Det kongelige barne- og likestillingsdepartement, 2016-2017, s. 30). Jeg undrer meg over hvordan barneverntjenesten opplevde oppfølgingen av de familiene tjenestene var i kontakt med under nedstengingen av samfunnet og koronapandemien for øvrig, og ikke minst hvordan situasjonen påvirket utsatte

barn og unge sin mulighet til *rett hjelp til rett tid* som offentlige dokumenter fremhever som så viktig.

1.1 Bakgrunn

Koronapandemien var noe som raskt rammet en hel verden, plutselig. Ut ifra egne erfaringer ble jeg nysgjerrig på hvordan denne koronapandemien påvirket barneverntjenestens måte å arbeide på, samt hvordan det var for andre ansatte å følge opp de familiene som er i kontakt med tjenesten. Når samfunnet stengte ned, gjorde det noe med ytelsen av tjenesten, slik jeg selv erfarte det. Jeg undrer meg over hvordan beslutningen om å stenge ned samfunnet rammet de mest utsatte og sårbare barna, de som barneverntjenesten er i kontakt med. På bakgrunn av min nysgjerrighet om hvordan koronapandemien og samfunnets nedstenging knyttet til dette kan ha påvirket utsatte barn og unge, kom jeg frem til mitt valgte tema. Jeg er klar over at koronapandemien er noe som har vært nært forestående, og som absolutt ikke er over i den skrivende stund. Det begynner å komme en del forskning innen feltet, men samtidig er det mye rundt koronapandemien det er behov for å forske videre på. Mye av ettervirkningene og konsekvensene av pandemien, vil man antagelig ikke kunne finne før etter flere undersøkelser og med tiden. Å få ta del i forskningen innenfor dette nye fenomenet som koronapandemiene er, gjorde også prosjektet mer spennende. Jeg undrer meg over hvordan ansatte opplevde å følge opp utsatte barn og unge under koronapandemien og hvilke konsekvenser det kan ha ført til for de barna barneverntjenesten skal være der for. Videre undrer jeg meg over om koronapandemien påvirket måten tjenesten i utgangspunktet er organisert på, og om rutiner og prosedyrer for gjennomføring av oppgaver ble endret.

1.2 Tema og formål

Dette prosjektet er en masteroppgave, og formålet med oppgaven er å få mer kunnskap om konsekvenser for utsatte barn og unge i barnevernet under koronapandemien og nedstengingen knyttet til denne. For å få mer kunnskap om dette har jeg derfor intervjuet ansatte i barneverntjenester i ulike kommuner i Norge. Dette for å få tak i deres erfaringer om hvordan de opplevde denne pandemien for barn og unge i barnevernet, og hvordan det var for dem å følge opp disse. Jeg ønsker også å finne ut hvordan ansatte selv opplevde at koronapandemien påvirket arbeidet barneverntjenesten skal utføre. Jeg er også opptatt av å

finne ut av hvordan tjenestene er organisert og hvordan de utfører arbeidet knyttet til lovpålagte oppgaver.

Bakgrunnen for mitt valgte tema bunner i egen erfaring som saksbehandler i barneverntjenesten. Jeg jobbet selv i barneverntjenesten med undersøkelser under koronapandemien og kjente på ulike problemstillinger vedrørende dette. Dette gjorde meg nysgjerrig på hvordan andre ansatte i barneverntjenesten opplevde situasjonen. Jeg er imidlertid klar over at det at jeg er ansatt i barneverntjenesten selv kan ha preget arbeidet i denne undersøkelsen. Dette er noe som jeg kommer nærmere inn på i kapittel 3.8 om reliabilitet og validitet. Tema for prosjektet er «Utsatte barn og unge og koronapandemien – konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med Covid-19». Prosjektet omhandler hvilke konsekvenser nedstengingen i perioden mars-april 2020 i forbindelse med Covid-19 og koronapandemien forøvrig, kan ha ført til for utsatte barn og unge, samt undersøke barnevernsansattes erfaringer, tanker og refleksjoner rundt dette. Innenfor dette vil jeg også se nærmere på hvordan tjenesten er organisert, og betydningen det eventuelt kan ha for hjelpen utsatte barn og unge som er i barnevernet, fikk under en slik pandemi. Koronapandemien er et nytt fenomen og målsettingen med dette forskningsprosjektet er å bidra til å videreutvikle kunnskap og representere et bidrag til foreliggende kunnskap på området.

Tanken min først var å undersøke hvordan selve nedstengingen av skoler og barnehager under koronapandemien påvirket visse spesifikke grupper av sårbare, som for eksempel de som lever med vold og overgrep. Jeg kom frem til at jeg heller ønsket et mer åpent intervju knyttet til utsatte barn og unge, og koronapandemien. På denne måten ville jeg kunne fange en større gruppe barn og unge, ved å ha et større og flere perspektiv innenfor de rammene jeg har satt for prosjektet.

1.3 Valg av problemstilling

Med utgangspunkt i tema og formålet for prosjektet har jeg utformet en problemstilling som jeg opplever omfatter den kunnskapen jeg søker. Problemstillingen min er forankret i det som kan kalles en samfunnsmessig sammenheng. Norsk sosiologi har en sterk tradisjon i det Aubert (1969) kaller «*problemorientert empirisme*» (Thaagard, 2013, s. 53). I dette ligger det at samfunnsforskning bør ta utgangspunkt i problem som er viktige i samfunnet, da denne

kunnskapen kan få en praktisk betydning. Jeg anser mitt forskningsprosjekt og min problemstilling som svært relevant og viktig for samfunnet og utvikling av kunnskap. Koronapandemien er et nytt fenomen som jeg mener er meget viktig for samfunnet å vite mer om, og ved å forske på dette kan vi utvikle ny kunnskap. Befring (2015) viser til noen punkt som kjennetegner gode problemformuleringer (s. 66-67). Av disse punktene anser jeg min problemstilling til å ha grunnlag i opplevelser og erfaringer, og fremstå som logisk og relevant. Selve utformingen av problemstillingen har vært en kontinuerlig prosess gjennom forskningsarbeidet, og jeg har vært åpen for at den kunne videreutvikles med utgangspunkt i det empiriske materialet.

Jeg har til slutt endt opp med følgende problemstilling:

- Hvordan opplevde ansatte i barnevernet oppfølgingen av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?

1.4 Begrepsavklaring

Etter å ha presentert min problemstilling vil jeg nå avklare noen begreper som er av betydning for oppgaven. Dette er begreper som er gjennomgående i min oppgave.

«Ansatte i barnevernet» og «utsatte barn og unge».

I min problemstilling viser jeg til begrepene «ansatte i barnevernet» og «utsatte barn og unge». Dette er også begrep som jeg benytter gjennom oppgaven. Med disse begrepene mener jeg ansatte som jobber med saksbehandling i barneverntjenesten, og barn og unge barneverntjenesten er i kontakt med etter Lov om Barneverntjenester.

Covid-19

I følge den store norske leksikon er covid-19 navnet på sykdommen som forårsakes av viruset sars-CoV-2, som er et koronavirus. Koronaviruset smitter gjennom dråpe og kontaktsmitte, og fører til luftveisinfeksjon, og kan gi alt fra milde symptomer til alvorlig sykdom, og i sjeldne tilfeller dødsfall (FHI, 2020). Viruset er det vi frykter og er redde for, og det er det som førte til selve nedstengingen 12. Mars 2020. «Korona» er også et mye brukt begrep for sykdommen covid-19.

Koronapandemien

Koronapandemien er en pandemi forårsaket av viruset covid-19. WHO (World Health Organisation) erklærte i Mars 2020, virusutbruddet som en pandemi. Koronapandemien bruker jeg som en samlebetegnelse om tiden fra samfunnet stengte ned 12. mars 2020 og frem til dagsdato, og de ulike elementene knyttet til situasjoner som har oppstått under denne. Jeg vil i hovedsak forholde meg til dette begrepet gjennom oppgaven, men kommer også til å bruke andre benevnelser som for eksempel Covid-19 og nedstenging der jeg vurderer at det passer seg best. Koronapandemien er noe jeg vil gi en nærmere beskrivelse av i kapittel to.

Nedstenging

Begrepet nedstenging bruker jeg om tiden i mars/april 2020 da hele det norske samfunnet var stengt ned. Å stenge ned ble gjort for å begrense og hindre spredning av viruset. Under nedstengingen var alle skoler og barnehager stengt fra 12. Mars og ble gradvis gjenåpnet 27. April 2020. Dette førte til at norske elever gikk glipp av fysisk undervisning, men for de fleste norske elevene la skolene om undervisning til digital hjemmeundervisning. Flere butikker og andre arbeidsplasser ble også stengt. At skoler og barnehager stengte førte til at mange foreldre måtte være hjemme og fikk utfordre seg både i undervisningsrollen og i rollen som barnehagepedagog.

Hjelpetiltak

Begrepet hjelpetiltak er noe som går mye igjen i oppgaven. Når jeg referer, drøfter eller viser til dette begrepet gjelder dette frivillige hjelpetiltak etter Lov om Barneverntjenester § 4-4, 2. ledd. Jeg utelukker derfor tiltak som omhandler plassering og omsorgsovertagelse.

1.5 Oppgavens oppbygging

Oppgaven består av syv kapitler og til nå har jeg i første kapitlet presentert bakgrunnen, og min overordnede hensikt og problemstilling for prosjektet. Jeg har videre redegjort for begreper som er gjennomgående i oppgaven.

I det følgende kapittel to vil jeg presentere mitt kunnskapsgrunnlag. Her viser jeg innledningsvis til forskningsinteressen om koronapandemien og litt om variasjonen innen

barneverntjenester, ved å trekke frem noen ulikheter mellom andre land, sammenlignet med Norge. Deretter retter jeg fokus mot barneverntjenestens oppgave knyttet til utsatte barn og unge før jeg retter videre fokus mot endringer i barneverntjenesten som følge av covid-19, som jeg har delt dette inn i tre underkapittel. Underkapitlene beskriver endringer i forhold til tilgjengelighet, kontakt med klienter og samarbeidspartnere, samt bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser. Avslutningsvis for kapittelet gir jeg en beskrivelse av hvem som anses å være de sårbare barn og unge, og viser til hvordan dette defineres ulikt. Jeg viser også til hva som definerer de utsatte barn og unge, da disse gruppene er ganske likt beskrevet. Jeg trekker så frem mulige konsekvenser koronapandemien kan ha ført til for denne gruppen med barn og unge.

Kapittel tre er kapittellet om metode. Innledningsvis gjentar jeg min problemstilling, og sier videre noe om hva metoden omhandler, og hva den metodiske tilnærmingen innebærer. Jeg viser så til mitt vitenskapeteoretiske ståsted og hvilke perspektiver innenfor dette som er relevant for meg og min undersøkelse. Deretter presenterer jeg hvilken intervjuform jeg har brukt, før jeg redegjør for utvalg og rekruttering av informanter. Jeg presenterer så hvem mine informanter er, før jeg forklarer hvordan jeg gikk fram ved gjennomføring av intervjuene. Gjennomføring av intervju er delt inn i to underkapitler som beskriver bruk av lydopptak og den digitale intervjuformen. Videre beskriver jeg transkriberingsprosessen. Deretter går jeg videre inn på reliabilitet og validiteten for prosjektet, hvor jeg også trekker frem fordeler og ulemper ved å studere egen organisasjon. Avslutningsvis for dette kapittelet trekker jeg frem noen forskningsetiske vurderinger som jeg anser som viktig opp imot min undersøkelse.

I kapittel fire beskriver jeg stegvis hvordan jeg har gjort min analyse fra start ved intervju og transkribering, og frem til å ende opp med ulike funn. Jeg har i dette kapittelet også valgt å legge ved en tabell som eksempel for å vise noe av min kodeprosess, og hvordan jeg har kommet frem til et av mine funn fra transkribert tekst. Avslutningsvis presenterer jeg hvilke som er mine funn fra analysen, hvor jeg også trekker frem det jeg anser som mitt hovedfunn.

I kapittel fem presenterer jeg objektivt mine fem funn som jeg har kommet frem til etter å ha analysert mitt datamateriale. Jeg avslutter kapittelet med en oppsummering av de fem funnene.

I kapittel seks drøfter jeg elementer fra mine funn opp imot kunnskapsgrunnlag og teori. Her har jeg valgt å se noen av funnene i lys av hverandre, og drøfter ulike synspunkt for å finne frem til svar på min problemstilling.

I det siste kapitlet, som er kapittel syv oppsummerer jeg oppgaven og svarer på min problemstilling. Det er mye mer jeg undrer meg over og stiller spørsmål ved ut ifra det datamaterialet jeg sitter med, og vil også her komme med forslag til videre tema å forske videre på. Avslutningsvis konkluderer jeg med svar på min problemstilling.

2. Kunnskapsstatus

I dette kapittelet vil jeg gi en innføring i og presentere mitt kunnskapsgrunnlag.

Innledningsvis forteller jeg kort om forskningsinteresse innen koronapandemien, og avgrensninger for mitt kunnskapssøk. Deretter tar jeg for meg endringer i barneverntjenesten som følge av covid-19. Endringer som vises til her er i forhold til tilgjengelighet, kontakt med klienter og samarbeidspartnere, samt når det gjelder bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser. Avslutningsvis viser jeg til hvem som betegnes som sårbare barn og unge, og hvilke mulige konsekvenser koronapandemien kan ha ført til for disse.

På grunn av stor forskningsinteresse rundt koronapandemien er det stadig nye publikasjoner. Jeg har derfor måtte gjøre et utvalg og en begrensning av hvor jeg stopper mitt kunnskapssøk. Koronapandemien er også noe som berører en hel verden, og ikke bare Norge. Det er derfor også mye forskning andre steder i verden. I mitt kunnskapssøk har jeg derfor fokusert på forskning knyttet til selve nedstengingen i mars/april 2020, men også rundt gjenåpningen i April 2020. Jeg har søkt etter kunnskap om dette fra nordeuropeiske land når det gjelder barnevern, da dette er land som har nærliggende praktisering av tjenesten som det Norge har. Jeg har likevel trukket inn noe forskning fra andre land utenfor Nord-Europa som viser til konsekvenser koronapandemien kan ha ført til, og jeg viser til andre land utenfor Nord-Europa når jeg viser til forskning vedrørende bekymringsmeldinger.

Som nevnt er det stor forskningsinteresse rundt covid-19 og koronapandemien. Det er mange aspekter rundt denne pandemien, og for meg er det av interesse hvordan pandemien har påvirket de utsatte barn og unge som barneverntjenesten er i kontakt med. Koronapandemien er noe som i skrivende stund fortsatt herjer i verden, og det finnes begrenset med forskning. Imidlertid begynner vi å få en del kunnskap, og det er publisert en del rapporter som omhandler både hvordan man har håndtert pandemien og mulige konsekvenser pandemien har ført til - og kan føre til i det lengre løp. Mange av studiene til nå innenfor dette tema, har profesjonelle i tjenesten som informanter, eller er bygget på administrativ data. Av Skrove et. Al (2021) sin kunnskapsgjennomgang av 78 publikasjoner fremkommer det at bare et fåtall av disse publikasjonene hadde barn som informanter, og heller ikke mange foreldre i utsatte livssituasjoner var informanter. Kunnskapsgjennomgangen er en del-studie der første del består av spørreundersøkelser med barnevernsansatte i Norge, og andre del er litteraturstudie. Jeg finner en del forskning innen barnevernfeltet og koronapandemien, men da gjerne som er

basert på ledere sine tilbakemeldinger. Jeg finner imidlertid lite forskning om barnevernsansatte sine direkte erfaringer og tanker om hvordan det var å følge opp barn og unge under koronapandemien, og det er dette jeg ønsker å få mer kunnskap om. På bakgrunn av dette har jeg valgt å fokusere på hvilke måter koronapandemien har påvirket sårbare barn og unge i et barnevernfaglig perspektiv, samt hvordan de ansatte opplevde oppfølgingen av disse under nedstengingen. Det er dette som er mitt perspektiv og fokus for oppgaven.

Barnevernet som organisasjon og tjeneste er ulikt fra land til land, men det er også forskjeller innad i Norge. Barnevernet i Norge bærer preg av lokal variasjon, og mange utøver barnevern i mindre lokalsamfunn (Clifford et. al, 2015, s. 20). I Norge har vi Barnevernloven som skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid (Barnevernloven § 1-1). Hvordan denne hjelpen i Norge utøves, er imidlertid ulikt fra kommune og kommune. Når vi vender blikket direkte mot barnevernet, ser vi at barnevernet er annerledes organisert i land som det norske, der det statlige engasjementet i velferds- og familiepolitikk er omfattende (Ellingsen, 2014, s. 22). Finland og Island har i likhet med Norge opprettholdt separate lover for barnevernet, mens i Danmark og Sverige har tidligere barnevernlovgivning blitt innplassert i sosiallovgivningen for på denne måten å kunne behandle ulike problemer i familien på en helhetlig måte (NOU, 2000: 12, 272). Forskjellene mellom land som Norge, Sverige, Danmark, England og Wales virker ifølge NOU (2000:12) å være større sett med fokus på praksis enn på lovverket. Samarbeid med familien, overordnet hensyn til barnets beste, tiltak som er tilpasset problemtyper og problemomfang, og særlig vekt på rettsikkerhet når det gjelder tvangstiltak, er blant de mest fremtredende fellestrekkene ved de formelle målsettingene og bestemmelsene (NOU, 2000:12, s. 287). Clifford et. al (2015) viser til oppsummering av utviklingen i barnevernet i en rekke engelskspråklige land gjort av Lonne m.fl. (2009). Forfatteren understreker at barnevernet i USA, Canada, Storbritannia, Australia og New Zealand har tydelige fellestrekk, og at det foreligger tegn til systemisk svikt som reiser grunnleggende spørsmål om virksomhetens mål og virkemidler. Som hovedpoeng trekkes det frem at disse landene har gått inn i et prosjekt der beskyttelse av barn står sentralt (child protection) og vender seg bort fra barnevelferd (child welfare) (s. 22). Clifford et. al (2015) viser også til analyse av Thorpe (2012) som finner sammenfallende trekk i måter familier kommer inn i barnevernet i Norge, og hvilke hjelp som tilbys sammenlignet med data fra Australia, UK og Irland. Studien viser til forskjeller som muligens ligger i at Norge har hatt råd til å hjelpe flere med mindre problemer enn land som har strammere budsjetter for

barnevernsformål (s. 19). Ifølge NOU (2000: 12) er det en tydelig forskjell som skiller England og Wales fra nordiske land, og det er at «terskelen» for at barnevernet skal gripe inn virker betydelig høyere (s. 287).

Som beskrevet er det visse forskjeller, men også noen likhetstrekk mellom Norge og andre land. Jeg vil i det følgende kapittel gå nærmere inn på barneverntjenestens oppgaver knyttet til utsatte barn og unge.

2.1 Barneverntjenestens oppgave knyttet til utsatte barn og unge

I alle kommuner i Norge skal det være en barneverntjeneste som utfører det daglige arbeidet etter Barnevernloven. Kommunene står for øvrig fritt med hensyn til hvordan de vil organisere den kommunale barneverntjenesten (Bunkholdt & Sandbæk, 2013, s. 38).

Barneverntjenestene arbeider etter ulike modeller, som blant annet spesialistmodellen eller generalistmodellen, og har bakgrunn i lokale tilpasninger for å kunne imøtekomme best mulig muligheten til å gjennomføre de lovpålagte oppgavene, og det ligger også ulike muligheter i store og små kommuner. I Barnevernloven § 1-1 står det at Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Bunkholdt & Sandbæk (2013) skriver at ifølge Backe-Hansen (2004) dreier prinsippet om rett hjelp til rett tid seg om treffsikkerhet i den forstand at de barna og unge som trenger det, får nødvendig tiltak. For å forsøke å oppnå dette er den kommunale barneverntjenesten pålagt å gjøre undersøkelser og iverksette tiltak innen visse frister. Kommunene har plikt til å bevilge de nødvendige midler for at barneverntjenesten skal kunne gi hjelp til barn og unge i tråd med barnevernloven (Bunkholdt & Sandbæk, 2013, s. 35). Barnevernloven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Barneverntjenesten skal jobbe forebyggende, men samtidig gripe inn der det er nødvendig med mer omfattende tiltak og tvangsvedtak. Det hevdes at barnevernet i dag er mer ensidig fokusert på foreldres ansvar; barnevernets medarbeidere i økende grad ser bort fra sosiale forhold som bidrar til familiens vansker (Clifford et. al, 2015, s. 22). I dette ligger det at barnevernet hevdes å heller være opptatt av foreldrenes foreldreomsorg i hovedsak.

Først og fremst er barneverntjenesten en hjelpeinstans, og jobber etter «mildest inngreps prinsipp». Mildest inngreps prinsipp går ut på at tiltak etter barnevernloven må stå i et rimelig

forhold til de mål som kan oppnås, det vil si at det ikke skal anvendes mer inngripende tiltak enn nødvendig for å oppnå målet (NOU 2012: 5, s. 41). I praksis betyr dette at barnevernet først og fremst gir hjelp i hjemmet i form av hjelpetiltak. Prinsippet følger ikke loven eksplisitt, men kommer til uttrykk i for eksempel Barnevernloven § 4-4, 5. ledd og § 4-12, 2. ledd. Begrepet «hjelpetiltak» er en underkategori av det tidligere anvendte begrepet «tiltak», og ses i forhold til andre underkategorier som «tvangstiltak», «omsorgsovertakelse» og «særlige tiltak» (Marthinsen, 2003, s. 229). Vedtak om hjelpetiltak kan fattes både av barneverntjenesten selv og av fylkesnemnda, men det er barneverntjenesten som har det praktiske, overordnede ansvaret for at hjelpetiltak settes ut i livet og blir gjennomført (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 168). Et hjelpetiltak skal bidra til positiv endring for barnet eller i familien. Et hjelpetiltak kan være rettet mot foreldrene, eller mot barnet, alt etter hvilket behov hver enkelt familie har. Det skal blant annet være med på å øke foreldrekompetansen eller kompensere for mangler i foreldrenes omsorg, eller avlaste foreldre. Hovedsakelig kan hjelpetiltak bare iverksettes dersom familien ønsker det, men i noen tilfeller kan det gis pålegg som må behandles i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Formålet med hjelpetiltak er å styrke foreldrenes omsorgskompetanse for å forbedre barnets omsorgssituasjon, men kan også være for å forebygge problemer hos barnet selv. Hjelpetiltakene kan med andre ord ha som mål å forebygge omsorgssvikt hos foreldrene, men også atferdsproblemer hos barnet (Bunkholdt & Sandbæk, 2008, s. 174). Barneverntjenesten er de som skal vurdere hva som er riktig hjelpetiltak, og hvilke hjelpetiltak som tilbys varierer fra kommune til kommune. Eksempler på hjelpetiltak barneverntjenesten kan tilby kan være råd og veiledning, avlastningshjem, familieterapi, ulike foreldreveiledningsprogram som COS, PMTO, ICDP, hjemkonsulent, familieterapi, støttekontakt, økonomisk støtte til barnehage/SFO, og avlastningstilbud for å nevne noen. I følge Bunkholdt & Kvaran (2018) er det vanlig å skille mellom *kontrollerende*, *kompenserende* og *strukturelle/kurerende* hjelpetiltak. Tilsyn som kan pålegges betegnes som *kontrollerende* tiltak. *Kompenserende* tiltak er ment for å avhjelpe barnets eller familiens omsorgssituasjon, som for eksempel støttekontakt og besøkshjem. Mens *strukturende/kurerende* tiltak skaper mer varig endringer der hensikten er å skape motivasjon og innsikt hos foreldrene til å endre omsorgspraksis (Bunkholdt & Kvaran, 2018, s. 168). Hjelpetiltak barneverntjenesten tilbyr kan gjennomføres av barneverntjenesten selv, men i mange tilfeller leier inn eller kjøper også barneverntjenesten tiltak fra andre kommunale eller private aktører. Fra Bufetat kan for eksempel barneverntjenesten kjøpe tiltak som MST (Multi systemisk terapi), familieråd, og FFT (funksjonell familieterapi). Noen av aktørene barneverntjenesten leier eller kjøper tiltak

fra arbeider også etter andre lovverk enn barnevernet, og med andre mandat, rammer og organisasjonsstruktur. Disse aktørene er nødvendigvis ikke kategorisert på lik linje med barneverntjenesten i forhold til en pandemi.

Samarbeid med andre instanser er også en del av barnevernets oppgaver knyttet til utsatte barn og unge. Krav om samarbeid mellom instanser fremkommer i en rekke lover som blant annet i Lov om Barneverntjenester (1992), Lov om helsetjenester i kommunene (1982) og Lov om sosiale tjenester (1991). I Norge har kravet om samarbeid i praksis og utdanning vært nedfelt i offentlige meldinger og lovreguleringer i over 20 år (Willumsen, 2012, s. 17). Ifølge Willumsen (2012, s. 21) kjennetegnes tverrprofesjonelt samarbeid ved at flere profesjoner jobber tett sammen. De ulike profesjonene har en felles oppgave og prosjekt, er engasjert i felles beslutninger og reflekterer over ulike sider av klientens komplekse behov og hvilke tiltak de ulike tjenestene kan gi for å ivareta behovene. Målet er at ulike personer i fellesskap skal virke sammen og komme fram til et felles resultat via felles målsetting og aktive handlinger (Eriksen & Germeten, 2017, s. 27).

Jeg vil i det følgende kapittel gi en nærmere beskrivelse av hvilken kunnskap vi har om endringer i barneverntjenesten som følge av Covid-19. Jeg viser her til endringer i forhold til tilgjengelighet, kontakt med klienter og samarbeidspartnere, samt i forhold til bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser.

2.2 Endringer i barneverntjenesten som følge av Covid-19

2.2.1 Tilgjengelighet

Da samfunnet stengte ned i mars 2020 ble det bestemt at ansatte som kunne gjennomføre sitt arbeid hjemmefra skulle gjøre dette. Det ble derfor beslutning om hjemmekontor på de ansatte i de fleste tjenester som kunne gjennomføre tilsvarende jobbe hjemmefra. Forskning viser at det var for mange tidlig i pandemien, knyttet stor usikkerhet til arbeidsvilkår og hva tjenestene kunne foreta seg. Barneverntjenestens drift og organisering ble på kort tid tvunget til en omstilling. Den 16.03.20 publiserte Regjeringen en liste over hvilke ansatte som hadde en samfunnskritisk funksjon, og ansatte i barneverntjenester var blant de med slik funksjon. Ifølge Statsforvalteren (2020) er barnevern et arbeid som krever fortløpende oppfølging fra fagpersonell, og det må være ressurser for å håndtere området daglig. Videre mener

Statsforvalteren at kommunene må sørge for at den har kapasitet til å beskytte barn som står i akutt fare for å bli utsatt for skade, og ivaretagelse av barn i krise vil her være sentralt.

I perioder var det på grunn av smittevern hensyn redusert oppmøte i barneverntjenestenes lokaler landet over. Skrove et. Al (2021) finner i sin studie om «*Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge*» at en betydelig andel av tjenester oppgir i April 2020 at tilgjengeligheten på ansatte var redusert. Tveito (2021) har undersøkt hvilke følger koronapandemien fikk for barneverntjenestens generelle drift og organisering. Studien er basert på intervju med ledere, som opplever en tettere og raskere oppfølging enn i en normalsituasjon. For å ivareta driften ble det gjort risiko-og sårbarhetsanalyser for å avklare hvilke familier som måtte prioriteres.

I Bufdir sin statusrapport nr. 1 (2020) fremkommer det noen annen informasjon vedrørende endringer i tjenestetilbudet. Her vises det til at kommunale barneverntjenester oppgir å ikke oppleve endring i tjenestens kapasitet som følge av covid-19, da ansatte jobber hjemmefra eller rullerer på å være fysisk på kontoret. Det må presiseres at den første statusrapporten fra Bufdir som er utgitt er skrevet basert på rapportering kun fra de første ukene av pandemien.

2.2.2 Kontakt med klienter og samarbeidsinstanser

Forskning viser at kommunene opplever at koronasituasjonen har ført til en endring i kontakten mellom klienter og samarbeidsinstanser. Hole (2020) beskriver hvordan vurderinger koblet til smittevern hensyn, anses å utgjøre en stor endring i kontakten under koronapandemien, sammenlignet med tidligere. Funn fra studien viser at grunnet smitteverntiltak og restriksjoner, ble møter med instanser og klienter avlyst eller gjennomført digitalt. Bufdir sin statusrapport nr.1 (2020) viser til at tilpasningen med bruk av digitale verktøy har medført at den totale kontakten med barn, unge og familier ikke er vesentlig endret. Likevel uttrykkes det bekymring for at det gjennomføres få fysiske møter, og at det er flere kritiske saker en ikke får fanget opp.

Forskningen viser at usikkerheten knyttet til viruset og pandemien for øvrig, er noe mange har kjent på. Frykten for smitte, er ifølge flere studier en av årsakene til endringer i tjenestetilbudene, og at familiene selv avlyser møter. Tjenester oppgir at møter avlyses oftere enn normalt, og forskningsrapporten *Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge* viser til at Vestlandet har noe høyere økt grad av avlysninger enn resten av landet (Skrove et.al, 2021). Tjenestene og de ansatte ble nødt til å tenke nytt, og kreativt under pandemien for å tilrettelegge for klientkontakt, og samtaler ble gjerne gjennomført

digitalt eller utendørs. I barnevernets kontakt med familier, skal også barn snakkes med. Dette fremkommer av Lov om Barneverntjenester § 1-6 om barnets rett til medvirkning.

Barneverntjenesten kan også kreve å få samtale med barnet i enerom etter § 4-3, femte ledd. Når barneverntjenesten gjennomfører samtaler med barn, blir dette ofte gjort på skolen eller i barnehagen. Grunnet nedstenging av skoler og barnehager måtte barnesamtaler utføres på andre måter. Forskning viser at tjenester måtte tenke nytt og kreativt også i forhold til barnesamtalene. For noen barn og unge kan det fungere og gjennomføre samtaler digitalt, men det kan også være noen utfordringer ved dette. Tveito (2020) trekker frem sårbarheten med dette, fordi man vet ikke hvem som overhører eller befinner seg i nærheten av samtalen ved bruk av digitale verktøy. Forskning viser at samtaler med barn ute, ved å gå en tur også ble benyttet. Tveito (2020) trekker her frem risikomoment ved dette ved at man ikke har de rammene som på kontoret, og vet ikke hvem som ser eller hører samtalen. Dette kan være sårbart, særlig med tanke på mindre kommuner der de på bygda vet hvor den ansatte jobber, og kan tenke seg til relasjonen. Djupvik & Eikås (2010) viser til en studie av Haugland (2000) som har undersøkt hvordan tilsette opplever å jobbe i små kommuner i Nord-Norge. Her fremkommer det at et grunnleggende kjennetegn ved å være bakkebyråkrat i denne type samfunn er at de fleste rollene en har, blir kjent for folk flest. I praksis er det derfor vanskelig med et klart skille mellom den offentlige yrkesrollen og andre roller (s.98). Forskning viser at det er ulike erfaringer med samarbeid mellom instanser under koronapandemien og nedstengingen. Bufdir sin statusrapport nr.2 (2020) viser til at de fleste barneverntjenester opplevde at det var like lett eller enklere å samarbeide med andre tjenester enn normalt når samfunnet var nedstengt. Bare en femtedel av tjenestene opplevde det vanskeligere. I lys av digitalisering oppleves instanser mer tilgjengelige og man slipper reisevei, noe som gjør terskelen for å delta i møter lavere.

2.2.3 Bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser

Kort tid etter at samfunnet stengte ned i mars 2020, begynte fagfolk å uttrykke bekymring for barn og unge som fikk hverdagen sin endret og betydelig begrenset. Skrove (et al., 2021) finner i sin studie at barneverntjenester rapporterer om en kraftig reduksjon i antall bekymringsmeldinger i mars-april 2020, men en økning utover høsten. Dette er det flere studier som understøtter. Bufdir sin statusrapport nr.1 2020) viser til at tjenester opplever nedgang i bekymringsmeldinger når skoler og barnehager stengte. En måned senere når neste statusrapport kommer, rapporterer enda flere tjenester om færre bekymringsmeldinger. Også utenlands forskning som i USA viser at det beskrives en endring i form av nedgang i antall

bekymringsmeldinger. Undersøkelser gjort i Florida, New York, Los Angeles og Indiana fant en betydelig nedgang i antall saker i barnevernet (FHI, 2021). Tveito (2021) finner imidlertid i sin studie at det er en økning fra private meldere. Noen ledere rapporterer om mindre meldinger fra offentlige instanser, mens andre så en økning. Undersøkelser etter Lov om Barneverntjenester § 4-3, skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlige tilfeller kan fristen være seks måneder (Barnevernloven, 1993, § 6-9). Noen kommuner opplever også at undersøkelser ikke ble startet opp, og utfordringer i forhold til kapasitet, når ansatte måtte være hjemme med egne barn ifølge Tveito (2021) sin studie.

Statsforvalteren er i 2020/2021 i gang med å gjennomføre landsomfattende tilsyn med barnevernets arbeid med undersøkelser. Tilsynet omfatter 60 barneverntjenester og skal ta hensyn til om covid-19 pandemien har fått konsekvenser for barneverntjenestens gjennomføring av undersøkelser (Helsetilsynet 2019, s. 3). Videre fremkommer det at statsforvalteren skal gjøre en vurdering om de tiltakene barneverntjenestene har iverksatt for å håndtere undersøkelser i situasjonen med covid-19 har vært forsvarlig og i tråd med fristene i Barnevernloven § 6-9. Dette vil kunne gi mer kunnskap om barneverntjenesten sin oppfølging av barn og unge under koronapandemien.

2.3 Sårbare barn og unge, og mulige konsekvenser av pandemien

I det følgende kapittelet vil jeg beskrive hvilke barn og unge som inngår i gruppen av sårbare. I min gjennomgang har jeg valgt å bruke begrepene sårbare og utsatte barn og unge. Ut ifra hvordan Bufdir og NKVTS definerer de sårbare, vurderer jeg at dette omhandler de barn og unge som mitt fokus er på, som er barn og unge innen barnevernet. Samtidig velger jeg også å vise til hvilke grupper av barn og unge Helsetilsynet mener kommer inn under begrepet utsatte, da dette brukes om samme gruppe som de som omtales som sårbare.

I barneverntjenesten, og helse og sosialtjenesten forøvrig snakkes det ofte om de sårbare eller de utsatte barna. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) (2020) deler de sårbare inn i grupper. Den første gruppen defineres som *eksisterende sårbare grupper*, og er de som vi på forhånd vet vil trenge psykososial oppfølging ved kriser og katastrofer. Dette er barn og unge utsatt for mishandling og omsorgssvikt, voldsutsatte, personer med psykisk lidelser, personer med rus og alkoholmisbruk, og flyktninger. Den andre gruppen er de med økt risiko *grunnet pandemien og konsekvensene*. Dette er de som er

alvorlig syke smittede og deres pårørende, helsepersonell, personer i karantene og isolasjon, permitterte, eldre, og personer med eksisterende fysisk sykdom. Hvordan en deler inn hvem som betegnes som sårbar blir gjort forskjellig, og Bufdir (2020) har gjort en mer detaljert inndeling av hvem dette er. Av deres vurderinger utgjør sårbare barn og unge barn i familier med vedvarende lav inntekt, barn med foreldre som har gått fra hverandre hvor det er høy konflikt, barn med psykiske lidelser, barn som er mye plaget med depressive symptomer, barn med funksjonsnedsettelse, barn som har opplevd alvorlig fysisk vold, barn som har opplevd gjentatt psykisk vold, barn som har opplevd seksuelle overgrep, barn som har flyktet til Norge, barn som bor på asylmottak, barn som bor trangt, barn av foreldre med psykisk sykdom, fengsels erfaring eller alkoholproblem, barn som blir undersøkt av barnevernet, og barn som får hjelp av barnevernet. Grupper med barn som etter KNVTS og Bufdir sin inndeling er begge relevante, og grupper av mennesker barneverntjenesten møter og er i kontakt med. Antall dette gjelder har Bufdir (2020) per 01.01.20 estimert til å være 1 118 608 barn. Disse barna som beskrives av Bufdir og KNVTS som sårbare kan også, slik jeg oppfatter det betegnes som utsatte. I Lov om Barneverntjenester brukes begrepet «utsatt» når det refereres til ulike faktorer som barn og unge kan bli «utsatt for». Barn og unge i kontakt med barnevernet lever i «utsatte situasjoner» som for eksempel rus, psykiatri, dårlig helse og dårlig økonomi. Ottesen & Ellingsen (2014) bruker helsetilsynets beskrivelse om målgruppen utsatte barn og unge. (s. 182) Ifølge Helsetilsynet (2009) gjelder det barn og unge:

... som ved tilbaketrekning, utagering, rusmisbruk eller på andre måter viser sin oppførsel at de kan ha behov for samordnede tjenester. Gruppen omfatter også barn og unge som kan ha behov for samordnet bistand p.g.a foreldrenes situasjon, psykisk sykdom, rusmisbruk eller lignende.

Slik jeg ser det kan målgruppen utsatte barn og unge, samt de utsatte situasjonene barn og unge innen barnevernet lever under også betegnes som sårbare situasjoner. Virokannas, Liuski & Kuronen (2018) skriver at de som er definert som de sårbare barna er gjerne de som trenger hjelp og støtte for sosiale, helse og økonomiske vansker. Videre viser forfatterene til ulike faktorer som kan påvirke om en betegnes som sårbar. Sårbarhet kan sees på som en universell menneskelig tilstand enn å definere det til bestemte personer eller grupper. Sårbarhet trenger ikke å handle om individet, men om situasjoner individet blir satt i. Sårbarhet blir ofte brukt til å klassifisere personer på måter som overser de strukturelle og sosiale prosessene, og institusjonene som i utgangspunktet skaper og opprettholder sårbarhet.

Mange av disse barna får hjelp av barneverntjenesten og kan i perioder ha behov for hjelpe- og/eller omsorgstiltak, der det er nødvendig med behandling og tjenester fra den statlige barneverntjenesten (Barne-, ungdoms- og familieetaten, Bufetat) eller spesialhelsetjenesten, for eksempel Barne- og ungdomspsykiatrien (BUP). (Ødegård, Iversen & Willumsen, 2014, s. 182). Sårbarhet hos barn og unge kan skyldes at de selv har behov for ekstra oppfølging, at familien er sårbar eller i en sårbar situasjon, eller en kombinasjon av disse (Bufdir, 2020, statusrapport nr.10). Det er familier med gjerne sammensatte og komplekse vansker. Disse barna er spesielt sårbare under koronautbruddet både fordi situasjonen de er i kan forverres av utbruddet, men også fordi hjelpen fra barnevernet kan bli begrenset av smittevernstiltak og sykdom (Regjeringen, 2021, s. 7) Forskning viser at koronapandemien kan for mange ha ført til en vanskeligere situasjon enn den var i utgangspunktet. De som i utgangspunktet ikke er beregnet som sårbar, kan med denne situasjonen som koronapandemien har ført til, plutselig havne inn under denne gruppen. Koronapandemien er noe som kan betegnes som et slags kriseforløp. Killèn (2015) bruker betegnelsen kriseforløp til å betegne et forløp som innledes med en faretruende hendelse som fører til en sårbar tilstand der den indre likevekten ikke nødvendigvis bryter sammen, men blir truet (s. 230).

Det har allerede kommet noe forskning på hvilke konsekvenser koronapandemien har ført til på ulike plan for sårbare barn og unge. Skrove et. al (2021) fokuserer på hva som finnes av eksisterende kunnskap om hvordan sårbare barn og unge ble berørt av pandemien i forhold til deres behov og livssituasjon. Videre fokuserer den på hvordan velferdstjenester for sårbare barn og unge og deres familier har blitt påvirket av pandemien. Rapporten viser til en sammensatt konklusjon, men at hovedtrekkene er at barn og familier i utsatte livssituasjoner fikk en forverret situasjon i løpet av det første året med covid-19. Effekten av pandemiens mest inngripende tiltak for å redusere smitte, som nedstenging av skoler og karantene, har hatt en kumulativ og negativ virkning for sårbare barn og unge. I dette ligger at de strukturelle endringene økonomisk og sosialt som pandemien har ført til, har skapt en akkumulering av motgang hos foreldre og barn som allerede fra før av sto i en vanskelig eller utsatt situasjon (s. 46).

Ifølge forskningen kan det tenkes at mye av konsekvensene først vil bli synlig med tiden. Samtidig er ikke denne koronapandemien overstått, og det er fortsatt usikkerhet til om covid-19 viruset er noe som vi på sett og vis må leve med på en eller annen måte. Det finnes imidlertid forskning på hvordan andre pandemier og kriser gjennom tidene har påvirket

mennesker og samfunnet. Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) viser til en studie av SARS-epidemien i 2002-2003, der mennesker som hadde vært direkte påvirket av epidemien hadde mer depressive plager, dårligere selvopplevd helse og dårligere sosial støtte enn resten av befolkningen. NKVTS viser også til en studie av Brooks, Webster, Smith, Woodland, Wessely & Greenberg (2020) som oppsummerer i en gjennomgang av litteraturen at det er vanlig med økte symptomer på psykologisk stress.

Det vi imidlertid vet er at koronapandemien førte til en total nasjonal nedstenging av samfunnet i flere uker i 2020. Der skoler og barnehager stengte, det ble stopp i fritidsaktiviteter for barn og unge, permitteringer, og mindre fysisk og sosial kontakt. Det helt grunnleggende forsvant, det som strukturerer hverdagslivet, foreldrenes arbeidssituasjon, og barnas egen mulighet til å treffe venner. Forskning viser at mange familier opplever koronapandemien som vanskelig og utfordrende, samt at det er en endring i tjenestetilbudet til barn og unge. En studie av ungdom under koronapandemien viser at når ungdommene med sine egne ord, skal beskrive de største negative endringene, er det sosiale tomrommet, savnet av venner, og trening og andre organiserte fritidsaktiviteter som ble avvirket det aller mest slående (Bakken, Pedersen, Von Soest, Sletten 2020, s. 72). I rapporten fra Statens helsetilsyn (2020) om pasient og brukererfaringer opplevde ungdommer at tilbudet fra hjelpeapparatet ble brått slutt. Den største utfordringen ungdommene melder om var å få timer avlyst, ikke få vite om man får behandlingstilbud, og ikke vite hva man skal forholde seg til. FHI (2020) sin kunnskapsoppsummering konkluderer med antydning om at det var en betydelig nedgang i innmeldte saker om mishandling av barn, som kan tyde på at under nedstengingen var det mange barn som ikke ble fanget opp av tjenestene og dermed mottok nødvendig hjelp. Barn og unge rapporterer også om savn etter venner og sosialt miljø.

Bufdir (2020, statusrapport 10) viser at det var færre konsultasjoner på helsestasjonen per dag, og skolehelsetjenesten opplever en økt pågang og der barn og unge forteller om svært alvorlige tema som selvskading, selvmordstanker, hjemmeforhold med økt krancling, vold og misbruk. Bufdir sin statusrapport 10 (2020) viser også til at det er meldt om lite endringer i tjenestetilbud hos barnehuset, men at det fremkommer samtidig at noen barnehus rapporterer om færre som kan møte til avhør og behandling som følge av sykdom eller covid-19. I følge NKVTS (2020, rapport 2) rapporterer flere ungdommer om psykisk vold sammenlignet med fysisk vold, eller å ha vært vitne til vold. Ungdommene forteller også om et noe forhøyet konfliktnivå i hjemmet sammenlignet med tidligere. Dersom familien selv ikke er i stand til å bearbeide den konfliktbelastende opplevelsen og følelser, kan tanker skyves ut av

bevisstheten. Den konfliktfylte opplevelsen er da ikke lenger tilgjengelig for bearbeidelse av personen selv, men den kan nå komme til uttrykk som aggressiv projisering eller kan føre til en tilstand av passivitet og handlingslammelse (Killèn, 2015, s. 231). Vår redsel og smerte kan komme til uttrykk som sinne, for eksempel overfor et barn, det nærmest tilgjengelige og ofte mest sårbare (Killèn, 2015, s. 230).

3. Metode

Min kunnskapsinteresse er rettet mot hvordan ansatte i barnevernet opplevde oppfølgingen av utsatte barn og unge under nedstengingen, og hvilke konsekvenser dette kan ha ført til. For å finne ut av dette er kvalitativ metode og intervju best egnet for å besvare min problemstilling som er; **Hvordan opplevde ansatte i barnevernet, oppfølging av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?** I dette kapittelet vil jeg gå nærmere inn på metoden jeg har brukt for innsamling av data. Jeg forteller innledningsvis hva kvalitativ metode er, og hva som inngår i en kvalitativ tilnærming. For å belyse mitt vitenskapsteoretiske ståsted viser jeg kort til epistemologi, og vil deretter gi en innføring i det hermeneutiske og fenomenologiske perspektiv, og hvorfor dette er sentralt for mitt prosjekt. Kvalitative analyser har en forankring i fenomenologiske og hermeneutiske fagtradisjoner (Befring, 2016, s. 109). Fenomenologien har fokus på menneskelige erfaringer og hvordan verden blir sett gjennom disse, mens hermeneutikken handler om hvordan vi som mennesker forstår og fortolker verden på. Videre i kapittelet forklarer jeg hvordan jeg utarbeidet en intervjuguide og gjennomførte semistrukturerte intervju. Deretter viser jeg til hvordan jeg gjorde mitt utvalg av informanter og hvordan jeg rekrutterte disse, før jeg i neste avsnitt gir en anonym presentasjon av mine informanter. Jeg forklarer så hvordan jeg gjennomførte intervjuene og viser her til bruk av lydopptak og en digital intervjuform, før jeg forklarer hvordan jeg gjennomførte transkriberingen av intervjuene. Avslutningsvis trekker jeg frem reliabilitet, validitet og forskningsetiske vurderinger og hvordan kravene til dette er imøtekommet.

3.1 Kvalitativ tilnærming

Som nevnt innledningsvis har jeg valgt å benytte kvalitativ metode og forskningsintervju som datainnsamlingsmetode for mitt prosjekt. En viktig målsetting med kvalitative tilnærminger er å oppnå en forståelse av sosiale fenomener (Thagaard, 2013, s. 11). Intervju som datainnsamlingsmetode kommer inn under den kvalitative tilnærmingen. Forskningsintervjuer er den mest utbredte kvalitative metoden som brukes for å få kunnskap om menneskers liv og erfaringer (Brinkmann & Tanggard, 2015, s. 16). Temaet for det kvalitative forskningsintervjuet er den intervjuedes livsverden og hans eller hennes eget forhold til den (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47). I mitt møte med 6 barnevernansatte, gjennom intervju, er hensikten å belyse min problemstilling med utgangspunkt i de ansattes egen livsverden og slik

de selv opplever denne. I motsetning til kvantitativ metode der man bruker for eksempel spørreskjema for innhenting av data, valgte jeg kvalitativ metode fordi jeg vurderer at dette vil gi meg bedre informasjon om hvordan mine informanter opplevde koronapandemien og situasjonen rundt denne. Ved å bruke kvalitativ metode og med intervju som innsamlingsmetode vil jeg kunne få en nærmere og bredere beskrivelse av informantenes opplevelse, fremfor at de skal for eksempel velge mellom svaralternativ i en spørreundersøkelse for å gi svar på dette. Bruk av spørreskjema vil kunne føre til at jeg som forsker i mindre grad får frem informantenes historier og beskrivelser av det jeg søker kunnskap om. Jeg har ut ifra dette valgt som metode for innsamling av informasjon, å intervju ansatte i barnevernet for å få kunnskap om deres erfaringer fra arbeidet i barneverntjenesten under koronapandemien. I studier som er preget av en nær kontakt mellom forskeren og de personer forskeren studerer, som ved deltakende observasjon og intervju, gir kvalitative tilnæringer grunnlag for å oppnå en forståelse av sosiale fenomener på bakgrunn av fyldige data om personer og situasjoner (Thagaard, 2013, s. 12). Kvalitative studier forholder seg gjerne til et fortolkende paradigme, ofte med fokus på informantenes opplevelse og meningsdannelse, og hva slags konsekvenser meninger har (Tjora, 2021, s. 27). Det vil si at ved at jeg intervjuer ansatte i barneverntjenesten vil det gi meg en forståelse av hvordan de opplevde koronapandemien som fenomen ut ifra deres informasjon om dette, og mitt fokus er på deres opplevelser og meninger.

3.2 Vitenskapsteoretisk ståsted

Vitenskapelig kunnskap og teoretisering er bevisst, gjennomtenkt og med prosedyrer for kunnskapsutvikling, og her er forskerens vitenskapelige posisjonering av betydning å belyse. Jeg vil i dette kapittelet vise min posisjonering i forhold til mitt vitenskapsteoretisk ståsted.

En vitenskapsteori er et forenklet mønster, eller et slags abstrakt skjema for hvordan man kan drive vitenskap (Aadland, 2013, s. 49). Noen vil hevde at målet med vitenskapelig metode er å sikre at vitenskapen oppnår resultater som er objektive (Kaiser, 2000, s. 65). Hensikten med vitenskapen i et objektivistisk perspektiv er å oppnå forståelse av, hvilke lovmessigheter som gjelder i virkeligheten (Christensen et al., 2015, s. 26). Innenfor dette perspektivet er det fokus på hva som kan veies og måles, og om det ikke kan det, er det derfor ikke vitenskapelig interessant. Det å skulle benytte et objektivistisk perspektiv når man studerer mennesker

opplevelser, erfaringer og forståelse av koronapandemien som fenomen, slik som jeg gjør i min undersøkelse, kan bli vanskelig. Dette er ikke noe som kan veies og måles, og det finnes ingen sannhet. Det motsatte av objektiv er subjektiv, og det subjektive perspektivet på kunnskap handler om hvordan kunnskapen blir fanget av min personlige fortolkning. Innenfor det subjektivistiske perspektivet er hermeneutikken og Hans Georg Gadamer sentral. Vitenskapen påvirker folks oppfatning, tro og livsanskuelser (Kaiser, 2000, s. 30). For at vi skal kunne orientere oss i verden, må vi derfor ha en oppfatning av hvordan verden er og hvordan vi forstår virkeligheten, noe som innenfor vitenskapsteorien benevnes som ontologi.

Vi alle bedriver en eller annen form for teoretisering i en eller annen form, enten ubevisst eller bevisst. Vi lager gjerne egne teorier om hvordan noe henger sammen og hvorfor noe er som det er. Ved at vi gjør dette blir vi bedre i stand til å forstå hva som foregår, og finne grunnlag for hvordan vi skal handle. Ifølge Aadland (2013) er en teori enkelt sagt en forenkling av virkeligheten (s. 48). Innenfor vitenskapsteorien finner vi blant annet begrepet epistemologi. Epistemologi er læren om kunnskap (Aadland, 2013, s. 70). Det vil si at det handler om hvordan vi får tak i kunnskapen, som kan være gjennom observasjon, eller å høre og snakke med andre, og hvordan vi forstår dette. Ved at jeg intervjuet ansatte i barneverntjenesten vil jeg tilegne meg kunnskap gjennom å snakke med dem og å høre på deres fortellinger. Kunnskap er også noe som kan deles inn i flere former, og for mitt prosjekt vil jeg tilegne meg det som betegnes som fortrolighetskunnskap. Ifølge Aadland (2013) er fortrolighetskunnskap erfarings basert, praktisk, taus, kroppslig og relasjonell kunnskap. Dette er subjektive og realistiske perspektiver på kunnskap som blir farget av mine egne personlige fortolkningsbriller. Denne form for kunnskap som jeg tilegner meg ligger «mellom» meg som forsker, og mine informanter.

Fenomenologien og hermeneutikken er viktige perspektiver innen vitenskapsteorien og når en forsker på sosiale fenomener. Jeg vil videre i de følgende underkapitler beskrive disse perspektivene og hvorfor de er relevante for min undersøkelse.

3.2.1 Fenomenologisk perspektiv

Innenfor kvalitativ forskning, er fenomenologi mer bestemt et begrep som peker mot en interesse for å forstå sosiale fenomener ut fra aktørens egne perspektiver, og beskrive verden slik den oppleves av informantene, ut fra den forståelse at den virkeligheten er den mennesker

oppfatter (Kvale & Brinkmann, 2009, 45). For min undersøkelse er jeg opptatt av barnevernsansatte sitt perspektiv på koronapandemien som fenomen. Det fenomenologiske perspektivet innebærer å sette fokus på menneskers forståelse av seg selv og sin livssituasjon, med deres oppfatninger av erfaringer og opplevelser (Befring, 2016, s. 109).

Fenomenologi tar utgangspunkt i Edmund Husserls (1962) filosofi og metode, hvor det primære studieobjektet er bevisstheten og hvordan fenomener framtrer for hver enkelt fra et førstepersonsperspektiv i den han kaller «Lebenswelt», livsverden (Tjora, 2021, s. 30). Et semistrukturert livsverden intervju brukes når temaer fra dagliglivet skal forstås ut fra intervjupersonens egne perspektiver (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47). Fenomenologiske studier utforsker den mening personer tillegger sine erfaringer av et fenomen (Thagaard, 2013, s. 40). Det vil si at gjennom å intervjuer har jeg studert ansatte i barnevernet sine erfaringer omkring nedstengingen av samfunnet og koronapandemien, samt den betydning de legger i det knyttet til utsatte barn og unge i barnevernet. Gjennom en fenomenologisk tilnærming utforsker jeg barnevernsansatte sine felles erfaringer av fenomenet koronapandemien, og kan da som forsker utvikle en forståelse av essensen av hvilke konsekvenser det har hatt for de barneverntjenesten er i kontakt med. Konsekvensene representerer fenomenet som studeres, og analyse av de ansattes erfaringer gir grunnlag for å utvikle forståelse av fenomenet.

En metodologisk tilnærming knyttet til fenomenologien vil særlig være basert på bruk av dybdeintervjuer, hvor vi som forskere forsøker å få deltakere til å sette ord på hvordan de forstår sin verden, hvordan «ting» er og hvorfor de er slik de er – gjerne i forbindelse med et avgrenset fenomen (Tjora, 2021, s. 31).

Innenfor fenomenologien er også Merleau-Ponty en sentral filosof. I følge Merleau-Ponty er alle vitenskapelige teorier og forklaringer alltid å forstå som sekundære uttrykk for de fenomener mennesker lever med i dagliglivet (Tanggaard & Brinkmann, 2015, s. 19). Vi intervjuer mennesker for å få innblikk i deres opplevelser, sett fra deres perspektiv og ståsted. Hvordan de betegner sin «livsverden» gir oss en privilegert tilgang til personens opplevelse av dens livsverden og kan utgjøre en begynnelse på modellkonstruksjon og teoriutvikling. Det fenomenologiske perspektivet er for mitt prosjekt sentralt. Ved å intervjuer barnevernsansatte har jeg forsøkt å få de til å sette ord på hvordan de har opplevd sin situasjon og sin «verden» i forbindelse med koronapandemien. Hvordan opplevde de ansatte oppfølgingen av barna de var i kontakt med? Hvilke følelser, tanker og erfaringer har de gjort

seg? Problemstillingen min knytter seg opp mot noe som er subjektivt, som barnevernsansatte sine erfaringer med koronapandemien.

3.2.2 Hermeneutikk

Med mitt prosjekt er jeg interessert i å få kunnskap om barnevernsansatte sine erfaringer, opplevelser og forståelse av nedstengingen av samfunnet og koronapandemien, samt hvordan dette påvirket utsatte barn og unge, sett fra deres perspektiv. Ved en kvalitativ tilnærming og bruk av hermeneutisk og fenomenologiske perspektiver skaper jeg min egen forståelse og fortolkning av informasjonen fra mine informanter. Selve ordet hermeneutikk er avledet av det greske ordet hermeneus, som betyr tolk eller fortolker, og utgangspunktet for hermeneutikken er da også behovet for å finne fram til metoderegler for hvordan man skal fortolke tekstmateriale (Hjardemaal, 2011, s. 190). Det kan sies at hermeneutikk er både en analysemetode og en metode for forståelse og innsikt. Ifølge Befring (2016) handler den hermeneutiske metoden om fortolkningskunst og en fortolkningslære, og det gjelder i første rekke tolkning av data i tekstformat, men det kan også være utskrift av intervju- eller observasjonsdata (s. 110). En hermeneutisk tilnærming legger vekt på at det ikke finnes en egentlig sannhet, men at fenomener kan tolkes på flere nivåer (Thagaard, 2013, s. 41). Min forforståelse av det tema jeg forsker på, starter jeg med, allerede som ansatt i barnevernet. Jeg har allerede her gjort meg noen erfaringer, opplevelser, og holdninger til det tema jeg forsker på, og dette kan påvirke mine funn. Min forforståelse er noe jeg har med meg inn i tolkningen av det jeg studerer, og det er viktig at jeg tolker mest mulig objektivt de fenomener og handlinger jeg skal tolke og forstå. Når jeg analyserer mitt datamateriale og kommer frem til mine funn, er dette gjort gjennom mine egne fortolkninger av det informantene formidler. For å forstå hva som fremkommer bruker jeg en hermeneutisk tekning ved at jeg trekker inn mine egne erfaringer, hva jeg kan fra før om det som kommer frem, samt teori. På denne måten kommer jeg frem til en egen forståelse av fenomenet som jeg forsker på. Dette er også i tråd med det Hjardemaal (2011) viser til at Habermas mener, om at dersom man skal forstå grunnlaget for våre kunnskaper, må man ta utgangspunkt i hva slags interesser og behov vi har som mennesker (s. 194). Som ansatt i barnevernet under koronapandemien har jeg egne erfaringer, og min interesse er innenfor det tema jeg forsker på, og dette er elementer jeg vil trekke inn i min forståelse av koronapandemien som fenomen og ansatte i barneverntjenesten sin opplevelse.

Hjardemaal (2011) viser til at Gadamer får frem at kunnskapen alltid må relateres til de personlige og sosiale/kulturelle forutsetninger den springer ut av, og at forsker må ha et refleksivt og mest mulig bevisstgjort forhold til sin egen forforståelse (s. 197). Det som trekkes frem her har vært viktig i min tolkning og analyse av datamateriale. Som ansatt i barneverntjenesten har jeg vært gjennom situasjonen med koronapandemien som mine informanter uttaler seg om. Jeg har derfor egne tanker og meninger om hvordan oppfølgingen av barn og unge har vært under pandemien. I et hermeneutisk perspektiv og forståelse, vil min forforståelse kunne påvirke mine tolkninger av mine informanternes forståelse av situasjonen. Det vil si at, har jeg en kritisk forståelse av barneverntjenestens håndtering av situasjonen, vil dette kunne «låse» mitt fokus til at jeg vil «lete» etter de kritiske elementene i funnene mine, for å bekrefte min egen forforståelse for dette. Gadamer mener at forforståelsen er avhengig av hvem vi er, og at en ikke kan «løpe» fra dette. Forforståelsen vil prege min tolkning av funnene mine, og det ville være umulig å forstå om jeg ikke hadde denne forforståelsen. Den forutsetning at jeg som fortolker stiller meg åpen og empatisk overfor det som er annerledes, omtaler Gadamer som sammensmeltning av forforståelseshorisonter. Hvis jeg har sterke motforestillinger mot det som teksten formidler, vil det være vanskelig å få i gang noen utviklingsprosesser når det gjelder min egen forforståelse (Hjardemaal, 2011, s. 193).

I lys av den hermeneutiske forståelse er ikke hovedpoenget med forskningsprosjektet mitt å beskrive hvordan barnevernansatte gjennomførte selve oppfølgingen av barn og unge under pandemien. Hovedpoenget er å fortolke de ansattes opplevelse av dette, gjennom deres formidling. Mine informanter har allerede fortolket sin virkelighet, og jeg som forsker skal fortolke den allerede fortolkede virkeligheten til de ansatte. I følge Thagaard (2018) omtales dette som *dobbel hermeneutikk*, fordi forskeren fortolker en virkelighet som allerede er fortolket av dem som deltar i den samme virkeligheten (s.42). I mitt intervju har jeg også spurt om informantenes egne erfaringer. Dette kalles erfaringsnære begreper. Erfaringsnære begreper uttrykker den forståelse som de personer vi studerer, selv benytter om sine handlinger (Thagaard, 2013, s. 42).

I forkanten av intervjuene utarbeidet jeg en intervjuguide. I neste kapittel vil jeg gi en nærmere beskrivelse av utformingen og hensikt med denne. Videre beskriver jeg hvilken intervjuform jeg har brukt.

3.3 Intervjuguide og semistrukturert intervju

Innenfor kvalitativ metode har jeg valgt å benytte meg av semistrukturert intervju, for å få kunnskap om det jeg forsker på. Denne formen for intervju søker å innhente beskrivelser av intervjupersonens livsverden, og særlig fortolkninger av meningen med fenomenet som blir beskrevet (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 47). Det er verken åpent eller lukket, men utføres i overens bestemmelse med en intervjuguide om fastsatte tema. Kvale & Brinkmann (2009) viser til at det ligger tett opp til en samtale i dagliglivet, men har som profesjonelt intervju et formål. For å strukturere intervjuet har jeg utarbeidet en intervjuguide i forkant av intervjuene. Ved å strukturere tilnærmingen blir svarene sammenlignbare, da alle informantene har gitt informasjon om like temaer. Spørsmålene var utformet på forhånd, og intervjuguiden startet med noen oppvarmingsspørsmål for å komme i gang, der informanten forteller litt om seg selv og sin bakgrunn. Når jeg utformet intervjuguiden hadde jeg en tanke og ikke minst et håp om at koronapandemien ville være under kontroll om ikke lenge. I min intervjuguide er mine spørsmål særlig knyttet til nedstengingen av samfunnet som vi opplevde i mars-april 2020, men også koronapandemien generelt. I etterkant har det også vært ytterligere regionale nedstenginger. Det ble derfor relevant å tenke at informantene også ville komme til å knytte svarene opp til de nye nedstengingene vi har opplevd. Intervjuguide er som det ligger i ordet – en guide. Det betyr at spørsmål kan stilles på ulike måter, og jeg har brukt intervjuguiden fleksibelt. Ved å benytte meg av et semistrukturert intervju, har informantene mine fått anledning til å uttale seg fritt innenfor de ulike temaene jeg har stilt spørsmål om, samtidig som at jeg har vært åpen for forandringer når det gjelder spørsmålsform og rekkefølge. En intervjuguide kan være mer eller mindre styrende for selve intervjuet og mer eller mindre detaljert og teoristyrte avhengig av den forforståelsen man har av hva intervjuet skal dreie seg om, og hvilke metodologiske rammer man vil la intervjuet foregå innenfor (Brinkmann og Tanggaard, 2012, s. 28). Mine informanter fikk utdelt intervjuguiden på forhånd, og hadde derfor noen forventninger til hva de skulle svare på, og de fikk da også mulighet til å forberede svarene sine. Jeg tenkte at det ville gjøre sannsynligheten for å få gode svar større enn om de vet lite om hva intervjuet omhandlet.

Jeg benyttet også oppfølgingsspørsmål der det virket naturlig gjennom hele intervjuet. Hvordan disse spørsmålene ble stilt kunne variere noe fra informant til informant, avhengig av hvordan informanten besvarte spørsmålet, og noen ganger ble impulsive oppfølgingsspørsmål stilt som ikke var nedskrevet. En slik type intervjuguide som veksler mellom fullstendig formulerte startspørsmål på hvert tema og mer uformelt samtalerettede

oppfølgingsstikkord og- spørsmål, kan skape god flyt i intervjuet og samtidig opprettholde forventningene om intervjuet som en *intervjuerstyrt, asymmetrisk interaksjon* (Tjora s. 172). For å kvalitetssikre og teste intervjuguiden gjennomførte jeg også et «pilotintervju» med en kollega for å sjekke hvor lang tid intervjuet omtrent ville ta og om det var behov for noen justeringer.

For å gjennomføre intervju var jeg avhengig av informanter. Jeg vil nå gi en beskrivelse av mitt utvalg og rekruttering av informanter.

3.4 Utvalg og rekruttering av informanter

Når vi intervjuer mennesker, gjør vi det for å få et innblikk i menneskelige opplevelser fra deres ståsted (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 19). Hovedregelen for utvalg i kvalitative intervjustudier er at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora, 2017, s. 130). Mitt utvalg av informantene representerer sitt syn, verdier og holdninger, men også deres posisjon som profesjon og ansatt i barneverntjenesten. Mine informanter er ikke tilfeldig utvalgt, noe som betegner et kvalitativt studie. Et strategisk eller teoretisk utvalg vil bidra med relevant informasjon, noe som er viktig for å besvare min problemstilling om **«hvordan opplevde ansatte i barnevernet oppfølging av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?»**

Utvalg av mine informanter er gjort strategisk. Jeg har valgt å intervju ansatte i barnevernet, og som har vært ansatt i perioden samfunnet var helt nedstengt, herunder mars-april 2020 samt videre under koronapandemien. Når jeg skulle rekruttere deltakere tenkte jeg å henvende meg i første omgang per epost til leder for de aktuelle tjenestene. Eventuelt ønsket jeg å ta en telefon. Jeg ville informere om mitt prosjekt i denne henvendelsen, og tenkte at leder ville ta kontakt med aktuelle personer i tjenesten for intervju med meg. Jeg oppdaget at medstudenter og andre masterstudenter skrev innlegg i en gruppe jeg var medlem av på facebook, der de rekrutterte informanter. Denne gruppen heter «barnevernspedagogenes facebookgruppe» og har i skrivende stund omtrent 6500 medlemmer. Jeg valgte derfor å skrive et eget innlegg der jeg kort redegjorde for hva jeg forsket på og om noen var interesserte i mer informasjon og eventuelt stille til intervju. Jeg fikk på dette innlegget noe respons, men ikke nok til alle mine informanter. Av de jeg ikke fikk rekruttert gjennom facebook, ble informanter rekruttert via

en i familien, en via bekjente, og en informant er en tidligere kollega. Informanten som er tidligere kollega kjenner jeg kun i jobbsammenheng, og som tidligere kollega.

Informantene mine er i ulike aldersgrupper, og har ulik faglig bakgrunn og erfaringer. Det er også varierende hvor lenge de har jobbet i barnevernet. Dette har gitt meg et bredt spekter av erfaring, kompetanse og utdanning. Ingen av informantene mine er fra samme kommune.

Informanter fra samme kommune har jeg tenkt kunne påvirke svarene og informasjonen jeg samlet inn. Med tanke på at de kunne ha snakket seg imellom om intervjuene, men også på bakgrunn av at jeg har spørsmål om tjenestens organisering. Da ville informanter fra samme kommuner gitt meg mye lik informasjon om dette. Mine informanter er også både kvinner og menn. Ifølge SSB er det i 2020, 14 448 kvinner og 2 595 menn med

barnevernpedagogutdanning, og 19 494 kvinner og 4 358 menn med sosionomutdanning.

Det er derfor naturlig at utvalget mitt besto av flest kvinner.

Jeg hadde en tanke om å intervju 8 personer, men endte opp med å intervju 6 personer.

Brinkmann og Tanggaard (2012) trekker for øvrig det frem som en grunnregel at det er bedre å gjennomføre relativt få intervjuer og gjennomanalysere disse. Om man gjør mange intervjuer, øker risikoen for at man drukner i mengden av data og ikke får laget en sammenhengende og nyskapende analyse og fortolkning av materialet (Brinkmann & Tanggaard, 2012, s. 21).

Etter å ha gitt en beskrivelse av hvordan jeg har rekruttert informantene, vil jeg nå gi en anonym beskrivelse av hvem disse er.

3.5 Informantene

Jeg har etterstrebet å få et representativt utvalg av informanter. Blant mine informanter er det et mangfold i forhold til hvilken organisasjonsstruktur de arbeider etter, og hvordan de er oppdelt etter hvordan de utøver arbeidet sitt. Jeg har intervjuet seks personer som er ansatt i barneverntjenesten i Norge. Tre av informantene jobber i større kommuner, mens tre av informantene jobber i mindre kommuner. Fem av de er kvinner og en er mann. Informantene jobber alle med saksbehandling, men noen av informantene har også andre ansvarsområdet og tilleggsoppgaver innenfor tjenesten. Informantenes arbeidsområder innenfor saksbehandling varierer. Arbeidsområder er innen undersøkelse, hjelpetiltak, omsorg med oppfølging av

fosterbarn, ettervern, og som nestleder/teamleder. En av informantene jobber også med arbeidsoppgaver knyttet til interkommunal barnevernvakt.

Erfaring og «fartstid» i barneverntjenesten varierer fra å være ferdig utdannet for 5 år siden til å ha jobbet nærmere 20 år. Alle informantene har jobbet i barneverntjenesten i minimum 4-5 år, men i ulike kommuner.

Informantenes utdanning og bakgrunn varierer også. En av informantene er utdannet førskolelærer i bunn, ellers er de andre informantene barnevernspedagog og sosionom. De har ulike videreutdanning innen blant annet relasjonskompetanse, seksuelle overgrep, PMTO veiledning, COS veiledning, familierapi, rusbehandling, og juss i barnevernfaglig arbeid. Av erfaring fra praksisfeltet har informantene arbeidet i barnehage, hatt ulike oppdrag for barneverntjenester, vært lærervikar, jobbet på asylmottak, bo-tjeneste for psykisk utviklingshemmede, i barneverninstitusjon og i barnevernvakten.

Mine informanter representerer på denne måten mangfoldet av ulikheter innenfor barnevernet.

Jeg vil nå fortelle om hvordan jeg gjennomførte selve intervjuene med mine informanter.

3.6 Gjennomføring av intervju

Innledningsvis for hvert intervju startet jeg med å fortelle kort om prosjektet og hvordan intervjuet skulle anvendes, samt hva som var formålet. Informantene ble også informert om at intervjuet ble tatt opp på lydfil, og hvor lang tid intervjuet omtrent ville ta.

Intervjuer har et instrumentelt preg i den betydning at de representerer samtaler om temaer som er relevante i relasjon til den problemstilling forskeren studerer (Thagaard 2013, s. 105).

Intervjusituasjonen er også en interaksjon med et samspill mellom forsker og intervjupersonen som bidrar til å utvikle kunnskap. Tjora (2021) trekker frem at informanter kan bli overrasket over hvor samtalepreget situasjonen er, og forventer kanskje en mer formell intervjusituasjon, og at intervjuerne «modnes» med intervjuguiden ganske fort. Etter et par intervjuer får man gjerne intervjuguiden «under huden» og man blir i stand til å frigjøre seg betydelig fra den. Dette som Tjora (2021) viser til her, er noe jeg selv kjenner meg igjen i. Jeg opplevde at etter hvert som jeg gjorde intervjuer, frigjorde jeg meg mer fra intervjuguiden, og det å stille naturlige oppfølgingsspørsmål ble lettere. Jeg opplevde en større flyt i intervjuene, og klarte å konsentrere meg mer om samtalen og informanten. Intervjuerens forståelse av intervjupersonens reaksjoner og intervjuerens tolkning av situasjonen har betydning for

hvordan intervjuet forløper (Thagaard, 2013, s. 106). Det ble viktig å finne balansen mellom å representere en lyttende holdning der jeg viste interesse og engasjement rundt informantens fortelling, og samtidig ta initiativ til å føre intervjusamtalen videre.

3.6.1 Bruk av lydopptak

Ved selve intervjuet benyttet jeg meg av bruk av lydopptak. Dette var noe som informantene samtykket til, og de var kjent med hensikten med dette. Informantene ble informert i forkant av intervjuet at lydopptak var startet. Dette ble også informert om i informasjonsskriv som ble sendt ut i forkant av intervjuet, og hvordan materialet skal oppbevares og brukes. Som en hovedregel bruker vi både i dybdeintervjuer, fokusgrupper og fokuserte intervjuer en eller annen form for lydopptak (Tjora s. 180). På denne måten får vi med oss alt som blir sagt og kan konsentrere oss om selve intervjuet og informanten. Når forskere noterer underveis, vil mengden av data bli redusert, fordi det ikke er mulig å skrive ned alt (Thagaard, 2013, s. 112). Informasjonen må analyseres underveis som en mottar denne, samtidig som en noterer. Bruk av lydopptak erfarte jeg som positivt, og det gjorde at jeg fikk flyt i intervjuet, og ikke var avhengig av å notere underveis. Det var viktig for å ha fokus, og for å kunne stille relevante oppfølgings spørsmål underveis.

3.6.2 Digital intervjuform

Jeg ønsket i utgangspunktet å intervju mine informanter fysisk og «face-to-face», da jeg anser dette som den beste løsning, men var forberedt på at jeg måtte ta noe per telefon eller epost. På grunn av den pågående situasjonen og restriksjoner rundt koronapandemien, ble det ikke mulig å gjennomføre fysiske møter, og det ble sikrest og lettest å gjennomføre intervjuene digitalt. Alle intervjuene ble derfor gjennomført via teams. Dette er ikke det samme som gjennomføring via telefon, men heller ikke et ordinært fysisk møte. Vi så hverandre via dataskjermen og det var derfor mulig å fange opp mimikk, og kroppsspråk til en viss grad. Der finnes imidlertid noen sårbarheter ved bruk av digitalt verktøy som dette. Her kan man oppleve at lyden «hakker», eller at bildet henger seg opp. Dette kan gi forsinkelser, og at lyd og kroppsspråk ikke stemmer overens. Det kan også være noen fordeler på lik linje med gjennomføring over telefon, med bruk av teams, da med tanke på at det kan være lavere terskel for å delta og virke mindre skremmende.

Etter gjennomføring av intervju, startet jeg med transkriberingsprosessen, som jeg vil fortelle nærmere om nå.

3.7 Transkribering

Etter å ha gjennomført intervjuene startet jeg med å transkribere. Jeg forsøkte å gjøre all transkribering like etter hvert intervju, fremfor å vente for lenge med å gjøre dette.

På grunn av ulike dialekter ved informantene måtte jeg gjøre en vurdering om hvordan jeg skulle forholde meg til dette når jeg startet transkriberingen. Som en hovedregel kan vi transkribere på bokmål eller nynorsk, men være observant på spesielle dialektord som kan ha en særegen betydning, og som derfor kan vurderes tatt med (Tjora s. 186). Ved de intervjuer der informantene hadde dialekt, valgte jeg å bevare dette når jeg transkriberte. Jeg transkriberte også «latter», «fortvilelse» eller «sukk». Jeg har bevisst tatt med dette, da slike aspekter ved situasjonen kan gå tapt i transkripsjon, som Kvale og Brinkmann (2017) blant annet refererer til.

I muntlig språk er det ikke gitt hvor den ene setningen slutter og den neste begynner (Brinkmann og Tanggaard s. 34). Når jeg transkriberer ser jeg at mye av setningene blir ufullstendige, og at informantene vender tilbake til tidligere avsluttede setninger. Noen setninger ble også ufullstendige, fordi jeg opplever at informanten kanskje tenkte at jeg skjønnte resten av det som skulle fortelles. Dette gjorde at det var vanskelig å avgjøre hvor komme og punktum alltid skulle være. Jeg har gått for en enkel transkripsjonsstrategi, hvor det avgjørende er å fastholde meningsinnholdet i det som ble formidlet. Jeg bestemte meg likevel for å transkribere det sånn som det var sagt, og bruke ufullstendige setninger dersom informanten brukte dette, ved å bruke ord som «ehm..» og «øh..» i min transkripsjon. Når jeg transkriberte opplevde jeg at jeg oppdaget informasjon som jeg ikke var klar over at jeg hadde fått under intervjuet. Dette kan handle om at når jeg gjorde intervjuet, var jeg så fokusert på dette at små detaljer som blir sagt glipper. Og at dette fanget jeg opp når jeg transkriberte og ble bedre kjent med materialet. Jeg opplevde også at gjennom transkriberingen ble funnene mine mer tydelig og jeg fikk ideer til analysen. Etter å ha transkribert mine intervjuer har jeg erfart at dette er svært tidkrevende arbeid. Å arbeide med transkripsjon kan på den ene side være et slitsomt og kjedelig arbeid, men med den riktige innstillingen kan det på den andre side vise seg å være en fruktbar aktivitet som gir innsikt i mikroprosessene i menneskelige

samtaler, og den kan også gjøre forskeren mer bevisst på sin egen stil som intervjuer (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 35).

Ved å gi en god og åpen beskrivelse av min fremgangsmåte i forhold til rekruttering av informanter, og gjennomføring av intervju, styrker dette blant annet prosjektets relabilitet og validitet. Mer om dette og andre faktorer som påvirker relabilitet og validitet, vil jeg gå nærmere inn på i følgende kapittel.

3.8 Relabilitet og validitet

Et kjennetegn på vitenskapelig virksomhet er at det skal være full åpenhet om teoretiske og metodiske forutsetninger og ikke drive med hemmelighetskremmeri og manipulasjon (Aadland, 2013, 2. 53). I følge Thagaard (2013, s. 23) knyttes begrepet relabilitet til spørsmålet om forskningens pålitelighet, og validitet knyttes til spørsmålet om forskningens gyldighet. Dette er sentrale begreper for hvorvidt et forskningsprosjekt er troverdig eller ikke. Relabilitet behandles ofte i sammenheng med spørsmålet om hvorvidt et resultat kan reproduseres på andre tidspunkter av andre forskere (Kvale & Brinkmann, 2009, s.250). For å bevare prosjektets relabilitet har jeg vært tydelig i min beskrivelse av valg av metode for innsamling av data, beskrivelse og valg av informanter, samt gjennomføring av intervju. Jeg har også bevisst hatt fokus på å skille hva som er mine egne funn, og hva som er annen forskning. Dette er i tråd med Thagaard (2013, s.194) som viser til at relabilitet kan knyttes til at forskeren gjør rede for hvordan data utvikles, samt at forskeren skiller mellom den typen informasjon en har fått under feltarbeidet og egne vurderinger av denne informasjonen.

Validitet i samfunnsvitenskapene dreier seg om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke (Kvale & Brinkman, 2009, s. 250). I mitt tilfelle handler dette om hvorvidt kvalitativ metode er egnet til å undersøke hvordan ansatte i barnevernet opplevde oppfølging av utsatte barn og unge under koronapandemien.

Validitet handler om gyldigheten av de tolkningene undersøkelsen fører til (Thagaard, 2013, s. 194). Innenfor dette trekkes det frem viktigheten av at forskeren bør gå kritisk gjennom grunnlag for egne tolkninger. Mens validitet og gyldighet handler om forholdet mellom forskningen og dens kontekst, handler pålitelighet om sammenhenger internt i

forskningsprosjektet og hvordan dette synliggjøres i rapporteringen (Tjora, 2021, s. 263). For å ivareta og styrke oppgavens og prosjektets gyldighet er det derfor viktig med en «rød tråd» eller en «kobling» mellom min teori og kunnskapsgrunnlag, empiri og analyse. Dette er også viktig fremkommer tydelig gjennom min rapportering og at jeg redegjør godt gjennom hele oppgaven. Dette beskriver Tjora (2021) som transparens eller gjennomsiktighet og som et grunnlag for påliteligheten. Som grunnlag for pålitelighet er det derfor ikke slik framlegging av empiriske data vi snakker om, men redegjørelse for hvorfor en undersøkelse er gjennomført, hvordan den er gjort, hvorfor den er gjennomført i en spesifikk kontekst, hvilke valg som er tatt på hvilke tidspunkter, hvordan deltakere er rekruttert, hvordan empiriske materiale er analysert, hvilke problemer som har oppstått, hva slags teorier som har vært benyttet, hvordan disse har virket for å utvikle funn, og lignende (Tjora, 2021, s. 264). Gjennom analyseprosessen har jeg lyttet flere ganger til lydfilene fra intervjuene, for å sikre at jeg har hørt riktig og transkribert dette så nøyaktig som mulig fra det informantene har fortalt. På grunn av ulike dialekter kunne noe være vanskelig å tyde, og jeg opplevde det derfor som nødvendig å gå gjennom dette materiale flere ganger for å sikre at jeg hørte riktig.

For å styrke oppgavens validitet og reliabilitet er det også viktig at jeg redegjør for min rolle som forsker og ansatt innenfor samme organisasjon som mine informanter. Hvordan det kan påvirke oppgaven at jeg studerer egen organisasjon er noe jeg vil utdype nærmere nedenfor.

3.8.1 Å studere egen organisasjon

Som ansatt i barneverntjenesten selv har jeg egne erfaringer fra feltet jeg forsker på, og dette er en av årsaken til at jeg ønsket å gjøre denne undersøkelsen, og forske på det tema jeg har valgt. Jeg studerer med andre ord min egen organisasjon og jeg er klar over at dette kan ha betydning for prosjektets gyldighet. At jeg studerer egen organisasjon, vil naturlignok kunne påvirke hvordan jeg forstår mine informanters fortellinger. Det er på bakgrunn av dette viktig at jeg redegjør for, og er åpen om min rolle som forsker, og som ansatt i barneverntjenesten. Ry Nielsen & Repstad (2004) trekker frem fordeler og begrensninger ved å studere egen organisasjon. Fordeler de trekker frem er for eksempel at en som forsker har god kjennskap til organisasjonen som medlem av denne. En har kjennskap til organisasjonens «fy-fenomen» og de områder det ikke snakkes så høyt om. Som medlem kjenner en til den uformelle organisasjonen og man kjenner til de kritiske hendelsene som påvirker organisasjonens liv.

Ved at jeg er ansatt i samme tjeneste som mine informanter vil være en fordel, på den måten at jeg lettere kan forstå det mine informanter formidler, da jeg selv har vært i samme situasjon og tjeneste. Av begrensninger trekker Ry Nielsen & Repstad (2004) frem at det kan være et problem at man er i stand til å anlegge et froskeperspektiv på forholdene, og ved å være for tett innpå kan man lett komme til å overta de lokalt herskende forklaringer på bestemte organisasjonsproblemer. Videre at når man skal tolke data, er det vanskelig å unngå å la seg påvirke av sine forutfattede meninger og fordommer, bevisst eller ubevisst (s. 242). Som ansatt i barneverntjenesten har jeg gjort meg opp noen tanker og en forståelse av egen opplevelse av det jeg forsker på. Dette kan påvirke meg på den måten at jeg «finder det jeg leter etter». Dersom min forståelse er at familier ikke fikk den hjelpen de var i behov av under pandemien, kan dette føre til at jeg leter etter lignende opplevelser hos mine informanter, og søker svar og bekreftelse på egen forståelse. Når mine informanter viser til eksempler, uttrykker glede, frustrasjon, fortvilelse eller bekymring er dette følelser jeg kan kjenne meg igjen i, som følge av egne erfaringer og opplevelser. For å skape en distanse til dette peker Ry Nielsen & Repstad (2004) på dette med blant annet bevisstgjøring, og å være åpen for leserne om forskerens eget forhold til organisasjonen som undersøkes. Det er derfor også viktig at jeg i tolkningen av mine resultater forholder meg på en objektiv måte. Det er viktig at jeg ikke lar egne erfaringer, tanker og meninger styre hvordan jeg tolker det som fremkommer av informasjon fra mine informanter. Ved at jeg har stilt åpne spørsmål om informantenes erfaringer i intervjuene, gir jeg rom for at informantene her kan fritt fortelle om deres opplevelser. Samtidig har jeg spørsmål i intervjuguiden om hvilke fordeler og ulemper de opplever. Ved å bevisst spør etter begge deler, får jeg frem nyanser av opplevelsen, og ikke bare den ene siden.

Dette som jeg har beskrevet her er viktige moment for å ivareta prosjektets relabilitet og validitet. Samtidig er det også viktig å ivareta forskningsetiske vurderinger ved et prosjekt som dette. Hvordan jeg har gjort dette vil jeg fortelle nærmere om i neste kapittel.

3.9 Forskningsetiske vurderinger

I dette kapittelet vil jeg forklare hvordan jeg har ivaretatt forskningsetiske vurderinger. Der finnes flere forskningsetiske vurderinger ved prosjektet som jeg tenker er viktige å trekke frem. Før jeg startet med prosjektet søkte jeg om tillatelse til NSD, som er

personvernombudet for forskning, for å sikre forskningsetikk for mitt prosjekt. Jeg startet ikke på prosjektet eller innsamling av data før denne søknaden var behandlet og godkjent.

Når jeg gjennomfører min forskning som omhandler mennesker er det viktig å ta hensyn til menneskeverdet og personvern. I forskningsetikken innebærer det at enkeltindivider har interesser og integritet, som ikke kan settes til side i forskningen for å oppnå økt innsikt eller for å gagne samfunnet på andre måter (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2016, s. 12). Ved at mine informanter lar seg intervju, deler informanten mye av seg selv, og det er derfor viktig at jeg som forsker viser aktsomhet og ansvarlighet i forhold til informantens personvern. Alle mine informanter har signert samtykkeskjema, og dette er noe jeg blant annet har bevart i en egen fysisk mappe, separat fra oppgaven jeg skriver for å bevare personvern og at det ikke skal være en kobling mellom oppgaven og informantene. Mine informanter ble også informert om prosjektet i forkant av deltagelsen gjennom et informasjonsskriv. Her fremkommer det også at informantene når som helst kan trekke sitt samtykke, uten at dette skal få negative konsekvenser for dem. Videre fikk informantene informasjon om at data vil bli behandlet konfidensielt, og at informasjonen fra informantene vil bli anonymisert. Alle mine intervju er også anonymt transkribert. Det vil si at jeg ikke har skriftlig oppbevart informantens navn, alder eller arbeidsted i tilknytning til transkriberte materialer. Ved prosjektslutt i 2021 vil all data som samtykkeskjema, transkribering og lydopptak makuleres og slettes. Ved å starte med å gi informanten god informasjon om prosjektet tenker jeg dette er med på å skape en tillit til meg som forsker. Det er viktig med tillit mellom forsker og den det forskes på. Selv om det finnes lovverk som regulerer etikken i forskningen, samt institusjoner som forvalter lovverket, forventer vi at den enkelte forsker ivaretar hensynet til informanter og eventuelle andre (Tjora, 2017, s. 192).

Siden den kvalitative forskningen ofte gjøres ved hjelp av direkte kontakt med informantene, er vanlig høflighet et godt utgangspunkt for etisk god forskning (Tjora, 2017, s.47). Det er viktig at jeg som forsker opptrer høflig og bruker sunn fornuft. Samtidig tenker jeg at det for mitt prosjekt er viktig å presentere data på en etisk forsvarlig måte. Det er viktig å gjennomføre intervjuene på informantens premisser, og det skal være mulig å trekke seg dersom en opplever at intervjuet ikke er greit å gjennomføre, men også på et senere tidspunkt dersom informanten ønsker dette.

Prinsippet om at intervjupersonen ikke skal ta skade av å delta i forskningsprosjektet, bør være ledende for hvor nærgående forskeren kan være i intervjusituasjonen (Thaagard, 2013, s.

120). Innenfor denne type forskning vil «skade» herunder handle om hva som eventuelt kan være ubehagelig, som for eksempel følsomme tema om personlige anliggender. For mine intervju ble det ikke stilt noen særlig personlige spørsmål, samtidig kan jeg heller ikke vite om hvordan informantenes opplevelse av koronapandemien har påvirket dem.

Anonymisering av materialet er også viktig i forhold til det etiske aspektet. Ved et ferdig resultat, vil det kunne være at informantene kan kjenne seg igjen i ulike utsagn som jeg siterer i oppgaven. I kvalitative studier kan ivaretagelse av anonymitet være vanskeligere enn ved kvantitative studier og spørreundersøkelser for eksempel. I kvalitative studier forteller informantene med egne ord de hendelser de har opplevd og historien kan derfor være mer gjenkjennelig for andre. For å være sikker på at informantene selv føler seg trygge på anonymiseringen kan det være en ide å la dem selv sjekke at ingen detaljer i sitater eller andre typer utdrag skal kunne gjøre dem gjenkjennelige for en leser (Tjora, 2017, s. 190). Jeg har brukt noen direkte sitater fra mine informanter i oppgaven, og vært i kontakt med de informantene som har kommet med disse utsagnene og forsikret meg om at de tenker det er greit at de er sitert på denne måten. I min studie der informantene ikke vet om hverandre, kan jeg anonymisere data slik at det ikke kan gjenkjennes, men å hindre at informantene kjenner igjen seg selv kan være vanskelig.

Thaagard (2013) viser også til etiske dilemmaer i forhold til intervjupersonen og forskerens ulike måter å forstå informasjonen som blir gitt. Når jeg som forsker presenterer mine resultater, blir dette min fortolkning av informantens forståelse. Dersom forskerens forståelse avviker fra informantens egen forståelse av sin situasjon, kan dette oppleves som et tillitsbrudd. Samtykket mine informanter har gitt om å delta i forskningsprosjektet omfatter ikke mine fortolkninger, og min forståelse kan da oppleves som et problem for informanten.

Jeg vil i det følgende kapittel 4 fortelle og beskrive hvordan jeg har gjennomført analysen av mine data, for å komme frem til mine funn. Avslutningsvis presenterer jeg disse.

4. ANALYSE

Til nå har jeg presentert min metode for innsamling av datamateriale, samt gitt en beskrivelse av rekruttering av informanter, og gjennomføring av intervju. Jeg har også forklart hvordan jeg ivaretar reliabilitet og validitet, samt forskningsetiske vurderinger for dette prosjektet. Jeg skal i dette kapittelet presentere selve analysen av datamaterialet. Her forteller jeg kort om hvilken analyse metode jeg har vært inspirert av før jeg videre gir en mer detaljert beskrivelse av hvordan jeg har kommet frem til mine funn. Jeg viser blant annet med et eksempel fra kodeprosessen for å gi et mer oversiktlig bilde av hvordan jeg har jobbet fra transkribert tekst, til kodebeskrivelser. Etter dette avslutter jeg med å punktvis vise til hva som er mine funn fra analysen.

4.1 Analyse av datamateriale

For å analysere mitt datamateriale har jeg latt meg inspirere av det Tjora (2021) betegner som stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI). Min forskning bygger på kvalitativ metode og en fenomenologisk, og hermeneutisk tilnærming. Jeg har på bakgrunn av dette valgt en analysestrategi som ivaretar disse tilnærmingene. Elementer og inspirasjon fra SDI metoden har jeg brukt for å analysere intervjumateriale fra intervju med 6 barnevernsansatte. Den induktive prosessen innebærer at vi jobber fra data til begreper eller utvikling av teori (Thagaard, 2013, s. 187). Det vil si at jeg med utgangspunkt i empirien utvikler en forståelse av de tema jeg utforsker.

Når jeg startet analysen av mine data, og begynte å danne meg et lite overblikk av funnene var det mange spørsmål som dukket opp. Spørsmål som blant annet; «har jeg nok empiri?», «kan mine funn besvare min problemstilling?». Ifølge Tjora (2021) skal SDI redusere panikken som kan oppstå foran analysen, blant annet ved å utvikle en tiltro til empirien, å ta steg for steg, å unngå premature konklusjoner, eller forhastede slutninger, og ikke minst å opprettholde en god systematikk gjennomgående (s. 217). Jeg kan kjenne meg igjen i denne «panikken» som Tjora (2021) viser til her, men merket at etterhvert som jeg systematiserte funnene mine roet dette seg. For å bli kjent med mitt datamateriale startet jeg analysen med å lese gjennom alle intervjuene mine flere ganger. Ved at jeg leste godt gjennom intervjuene opplevde jeg det nærmest som at jeg for hver gang fant ny og viktig informasjon jeg ikke hadde oppfattet ved forrige gjennomlesning. Jeg startet med å notere ned stikkord-vis langs med det jeg fant som virket interessant, og fremtredende mens jeg leste gjennom intervjuene.

Jeg forsøkte deretter så å dele den transkriberte teksten inn i farger, men opplevde dette som uoversiktlig å vanskelig å holde kontroll på de ulike fargene. I den transkriberte intervjueteksten var informantene svar sortert under hvert spørsmål, men i intervjuene opplevde jeg at informantene gjerne svarte på mer enn det jeg spurte om. Ved noen tilfeller kom informantene inn på tidligere spørsmål eller spørsmål jeg skulle stille senere i intervjuet. Dette førte til at mye av min empiri ikke nødvendigvis lå inn under de spørsmålene jeg stilte. For å skape en bedre oversikt begynte jeg derfor den videre analysen med å dele teksten inn i ulike tema med utgangspunkt i intervju spørsmålene. På denne måten følte jeg at jeg fikk sortert svarene fra informantene, men endte opp med å få mange flere koder enn intervju spørsmålene mine var. Dette fordi jeg fikk så mye mer empiri enn det jeg nødvendigvis spurte om, eller at spørsmålene mine var såpass åpne, som gjorde at informantene selv var innom flere tema innenfor mitt spørsmål. Deretter begynte jeg så å dele inn uttrykk, fraser og situasjoner i beskrivende setninger som jeg følte passet til å romme det som kom frem i den transkriberte teksten. Jeg opplevde å ende opp med ganske mange slike koder, men jeg synes det ble enklere å holde kontrollen ved en empirinær koding ved å bruke beskrivende setninger fra intervjuene som koder. Dette er noe Tjora (2021) viser til som ganske vanlig og at det er viktig at kodene ligger tett opp til empirien, og man skal derfor ikke bli bekymret om antall koder blir stort. I tråd med det fenomenologiske perspektiv som tidligere referert til vektlegges det innenfor dette å formidle informantenes perspektiv. Med utgangspunkt i en empirinær koding som kjennetegnes ved SDI modellen, begynte jeg i neste steg å komprimere og abstrahere dette til å bli enda færre og kortere beskrivelser i form av kodeord. Jeg kodet i nye grupperinger for å redusere mitt datamateriale. Ved å sette sammen koder som lignet på hverandre grupperte jeg disse til nye kodegrupper. Kode prosessen er noe som var tidkrevende og kunne til tider oppleves veldig overveldende. Jeg måtte flere ganger endre og omrokere og lage nye koder som beskrev innholdet. Etter å ha intervjuet 6 barnevernansatte satt jeg også igjen med tilgang på en mengde datamateriale selv etter å ha abstrahert fra transkribert tekst. Fordi min problemstilling er spisset til å stille spørsmål ved bare en liten del av alt jeg har av materiale, har jeg derfor måtte skille ut hvilket av dette som er irrelevant. Dette beskrives av Tjora (2021) som kodegruppering som gjøres induktivt og består av å samle koder som har en innbyrdes tematisk sammenheng, i grupper, samt å skille ut koder som vi anser som irrelevante, i en restgruppe. Fra å stille spørsmålet som nevnt tidligere i kapittelet; har jeg nok empiri? Til å så skulle kutte i empirien, og gjøre et utvalg var noe jeg opplevde som vanskelig, og som følte feil. Det følte uetisk å sitte på så mye data, og ikke få bruke det i denne oppgaven. Noen interessante funn har jeg måttet velge bort, men jeg

mener likevel å ha gjort et utvalg av data som er dekkende for å kunne besvare min problemstilling. Ved å kode på denne måten tar jeg utgangspunkt i en induktiv strategi og det Tjora (2021) viser til som å arbeide i etapper fra rådata til konsepter eller teori.

Nedenfor har jeg lagt ved et eksempel for å vise hvordan min kodeprosess har foregått. Her vises den transkriberte teksten som «eksempler på utsagn fra empirisk data», og videre hvordan jeg fortolket dette, og abstraherte den transkriberte teksten til «fortolkning av empiri». Videre kom jeg frem til noen «foreløpige koder» som til slutt endte med en «teoretisk kode».

Eksempler på utsagn fra empirisk data	Fortolkning av empiri	Foreløpige koder	Teoretisk kode (fortolkning og abstrahering av empiri)
«nå er vi organisert sånn at tiltaksavdelingen er utenfor barneverntjenesten»	Utøver ikke tiltakene selv. Dette er satt bort til annen avdeling utenfor barneverntjenesten	Ulikheter i organisering av hjelpetiltak	Organisatoriske ulikheter
«på tiltaksteamet har vi 1,25% stilling som jobber som familieveileder og kun jobber tiltak»	Tiltakstilling er en del av tiltaksteamet. Tjenesten utøver tiltak selv		
«vi er ikke så mange så vi jobber som generalister, og alle jobber med alt (...) jeg sitter med tradisjonell saksbehandling, fosterhjem og litt ettervern (...) så jeg har liksom hele fjøla egentlig da»	Ansatte jobber som generalister og innenfor «alt»	Ulikheter i at noen jobber generalistmodell, og noen jobber spesialistmodell	
«det er spe og små, det er fra 0-6 år og så er det 6-12 år og 13 til 25 år»	Inndeling etter aldersgrupper (innenfor generalistmodellen)		
«Vi har tidligere vær organisert sånn at vi var 2 delt, ett team som jobbet undersøkelse og tiltak og ett bare med omsorg (...) nå har vi valgt å bli tredelt og jobbe mer spesialist»	Inndeling etter ulike team (spesialistmodellen)		

Til slutt endte jeg opp med fem funn som er:

- Organisatoriske ulikheter
- Oppstart og gjennomføring av undersøkelser og hjelpetiltak
- Ansattes mulighet til å yte forsvarlig tjeneste
- Viktigheten av tilbud til utsatte barn og unge
- Tap og endring av samarbeidsrutiner

Av disse funnene fremstår organisatoriske ulikheter videre som et hovedfunn etter analysen av det empiriske materialet. I det følgende kapitlet skal jeg presentere nærmere disse fem funnene.

5. EMPIRISKE FUNN

I dette kapittelet vil jeg presentere mine fem funn fra intervju med seks barnevernansatte. Disse skal bidra til å finne svar på min problemstilling om «**hvordan opplevde de ansatte i barnevernet, oppfølgingen av barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette har ført til?**» Funnene presenterer jeg objektivt og oppsummerer alle funnene avslutningsvis.

5.1 Organisatoriske ulikheter

I mine funn kommer det også frem at barneverntjenestene er ulikt organisert på flere områder. Det fremkommer ulikheter i forhold til kommunestørrelse, arbeidsmodell og ved utøvelse av hjelpetiltak. Det fremkommer variasjon i tjenestene mellom å jobbe etter generalistmodellen og spesialistmodellen. Inndeling etter alder innenfor generalistmodellen er også noe som praktiseres i noen tjenester. Av funn fremkommer det at å jobbe innenfor generalistmodellen innebærer at saksbehandlere jobber med saker «fra start til slutt», altså med alle fasene i en barnevernssak, og de arbeidsoppgaver som tilhører. Dette understøttes av en informant som beskriver det slik:

«Vi er ikke så mange da.. så vi jobber som generalister, så alle jobber litt med alt egentlig. Jeg sitter både med tradisjonell saksbehandler, og så har jeg litt fosterhjem, og litt ettervern, så jeg har liksom hele fjøla egentlig da».

Å jobbe innenfor spesialistmodellen innebærer at en jobber spesifikt med for eksempel undersøkelsesarbeid, tiltaksarbeid, fosterhjemsarbeid og da de spesifikke oppgaver inn under hver av de ulike fasene. Funn viser at det er de store kommunene som i størst grad praktiserer spesialistmodellen, mens de mindre kommunene praktiserer generalistmodellen. Som eksempel på dette viser en informant fra en liten kommune imidlertid til nylig endring av arbeidsmodell, hvor de nå har gått over fra generalistmodell til å jobbe spesialistmodell. Årsaken til endring av arbeidsmodell viser informantene til at handler om opplevelse av at tiltaksarbeidet «spiser» av undersøkelsesarbeidet, samt at de ønsker å spise kompetansen på de enkelte arbeidsområdene.

Andre ulikheter som fremkommer av mine funn er vedrørende organisering i forhold til utøvelse av hjelpetiltak. Dette understøttes av samtlige informanter som oppgir informasjon om tjenestenes organisering vedrørende dette. Større kommuner oppgir her informasjon om å ha egen «tiltaksavdeling» som ligger utenfor barneverntjenesten. Denne avdelingen tilbyr også det som beskrives som lavterskel tiltak som er tiltak befolkningen forøvrig også kan benytte seg av, og man trenger ikke være i kontakt med barneverntjenesten for å få hjelp fra denne avdelingen. Barneverntjenesten deler med andre ord disse tjenestene med andre borgere. Det fremkommer at «tiltaksavdelingen» består av ansatte med ulik utdanningsbakgrunn, og utøver blant annet hjelpetiltak for barneverntjenesten når det søkes om dette. Innenfor denne organiseringen med egen tiltaksavdeling viser mine funn til at det også er forskjell i forhold til hvordan tiltaksavdelingen i kommuner som har dette er organisert på. Forskjellen her ligger i hvordan hjelpetiltakene utøves og hvordan kompetansen til de ansatte i tiltaksavdelingen blir utnyttet. På den ene siden praktiserer tiltaksavdeling med hjelpetiltak etter et prinsipp om at alle som jobber der skal kunne utøve alle tiltak uavhengig av utdanning og kompetanse. Som eksempel på dette viser en informant til at dette innebærer at dersom barneverntjenesten søker om hjelpetiltak som familieterapi, er det ikke nødvendigvis at det er en familieterapeut som utøver tiltaket, og søkes det etter hjemkonsulent kan det være en familieterapeut som utøver tiltaket. På den andre siden tilbys hjelpetiltak ut fra det som det søkes om. Søker barneverntjenesten om familieterapi, er det ansatte med denne utdanningen som utøver tiltaket. Selv om funn viser at større kommuner oppgir å ha egen tiltaksavdeling, utøver barneverntjenesten i disse kommunene også noen av tiltakene selv, som for eksempel råd og veiledning og samarbeidsmøter, eller kjøper fra andre eksterne aktører som blant annet Bufetat. Funn viser at de mindre kommunene utøver i større grad tiltakene selv, foruten om når de leier inn fra for eksempel Bufetat, og har ingen egen tiltaksavdeling. Samtlige av de små kommunene oppgir imidlertid å ha ansatt egen tiltakskonsulent som kun utøver tiltak samt at saksbehandlere selv er sertifiserte, eller under sertifisering for å utøve forskjellige foreldreveiledningsprogram som COS og PMTO. Dette funnet understøttes av en informant som beskriver dette på denne måten:

«Vi gjør egentlig generalistmodellen og jobber fra A til Å, og vi kjøper tiltakene selv. Vi kjøper jo selvfølgelig tiltak fra Bufetat som FFT og familieråd, og så har vi tiltaksarbeider som er COS sertifisert. Og jeg holder på å utdanne meg til PMTO terapeut, i tillegg får vi benytte oss av PMTO terapeut på helsestasjonen».

Mine informanter er fra kommuner med ulik størrelse. Av funn fremkommer det at kommunestørrelsen i seg selv kan være sårbart, da særlig med tanke på små kommuner. Funn viser til sårbarheten ved å være få ansatte i tjenesten, og at man under en situasjon med koronapandemi, er prisgitt de som er på jobb. Av funn fremkommer det at underbemanning er noe som preget noen av tjenestene under pandemien, og da særlig de små tjenestene. Dette som følge av at ansatte var i risikogruppen, eller hadde frykt for korona. Mitt funn viser at det på et tidspunkt i en tjeneste bare var to personer i full jobb, samt en ekstern innleid ansatt under perioden samfunnet var nedstengt i mars/april 2020. En av informantene i en liten kommune viser til jobbing utover fredagskvelder som følge av å overholde frister om vedtak, sluttrapporter og tiltaksplaner, på grunn av mindre bemanning. En informant viser til kollegaer med «korona-angst» og sykemelding gjorde frafallet av ansatte større, og tjenesten sårbar i forhold til å utøve barnevernfaglig arbeid. På bakgrunn av dette ble det en større arbeidsmengde for de som var igjen i tjenesten ifølge informantene.

«Hun kollegaen min satt jo flere fredagskvelder faktisk, for å gjøre ferdig sluttrapporter, vedtak, tiltaksplaner (...) vi var bare to.. vi var jo underbemannet.. (...) det var veldig slitsomt.. og vi hadde som mål, som sagt å ikke få et eneste fristbrudd. Og vi skulle ha alle oppfølgingsbesøkene, og vi skulle ha en skikkelig tjeneste, og det følte jeg vi lykkes med. Men det var krevende.. mye arbeid.. og mye overtid.»

5.2 Oppstart og gjennomføring av undersøkelser og tiltak under pandemien

5.2.1 Bekymringsmeldinger

Av funn fremkommer det at det har vært et fall i bekymringsmeldinger og en mindre hektisk periode i forhold til dette når samfunnet stengte ned i mars/april 2020. Samtidig fremkommer det at det ikke har vært mindre hektisk saksmessig. Funn viser at ikke alle tjenestene informantene jobber i er digitale. De mottar altså fortsatt post og bekymringsmeldinger i brevform. Funn viser gjennom at en informant forteller at de var avhengig av å gå gjennom posten ved å være fysisk til stede på kontoret. Funn viser at det var sårbart i forhold til vurderinger, og at en person satt og vurderte innkomne meldinger på kontoret, som følge av at de ikke fikk møtes fysisk sammen.

Funn viser et økende trykk av bekymring fra skoler når samfunnet stengte ned i mars/april 2020. Skolene kunne da blant annet vise til at de ikke fikk kontakt med elevene, og de logget seg ikke på. Dette viste seg å være vanskelig å vurdere hva som lå til grunn og å vite om det handlet om situasjonen eller manglende oppfølging i hjemmet.

«(...) det var veldig vanskelig å gjøre en avveining på om dette handler om dårlig omsorg eller handler det bare om situasjonen.. er det situasjonsbetinget, eller er det fordi foreldrene ikke klarer å følge opp.»

5.2.2 Gjennomføring av undersøkelser

Helt i starten av nedstengingen i forbindelse med koronapandemien og de første ukene, viser funn at det er usikkerhet knyttet til hvordan tjenestene skulle gjennomføre undersøkelser og annen klientkontakt forøvrig. Funn viser også at det var usikkerhet fra ledelsen om hvordan arbeidet skulle gjennomføres og hva man skulle gjøre felles. Meninger om at sentrale føringer kom for sent, er noe som er framtrødende av mine funn. Funn viser at smittevernregler ble tatt på alvor ved at samtlige informanter viser til bruk av munnbind eller smitteverndrakter ved innendørs klientkontakt. Dette i seg selv kunne for noen familier og barn være vanskelig slik mine informanter opplevde det. Funn viser at det er meninger om det mekaniske ved dette, og at en mister det menneskelige i relasjonen når en møter familier og barn med smittevernutstyr.

«(...) Bare det å møte et barn eller en ungdom, bare det kan være krevende. Hele Norge sto jo på hode, og ikke hadde de skole og ikke hadde de noe liksom.. og i tillegg kommer vi hjem med munnbind. (...) jeg ser for meg dette.. det mekaniske i det.. altså du mister jo det menneskelige i det».

Funn viser at undersøkelser som ble startet opp under nedstengingen kunne komme sent i gang, og at dette «spiste» av 3 måneders perioden i undersøkelsen. Funn viser at undersøkelser likevel ble gjennomført ved at samtlige informanter forteller om dette. Funn viser også at det har vært noen fristbrudd i undersøkelser, men at det har vært få. Dette understøttes av en informant som forteller om at et fristbrudd kom som følge av at politiet brukte lang tid på sin saksbehandling, vedrørende behandling av oversendt bekymring fra barnevernet om mistanke om vold i nære relasjoner. Det var ikke det at politiet brukte hele undersøkelsesperioden på beslutningen, men som følge av dette kom undersøkelsen sent i gang.

Av mine funn fremkommer det at undersøkelsene under koronapandemien er preget av mye digital kontakt via telefon og teams/skype. Dette er til forskjell fra hvordan tjenestene normalt gjennomfører undersøkelser der det er mye fysiske møter og kontakt. Funn viser til at hyppighet, og hvordan kontakten skulle gjennomføres ble vurdert fra sak til sak.

Kontorsamtaler opphørte i perioden samfunnet var helt nedstengt, og tjenestene måtte være kreative i forhold til måten kontakten med familiene ble gjennomført på. Dette understøttes ved at en informant viser til at blant annet samspillsobservasjoner og hjemmebesøk i undersøkelsene ble gjennomført ute, men noen gjennomførte dette også innendørs, da med smittevernutstyr. Funn viser også at tjenestene ble kreative på flere måter for å innhente nødvendig informasjon fra kartlegging med familier. Utsending av kartleggingsspørsmål til foreldre blir trukket frem som et eksempel på en kreativ løsning. Dette var spørsmål som foreldre normalt besvarer i en kontorsamtale, men som de nå besvarte skriftlig hjemme selv og leverte inn. En informant viser her til at en ved denne løsninger mister observasjoner som vanligvis gjøres i en slik samtale og opplysninger barneverntjenestene kan få fra dette faller bort. Samtidig får barnevernet inn besvarelser på viktige kartleggingsspørsmål og informasjon som en trenger i undersøkelsesarbeidet.

Funn viser at undersøkelsene bærer preg av stress og ble under nedstengingen gjort mindre omfattende enn når det er «pandemittfritt». Funn viser også at det blant informanter er kritiske spørsmål i forhold til kvaliteten av undersøkelsene. Dette beskrives av en informant på denne måten:

«Man kan jo på en måte, om vi skal være litt sann selvkritiske, så tenker jo jeg at kvaliteten på de undersøkelsene var nok dårligere selv om statistikken ser fin ut visst du skjønner. At undersøkelsesrapport er på plass, vi har hatt kontakt med familie så og så mange ganger, vi har snakket med barnet, vedtak er på plass. Men kvaliteten på det var nok ikke så veldig bra».

5.2.3 Iverksettelse og gjennomføring av tiltak

Som nevnt tidligere viser funn til ulik organisering i forhold til utøvelse av hjelpetiltak. Funn viser at tiltaksavdelingen ikke var rangert som samfunnskritiske. Dette gjorde at hjelpetiltak i de større kommunene enten ble satt på pause der det var startet opp, eller at iverksettelse av tiltak ble utsatt og satt på vent. Funn viser at dette førte til at familiene som skulle ha hjelp

ikke fikk det de var vurdert til å skulle ha. Det vises til at barnevernet gjør en vurdering av hvilken hjelp en familie trenger, som for eksempel familieterapi. Det fremheves også som uheldig at det blir et brudd i relasjonen til tiltaksutøver som har starter opp, og at saksbehandler kanskje starter en annen plass enn det som var tenkt, og man klarer ikke sikre en overgang som fungerer bra sett i lys av situasjonen. Funn viser at saksbehandlere i barnevernet måtte som følge av at tiltaksavdelingen ikke var rangert som samfunnskritisk, i større grad utøve tiltakene selv og jobbe kompensere under nedstengingen. Funn viser til ulike utfordringer knyttet til at saksbehandlere måtte følge opp tiltakene i større grad selv og dette er noe en informant trekker frem som særlig utfordrende:

«Du blir jo satt i en rolle som saksbehandler som du kanskje ikke er vant med, som utfordrer deg på det personlige, men også det faglige ståstedet du har. Og så blir du stående alene i det, fordi du jobber fra hjemmekontor alene. Også skal du prøve å finne en vinkling inn i familiens situasjon som er hensiktsmessig for at de skal oppleve hjelpen som nyttig».

Selv om de små kommunene er organisert annerledes og ikke har egen tiltaksavdeling, viser mine funn at tiltakskonsulentene i større grad ble en forlenget arm for saksbehandlerne og hjalp til med å følge opp familier på andre måter enn å gjennomføre tiltak.

Tiltakskonsulentene fikk derfor ikke jobbet endringsbasert og aktivt med hjelpetiltak. Funn om dette underbygges av at informanter fra små kommuner forteller om at hjelpetiltak som følge av dette ble satt på vent. De «server» tiltak selv, og forteller at foreldreveiledningsprogram som blant annet PMTO og COS ikke ble startet opp under nedstengingen grunnet smittevern. Funn viser også at det er fokus på spørsmål om foreldrenes mottagelighet av hjelpetiltak når samfunnet stengte, og at foreldrene tjenestene var i kontakt med opplevde å være sliten som følge av situasjonen de sto i, og som igjen opplevde nye utfordringer som førte til andre hjelpebehov.

Det at hjelpetiltakene stoppet opp og ble utsatt, og at saksbehandlere måtte kompensere viser mine funn at det er blandede erfaringer om. For noen av informantene oppleves denne kompenseringen å ha vært god nok og beskriver det sånn;

«Vi har nok klart å få til en god nok veiledning sånn som de som har startet da. Så jeg tenker at i enkelte saker, så har vi jo fått det til, men de fleste saker vil jeg sel si at der har vi kanskje ikke.. har vi dessverre ikke fått det til».

Funn viser at andre former for hjelpetiltak som besøkshjem, som gjennomføres av personer på oppdrag for barneverntjenesten også ble rammet av koronapandemien. På den ene siden sto besøkshjem klare for å ta imot barna, til tross for situasjonen, men at mange foreldre opplevde dette som utrykt. På den andre siden var noen besøkshjem i risikogruppen og ville som følge av dette og anbefalinger pause oppdraget. Dette ble det vist forståelse for fra barnevernets side.

Funn viser også andre refleksjoner over flere mulige årsaker til at tiltak stoppet opp og ikke ble gjennomført. Her trekkes det frem utfordringer knyttet til usikkerheten av hvordan tiltak skulle og kunne gjennomføres når samfunnet stengte ned, og fordi en ikke visste noe særlig om hvor farlig viruset var, vedrørende situasjonen, og hvor lenge det varte.

Når det kommer til gjennomføring av hjelpetiltak og hvordan man burde gjort dette annerledes og ved en eventuell ny pandemi, viser funn at det er tydelig uenighet rundt det at tiltakskonsulentene utenfor barneverntjenestene ikke var rangert som samfunnskritiske. Dette er det sterke meninger om at det er svært uheldig at disse ikke var det. Til tross for usikkerhet rundt situasjonen med koronapandemien, viser mine funn at det er sterke meninger fra informantenes side at tjenestene burde hatt mer struktur i forhold til gjennomføring av hjelpetiltak og veiledning til familier. Det vises til at man i perioden med nedstenging ikke hadde noen plan for utøvelse av tiltak som man vanligvis har, og at det ble mer å «se det ann» fra dag til dag, og hva situasjonen bringer.

5.3 Ansattes mulighet til å yte forsvarlig tjeneste

Spørsmål vedrørende kvaliteten på arbeidet tjenestene utførte og forsvarligheten av tjenester under nedstengingen, er noe mine funn viser at ansatte i barneverntjenesten er opptatt av og har tenkt mye på. Funn viser at samtlige informanter forteller om rangering og prioritering i forhold til familier tjenesten er i kontakt med når samfunnet stengte ned i mars/april 2020. Det vises til at tjenestene brukte trafikklysmodellen for å rangere prioritering av sakene. Her gjorde man vurdering av hvilke saker som var «røde» eller også kalt «høyrisiko-saker»,

«gule» og «grønne» saker. Dette for å prioritere hvilke saker som var viktigst å følge opp, og i hvilken type grad oppfølgingen skulle være. «Røde/høyriskosaker» var ifølge informanter de sakene saksbehandleren skulle prioritere og følges opp som man hadde gjort i en normal situasjon. I «gule» saker var det avgrenset kontakt, men det var noen enkelte møter og mye kontakt via telefon og teams. «Grønne» saker ble satt mer på vent og nedprioritert, men man avklarte med familien om situasjonen. Funn viser at klientlister ble jevnlig gjennomgått for å sikre at ingen familier uteble og en informant understøtter dette slik:

«Vi tok jo sånn risikoanalyse hver fredag liksom, for å fange opp alle barna.. gikk gjennom hele klientlisten, bare for å dobbeltsjekke at ingen glipper».

På spørsmål om hvordan ansatte opplever å ha klart å følge opp familier under nedstengingen, er det sprikende tilbakemeldinger vedrørende dette. Mine funn viser at informanter sitter på den ene siden med en opplevelse av å ha klart å følge opp familiene under nedstengingen til en viss grad, men at det har vært utfordrende og oppfølging har vært varierende fra sak til sak. På den andre siden påpekes det at oppfølgingen ikke har vært bra i alle saker. Mine funn viser også at noen barnevernansatte har en mening om at familier har fått riktig oppfølging, men at den ikke har vært god nok. Dette blant annet på bakgrunn av at man ikke får samme kontakt med familiene og den kontinuiteten som man vanligvis får i en normalsituasjon. Det fremkommer at tiltak som råd og veiledning, og den «tett-på praktiske bistanden» ble erstattet med telefonsamtaler. I de mest alvorligste sakene blir dette beskrevet som ekstremt uheldig, og at det bare ble en opprettholdelse av kontakten. Selv om kontakten var tett, vises det til tanker og meninger om at det ikke var nok. Dette fordi de ansatte ikke fikk vært til stede, ikke fikk snakket godt nok med barna, eller sett foreldrene. Funn viser at kontakten med de barna og ungdommene som ansatte allerede hadde dannet en relasjon til fungerte bra. I nye undersøkelser oppleves imidlertid det som vanskeligere å danne relasjon til barn og ungdommer på bakgrunn av at dette ble gjort over telefon og på «avstand» når det var nedstengt. Funn viser at viktigheten av andre samarbeidsinstanser rundt vektlegges som en viktig faktor for at barneverntjenesten skal kunne yte forsvarlig tjeneste, og at når man ikke er flere ressurser som jobber rundt barnet som følge av koronapandemien, yter en derfor ikke like godt.

Funn viser at løsningen med hjemmekontor trekkes frem som utfordrende for å drive forsvarlig tjeneste. Dette understøttes ved at informantene viser til forskjellige utfordringer

med å gjennomføre jobben i barneverntjenesten ved bruk av hjemmekontor. Flere av mine informanter er foreldre selv, og skulle i tillegg til å jobbe, også følge opp egne barn med barnehage og skoletilbud. Mine funn viser at ansatte hadde en opplevelse av å ha begrenset kapasitet for å utføre sitt arbeid som følge av hjemmekontor under nedstengingen i forbindelse med koronapandemien. Dette ble en utfordring for å yte jobben som saksbehandler, samtidig som at de strekte seg fordi «en måtte». Opplevelsen av å være på jobb nærmest døgnet rundt foruten om natten, og mangel på en «normal arbeidstid» er noe som trekkes frem som belastende. Dette beskrives av en informant på denne måten;

«Det gjorde noe med meg som saksbehandler, at min arbeidshverdag var heltid.. det var ikke.. altså jeg jobbet enten dag, ettermiddag eller kveld.. det var alt etter når klientene trengte meg. Så der var ingen arbeidstid der jeg sa at nå slår jeg av telefonen. «Nå sover jeg», var kanskje eneste situasjonen jeg ikke tok telefonen om noen ringte. Så det var veldig sånn.. ja, man var veldig tilgjengelig da, samtidig som jeg også hadde familie hjemme, men man var jo på jobb likevel.. (...) så jeg kjente nok at det var begrenset hvilken kapasitet jeg hadde til å følge opp, samtidig som jeg strekte meg til at jeg bare måtte.»

På den ene siden viser mine funn at det er en opplevelse av å ikke å ha gode nok hjemmekontorløsninger til å gjennomføre sitt arbeid. Bakgrunnen for dette er at barnevernansatte måtte sitte i samme rom som andre i familien som også hadde hjemmekontor, manglende rom å «skjerme» seg på og egne barn som var hjemme som følge av nedstengt skole og barnehage. Å trekke jobben i større grad inn i ens private sfære ved bruk av hjemmekontor viser mine funn at oppleves som en belastning. Det er derfor ikke like lett å «koble av» etter endt arbeidsdag, og ikke noe klart skille mellom jobb og privatliv lenger. Gåturen hjem fra jobb som en kanskje bruker på å omstille seg er tatt bort, og man mister ellers de naturlige bruddene som man har på arbeidsplassen i form av å gå til kopimaskinen, kjøpe lunsj, og overflytting mellom møtekontor. På den andre siden viser mine funn til en opplevelse av at når en sitter hjemme og arbeider er en i større grad «i arbeidet», og jobber gjerne mer intenst og lenger enn på kontoret. Funn viser også at det fremkommer at en som saksbehandler sitter i større grad med vurderinger alene som følge av hjemmekontorløsning. Dette oppleves som tungt og belastende for de ansatte. Det å skulle ha kompetanse innenfor mange området trekkes frem fra en av mine informanter som generelt krevende. Det vises til at en som saksbehandler i barnevernet, gjerne skal kunne litt om alt.

Enten det er rus, psykiatri, vold, emosjonsregulering, eller diagnosesystem.

Arbeidsoppgavene i barneverntjenesten er av mine funn å beskrives som svært komplekse, og at barnevernet er i kontakt med mange deler av et større system for å kunne sikre riktig og forsvarlig hjelp. Kombinasjonen av mangel på samarbeidsinstanser, drøftingspartnere og opplevelsen av å i større grad sitte på hjemmekontor, og alene med komplekse saker var noe som etter informanters meninger påvirket deres mulighet til å gi gode tjenester. En informant beskriver noe av denne opplevelsen slik;

«Personlig og i arbeid vil jeg si at det har vært krevende med manglende drøftingspartnere eller å være flere i saker for eksempel, for du sitter alene, du har ikke lik tilgang på kollega (...) du blir egentlig bare sittende med egne vurderinger, rundt hvordan du skal håndtere den hjelpen man skal gi.»

«Det er jo veldig utfordrende å stå i disse komplekse utfordringene som familiene har (...) det er jo utfordrende å stå i relasjon med mennesker over tid (...) og du kjenner at du blir preget av det selv, å det å skille på hvem jeg er som fagperson og hvem jeg er privat. Det er kanskje under nedstengingen at dette ble spesielt, og veldig vanskelig.»

5.4 Viktigheten av tilbud til utsatte barn og unge

Mine funn viser at det er enighet om at et tilbud for barn og unge er kjempeviktig, og understøttes av samtlige informanter. Dette i form av skole, barnehage, eller andre hobbyer og fritidsaktiviteter. Tilbud til barn og unge som dette trekkes frem av mine informanter som særlig viktig for at barn blir «sett og hørt» i det daglige.

Det at skoler, barnehager og andre voksne ikke ser barna like ofte som før, blir av mine funn trukket frem som kanskje en av de største konsekvensene under nedstengingen. At «barn gikk under radaren» trekkes frem som et tydelig og stort bekymringsmoment. Funn viser at det er stor bekymring for at å ikke klare å fange opp barn som har det vanskelig ble større. Personer i skole, barnehage og fritidsaktiviteter menes å være de få trygge personene noen barn og unge har i hverdagen. Det å ha noen å lene seg på som en helsesykepleier eller en ungdomskontakt. Meninger om at fritidsaktiviteter er for noen det daglige påfyllet av

positivitet er tydelig. Ikke minst er også fritidsaktiviteter noe som trekkes frem som viktig for at barn som ikke har det bra hjemme blir fanget opp. Som en informant sa;

«Den største konsekvensen tenker jeg handler om at der er mindre voksne som ser barnet og der er mindre anledninger til å bli sett og kanskje kunne klare å fortelle om at det ikke har det bra (...) det ser vi når skolene ikke er i like tett kontakt, eller barnehagen, og de barna som er der.. at da ser de ikke like godt.. når der er utfordringer.. og det er ikke alltid barn uttaler det så tydelige heller ikke sant.. at.. det er bare det blikket eller den ekstra oppmerksomheten barnet søker som gjør at du fanger opp signalet».

Funn viser til tanker og refleksjoner rundt det at de barneverntjenesten gjerne er i kontakt med er de foreldrene som har vansker med å følge opp barna sine i utgangspunktet, og som er slitne. Det vises videre bekymring for disse når koronasituasjonen inntreffer, og dagtilbud til barna forsvinner. Mine funn viser at fungeringen til flere av foreldrene ble dårligere, og understøttes av informanter ved at de tenker det ble så mange flere timer i løpet av døgnet det forventes at foreldrene skal følge opp. For noen oppleves skole og barnehagetilbud som en avlastning for enkelte foreldre, og når disse tilbudene stengte ned opplevde foreldre å ha mindre å gi barna, og de kjente på stresset over situasjonen. Funn viser at tanker og refleksjoner rundt hva dette kan ha ført til er at barna ble mindre sett og hørt også i hjemmet, nettopp på grunn av den ekstra belastning situasjonen førte til for deres egne foreldre.

«Jeg tror nok det påvirket familiene på ulikt vis selvfølgelig, ut ifra hvilke utfordringer de hadde da, men at de som hadde det vanskelig fikk det nok ikke spesielt mye enklere. Nettopp fordi det er mer triggere i å stå i omsorgen alene uten avlastningen som skole og barnehage kan oppleves som.»

Mine funn viser at når skoler og barnehager stengte ned, mistet også barnet og familien mye av rutinene i hverdagen. Funn viser at det er ulik opplevelse og meninger blant informantene om hvordan dette har påvirket familiene forskjellig og at her er ulike kontraster på dette. På den ene siden viser mine funn at disse bruddene i rutinene er svært uheldig for familiene, og at det ble mer synlig hvilke utfordringer familien hadde, samt at foreldrene ikke klarte å følge opp på hjemmebane. Samtidig var det foreldre som ikke hadde jobber som kunne utføres fra

hjemmekontor, og foreldrene slet derfor med å tilpasse dette for å få hverdagen til å gå opp. Dette oppleves som en tilleggsfaktor og beskrives av en av mine informanter slik:

«(...) På den andre siden oppleves det som vanskelig å få gjennomført det man skal med hjemmeskole. Du har ikke forutsigbar arbeidsplass, eller du skal faktisk på jobb fordi du har ikke jobb som har hjemmekontor, og du må få hverdagen til å gå opp.. det blir på en måte en tilleggsfaktor som øker stresset.»

På den andre siden viser mine funn at hjemmesituasjonen ble positiv og roligere for noen av familiene når skoler og barnehager stengte ned. Dette da skoler, barnehager og samfunnet skaper noen rammer og krav, og når dagtilbudene stengte ned falt mange av disse bort. Stresset senket seg derfor for noen familier, og de fikk tid sammen med familien på en annen måte enn før. Det var ikke noe de skulle rekke, det var ikke fotballtrening, eller korøving, og de kunne stå opp omtrent rett fra sengen å «være på skolen» på samme minuttet. En informant understøtter dette og trekker frem et eksempel fra en familie der de positive endringene av nedstengingen ble svært synlig hos barnet. Det vises her til noen foreldre som informanten var i kontakt med som opplevde en stor positiv endring på barnet sitt. Et barn som i utgangspunktet opplevde skolen som svært vanskelig og fungerte bedre med hjemmeundervisning, og foreldrene opplevde også å mestre å gå inn i undervisningsrollen og gi barnet sosial kontakt i tillegg. Barnet fungerte så mye bedre at foreldrene vurderte om de i det hele tatt skulle ha barnet tilbake på skolen når det åpnet opp igjen for det.

For noen ungdommer viser mine funn at nedstengingen av skoler førte til at mange har blitt hengende bakpå. Det sosiale på skolen er noe som vektlegges for ungdommene slik mine funn viser, og er noe av det som er viktig for ungdommene med tanke på skole. Når skoler stengte og foreldrene ikke klarte å følge med på de, og ungdommene sov lenge, så på netflix, slappet av og spiste, så ble ikke dette noen motivasjonsfaktor for å gå på skolen når det åpnet opp igjen for det.

5.5 Tap og endring av samarbeidspartnere og rutiner

Mine funn viser at det er enighet mellom informantene om at kontakt og samarbeid mellom barneverntjenesten og øvrige instanser er noe som er kjempeviktig. Både for å yte forsvarlig

tjeneste, og i forhold til å gi hjelp til familiene tjenestene er i kontakt med. Når det gjelder kontakten med skoler viser mine funn at denne var god, og at det var nærmest enklere å oppnå kontakt under nedstengingen enn tidligere. En fordel var å vite hvem lærerne til de enkelte barna var, for å lettere kunne nå personen. Skolene beskrives som «på», særlig i forhold til de barna som de vurderte trengte ekstra oppfølging. I forhold til samarbeid og i forhold til samarbeidsmøter med skoler og barnehager viser mine funn at dette er noe som stoppet opp en periode. Dersom samarbeidsmøte var iverksatt og pågående tiltak, ble dette utsatt eller etter hvert gjennomført per telefon eller digitalt. Funn viser en opplevelse av at særlig skolene i større grad henvendte seg til barnevernet for samarbeid i de sakene som allerede var kjent hos barnevernet.

Av mine funn er ikke kontakten med barnehager viet størst fokus, men det vurderes også å være godt. Særlig kontakt med styrer trekkes frem som enklest, og at pedagogiske ledere oppleves å være mer utilgjengelige sammenlignet med for eksempel lærere.

Av mine funn viser det at det er hovedfokus på kontakt og samarbeidet med politiet, samt kritiske spørsmål rettet mot gjennomføring av tilrettelagte avhør av barn. I forhold til hva som oppleves utfordrende i kontakt og samarbeid med politiet under nedstengingen, viser mine funn til at det var vanskelig å nå dem, og innhenting av opplysninger (som i utgangspunktet tar lang tid) tok enda lenger tid enn til vanlig. Å oppnå kontakt med politiet oppleves å være avhengig av hvem en treffer når en ringer. Det trekkes frem som en fordel å ha direktnummer til den man skal ha tak i. Vedrørende samarbeidet med politiet og gjennomføring av avhør viser mine funn at barnevernansatte har visse forventninger til gjennomføring av avhør generelt. Altså at barnevernet selv har gjort seg opp noen tanker og meninger basert på faglige vurderinger og erfaringer om hvorvidt det skal gjennomføres avhør eller ikke. Av mine funn fremkommer det at ingen av mine informanter deltok på tilrettelagt avhør under selve nedstengingen i mars/april 2020, men har deltatt på det i etterkant av gjenåpningen og når samfunnet fortsatt har vært under nasjonale periodevise nedstenginger. Det vises til at organiseringen av avhør har blitt gjennomført på andre måter enn normalt, ved at blant annet barneverntjenesten eller andre er til stede digitalt under selve avhøret. Ved oversending av saker til politiet ved mistanke om vold, viser mine funn at tilbakemeldinger fra politiet på slike henvendelser tok lenger tid under koronapandemien. Avhør som informantene anser ville blitt gjennomført normalt sett ble utsatt eller avlyst. Funn viser at det er manglende årsak og begrunnelse fra politiet sin side for utsettelse eller manglende

gjennomføring av avhørene. Dette er noe som det uttrykkes skuffelse og frustrasjon rundt. Videre viser mine funn at i de sakene politiet besluttet å ikke gjennomføre avhør i, eller at dette ble utsatt viste politiet til at barnevernet skulle starte oppfølging av familien selv. En informant viser til et avhør som i april 2021 ble utsatt «på grunn av covid-19». Selv i lengre tid etter nedstengingen i 2020, vises det til at avhør fortsatt utsettes med bakgrunn i covid-19. Dette var imidlertid en kommune som har vært preget av tidvis nasjonal nedstenging. Tematikken rundt dette beskrives av informanten på denne måten;

«Vi får jo ikke innsikt, vi får ikke den informasjonen, det kunne jo vært viktig sant.. hvordan de jobber med barneavhør og sånt.. vi har et inntrykk av hvordan dette påvirker deres situasjon, men vi vet jo lite om hvordan det faktisk fungerer, eller hvordan prioriteringene deres er, hvorfor de ikke gjennomfører da.. (...) dette er jo barn som blir utsatt for vold. Vi skal være på jobb, vi skal gjøre jobben vår, vi skal gjennomføre det vi skal, men hvorfor skal ikke politiet gjennomføre dette? Man får et inntrykk av at de har det vanskelig med å få gjennomført det de skulle ha gjort.. det blir liksom lagt mye til oss nåda, fordi de ikke får gjort det de kanskje ville gjort i utgangspunktet»

Funn viser at tiden fra oversending av sak til politiet, og frem til barnevernet får svar eller avklaring om gjennomføring av tilrettelagt avhør, anses som uheldig. I forhold til tiden det tar vises det til eksempel fra en informant om en sak det i utgangspunktet skulle gjennomføres avhør i, men som først ble satt på vent, og barnevernet hadde et inntrykk av at det skulle gjennomføres. Saken ble også etter hvert «overmoden» slik informanten beskriver det. For familien dette gjaldt var det uheldig i forhold til at familien var kjent med at bekymringsmelding var sendt til barnevernet, og ventet antageligvis på at barnevernet skulle ta kontakt. Dette skapte ifølge informanten irritasjon og dårlig utgangspunkt for et godt samarbeid med familien, når barneverntjenesten først tok kontakt etter omtrent to måneder, fordi barnevernet ventet på politiets avgjørelse. Det at alvorlige saker som blir oversendt til politiet tar tid å få avklaring på, viser mine funn at det er klare opplevelser og meninger om at går utover barna, da det tar lenger tid før familien får den hjelpen de trenger. Barnevernet må da også avvente oppstart av kontakt med familien. Funn viser at saker der dette har tatt tid, har det endt med blant annet fristbrudd eller utvidelse av frist, som følge av lang beslutningstid fra politiet vedrørende avhør.

Funn viser at tiltak som samarbeidsmøter med ulike instanser ble enten utsatt eller gjennomført digitalt under selve nedstengingen. Digital gjennomføring har imidlertid blitt praktisert videre gjennom pandemien. Av mine funn fremkommer det informasjon om et generelt betydelig godt samarbeid med andre instanser som innen psykisk helse, PPT, NAV og helsestasjon, og denne informasjonen fremkommer særlig fra de mindre kommunene. Det gode samarbeidet menes å være blant annet på bakgrunn av organiseringen innad i kommunen, samt i forhold til lokasjon. Å sitte i samme bygg eller å være under samme «eining» som de andre tjenestene ansees som avgjørende for det gode samarbeidet som oppleves. En informant forteller om beslutning innad i «einingen» om at barnevernet og helsestasjon skulle samarbeide med hverandre ved behov under nedstengingen, med tanke på frafall av saksbehandlere i tjenesten. Dette innebar at helsesykepleiere skulle bistå barneverntjenesten ved for eksempel hjemmebesøk.

Tjenestenes tilgjengelighet for hverandre og med liten distanse seg imellom, fremkommer av mine funn på generelt grunnlag som en faktor til å skape et bedre tverrfaglig samarbeid, og at dette ansees som lettere i små kommuner, kontra store kommuner. Selv om nedstengingen førte til hjemmekontor for andre instanser også, og at man derfor ikke satt i «samme hus», var likevel det etablerte samarbeidet der, som igjen fører til lettere kommunikasjon og samarbeid.

5.6 Oppsummerende funn

Oppsummerende viser mitt funn om *organisatoriske ulikheter* at tjenestene er ulikt organisert og at dette påvirker hvordan hjelpetiltak utøves under koronapandemien. Større kommuner søker om hjelpetiltak fra en egen tiltaksavdeling utenfor barneverntjenesten som organisasjon, mens små kommuner har egen tiltakskonsulent ansatt inn under barneverntjenesten. Det å være en liten tjeneste i en liten kommune vises av mine funn å være fordeler og ulemper ved. I forhold til funnet om *gjennomføring av undersøkelser og tiltak* viser dette funnet at det har vært en nedgang i bekymringsmeldinger under nedstengingen. Undersøkelser har blitt gjennomført, men det stilles kritiske spørsmål vedrørende kvaliteten på disse.

Koronasituasjonen har også ført til en endring i forhold til hvordan gjennomføring av undersøkelser blir lagt opp og det vises til mer digital kontakt. Undersøkelser beskrives å være stresspreget og mindre omfattende. Organiseringen oppleves som er hinder for utøvelse av hjelpetiltak der utførelse av hjelpetiltak er satt bort til andre aktører som ikke var rangert som samfunnskritisk. Gjennomføring av tiltak stoppet opp under nedstengingen som følge av

organisatoriske forhold for de større kommunene. Dette gjaldt også mindre kommuner da tiltakskonsulent ble benyttet som en forlenget arm til saksbehandlere fremfor å utøve tiltak. Det beskrives som vanskelig å få gjennomført tiltak i familiene som følge av nedstengingen og koronasituasjonen. Saksbehandlere ble sittende i større grad med oppfølging av familier som følge av at disse ikke ble fulgt opp av tiltakspersoner. Det oppleves som belastende for de ansatte å måtte følge opp i større grad selv.

Funnet om *ansattes mulighet til å yte forsvarlig tjeneste* viser at det er flere faktorer som kan ha påvirket muligheten til dette. Tjenester opplever å ha klart oppfølgingen til en viss grad, samtidig påpekes det at dette ikke har vært bra i alle saker. Faktorer som har påvirket oppfølgingen er blant annet underbemanning i mindre tjenester, hjemmekontorløsning, oppfølging av egne barn i tillegg til å være på jobb, samt at en opplever i større grad å sitte med saker og vurderinger alene som følge av mangel på drøftingspartnere. De ansatte fremstår bekymret for kvaliteten på den hjelpen de utøvde under nedstengingen, og oppgir å selv ha strukket seg langt for å ivareta egen kontakt med familier og for å utøve kompensierende tiltak og hjelp til de som trengte det mest.

Av funnet om *viktigheten av tilbud til barn og unge* fremkommer det at frafall av tilbud til barn og unge anses som en av de største konsekvensene for barn og unge. Tilbud til barn og unge trekkes frem som viktig for muligheten til å bli «sett og hørt». Skole og barnehager anses også som et avlastningstilbud for foreldre som er slitne, og slitne foreldre førte til at barn og unge også ble i større grad, mindre sett og hørt av egne foreldre i hjemmet.

I forhold til funnet om *tap og endring av samarbeidsrutiner* fremkommer det at nedstengingen oppleves å ha ført til endring i samarbeid og rutiner med andre instanser. Det kommer frem at de mindre kommunene opplever et tettere samarbeid med øvrige instanser på grunn av samlokalisering.

Jeg har nå presentert mine funn og oppsummert disse. Jeg vil i det følgende kapittel drøfte det jeg anser som interessante områder ut ifra mine funn.

6. DRØFTING

I det foregående kapittel har jeg presentert mine funn, og vil i dette kapittelet drøfte ulike områder innenfor funnene som jeg anser som relevant opp imot min problemstilling som er hensikten med mitt prosjekt. **Hvordan opplevde ansatte i barnevernet, oppfølging av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?** Jeg vil nå se nærmere på funnene som er presentert i kapittel fem og rette lys mot områder innenfor disse funnene jeg anser som spesielt viktige. For å finne svar på min problemstilling vurderer jeg det som viktig å belyse noen av mine funn opp imot hverandre da jeg ser at de påvirkes av hverandre. Jeg anser blant annet at funnet om hvordan undersøkelser og tiltak ble gjennomført, henger sammen med funnet om organisatoriske ulikheter. Jeg anser også at funnet om organisatoriske ulikheter, og funnet om samarbeid med instanser påvirkes av hverandre.

Drøfting gjør jeg i lys av tidligere forskning, teori fra mitt kunnskapsgrunnlag, og egen refleksjon og forståelse av det som fremkommer av mine funn. Jeg vil ved å stille spørsmål og problematisere mine funn forsøke å belyse hvordan ansatte i barnevernet opplevde oppfølgingen under koronapandemien, og hvilke konsekvenser dette kan ha ført til for de utsatte barna. Organisatoriske ulikheter er noe jeg vil beskrive som mitt hovedfunn etter min analyse av datamaterialet, og det jeg vurderer kan ha hatt størst påvirkning for barn og unge under pandemien. Jeg ser på dette som et av mine interessante funn og vil derfor vie størst plass til drøft av områder innenfor dette funnet.

Jeg vil starte med å drøfte *organisering som fremmende eller hemmende faktor for utøvelse av hjelpetiltak*. Her retter jeg fokus mot spørsmål om familier har fått riktig hjelp som følge av hvordan tjenester er organisert.

I neste kapittel om *rett hjelp til rett tid og forsvarlig oppfølging*, drøfter jeg spørsmål knyttet til om familier har fått rett hjelp til rett tid, og forsvarlig oppfølging under koronapandemien. I det siste underkapittelet drøftes organisering opp imot samarbeid med andre instanser, og her tar jeg for meg hvordan pandemien og nedstengingen har preget samarbeidet mellom ulike instanser barnevernet samarbeider med.

6.1 Organisering som hemmende faktor for utøvelse av hjelpetiltak

Etter å ha analysert mitt datamateriale som presentert i kapittel fem, har jeg kommet frem til et funn som jeg anser å betegne som mitt hovedfunn. Dette er funnet *organisatoriske ulikheter*. I Norge er som tidligere nevnt, barneverntjenestene ulikt organisert fra kommune til kommune, noe som også mine funn forteller noe om. Ut ifra mine funn opplever jeg at organisering med tiltaksavdeling som egen organisasjon, og utenfor barneverntjenesten virker å ha vært en hemmende faktor, og hatt en negativ påvirkning sett i lys av koronapandemien. Dette i forhold til utøvelsen av hjelpetiltak, og hvorvidt familiene fikk den hjelpen de hadde rett på og var i behov av. Min vurdering er at det på bakgrunn av dette kan stilles spørsmål om de utsatte barn og unge, under pandemien, fikk *rett hjelp til rett tid*, noe som jeg vil komme tilbake til og drøfte i kapittel 6.2 om rett hjelp til rett tid og forsvarlig oppfølging.

6.1.1 Konsekvens av manglende samfunnskritisk funksjon

Etter innsamling av data forstår jeg at tiltaksavdelingen er en viktig samarbeidspartner for barneverntjenesten, og en tjeneste barnevernet er helt avhengig av for å kunne gi forsvarlig hjelp. I mars 2020 publiserte regjeringen en liste over tjenester som var vurdert å ha samfunnskritisk funksjon. Dette er ifølge Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2016) funksjoner som utgjør grunnleggende rammebetingelser for at andre samfunnsfunksjoner skal kunne ivaretas, funksjoner som har direkte betydning for samfunnets evne til å ivareta befolkningens grunnleggende sikkerhet, og funksjoner som har indirekte betydning for samfunnets evne til å opprettholde befolkningens sikkerhet (s. 28). Mine informanter forteller at tiltaksavdelingen ikke var regnet som samfunnskritisk når samfunnet stengte ned, slik som ansatte i barneverntjenestene ble regnet som. Dette er noe det blir stilt store spørsmålstegn ved av mine informanter. Hvorfor ble ikke tiltaksavdelingen vurdert som samfunnskritisk? Spørsmål knyttet til dette viser også andre studier til. Tveito (2021) finner i sin studie blant barnevernledere at de undret seg over hvordan barnevernet ble definert som samfunnskritiske, men viktige samarbeidspartnere som barnevernet var avhengig av for å følge opp familier godt nok, ikke var definert som dette. Informasjon som dette får meg til å tenke om regjeringen har manglende kunnskap om hvordan barnevern i Norge faktisk er organisert. Hva med de barnevernet er avhengig av for å utøve arbeidet og gi hjelp til familiene? Vet ikke regjeringen og politikere at barnevernet søker tiltak fra eksterne samarbeidspartnere, og at disse anses som kanskje like viktige som barneverntjenesten? Det har vært stort fokus fra regjeringen på at koronasituasjonen ikke skal være til hinder for at

barnevernet skal utøve sitt arbeid, og at sårbare barn og unge ikke skal få manglende oppfølging fra barnevernet. Er ikke det nettopp dette som har skjedd? Fordi tiltaksavdeling som barnevernet henter hjelp til familier fra står utenfor barnevernet, og de ikke ble rangert som samfunnskritiske, kan det se ut som at nettopp dette har ført til at situasjonen til utsatte barn og unge ble vanskeligere.

Tiltak som var iverksatt eller skulle starte opp fra tiltaksavdelingen, ble ifølge min studie som følge av manglende samfunnskritisk funksjon utsatt eller satt på vent. Dette er også i samsvar med undersøkelsen Tveito (2021) har gjort som viser at flere tiltak ble utsatt eller gjennomført alternativt der det var mulig den første perioden etter nedstengingen 12. mars.

For å finne svar og forstå eventuelle konsekvensene av dette, vil jeg benytte organisasjonsteori for å forklare hvordan barneverntjenesten og tiltaksavdelingen henger sammen i et teoretisk perspektiv.

6.1.2 Barneverntjenesten og tiltaksavdelingen i lys av organisasjonsteori

Hensiktsmessig teknologi og organisasjonsstruktur er viktig for å sikre høy effektivitet. Teknologibegrepet kan ut fra organisasjonsteori sees på som kunnskap, altså de faglige kunnskapene og ferdighetene mennesker benytter seg av. Sett i lys av organisasjonsteori er kunnskap en av dimensjonene som kommer inn under teknologibegrepet som Perrow (1967) definerer til å være de verktøy, teknikker og handlinger som benyttes for å transformere bidrag over til belønninger (Busch, Vanebo og Dehlin, 2016, s. 148). Kunnskapen tiltaksavdelingen og barneverntjenesten sitter på, sammen med organiseringen av disse tjenestene må slik jeg tolker det, være hensiktsmessig for å sikre effektiviteten. Hvordan påvirkes effektiviteten når den ene organisasjonen som barneverntjenesten er avhengig av, ikke er samfunnskritisk? Når tiltaksavdeling som organisasjon «forsvinner», og en tjeneste som bidrar med hjelp inn mot familien plutselig trekkes ut? I de senere årene har New public management (NPM), som er en markedsorientering, i stor grad blitt innført for å effektivisere offentlig sektor eller styringsprinsipper fra privat sektor (Killèn, 2018, s. 17). I følge Killèn (2018) har denne orienteringen medført innføring av resultatstyring, kostnadskutt, konkurranseutsetting og anbudsrunder, som stiller store krav til samfunnsfaglig og etisk kunnskap hos yrkesutøverne, samt kjennskap til arbeid med kvalitetssikring og internkontroll (s. 17). NPM kan sees på som ett styringssett innen nyliberalismen og kan sies å være integrert i Norge, i likhet med flere vestlige land både politisk og samfunnsmessig, men hvem er tjent med denne effektiviseringen av offentlig sektor når en pandemi inntreffer?

Kommunen eller brukere og klienter? I denne konteksten med koronapandemi og organisering i form av NPM modellen, der tjenester er satt bort til aktører utenfor barneverntjenesten har slik jeg ser det vært uheldig og lite effektiv for både barneverntjenesten og de tjenesten er i kontakt med.

I lys av organisasjonsteori forstår jeg det også som at barneverntjenesten og tiltaksavdeling kan sees på som organisasjoner som har en seriekoblet avhengighet. Seriekoblet avhengighet vil si at det som produseres i en avdeling, bearbeides videre i en annen. Da kan hjelpetiltak sees på som produktet barneverntjenesten vurderer som nyttig og hensiktsmessig for en familie, og som bearbeides videre i tiltaksavdelingen. Dersom det oppstår en stopp på et punkt, kan det forplante seg videre og virke forstyrrende inn på andre avdelinger (Bucsh, Vanebo & Dehlin, 2016, s. 151). Fra et teoretisk perspektiv og i lys av systemteori kan man også få en forståelse for forholdet mellom barneverntjenesten som system, og tiltaksavdelingen som en del av systemets omgivelser. I stedet for den vanlige etablerte årsak-virkning som forklaringsmodell på hvordan alle ting oppfører seg, hevder systemteorien at all bevegelse må forstås sirkulært, og at all bevegelse justerer seg gjennom feedback-sløyfer (Aadland, 2013, s. 231). Ifølge Bush, Vanebo & Dehlin (2016) består relasjonen i sosiale systemer av kommunikasjon og utveksling av varer og tjenester. De er kompliserte, åpne, miljøavhengige og tilpassningsdyktige systemer, og det er alltid relasjoner til elementer i omgivelsene. Aadland (2013) viser til Ludwig von Bertalanffy som mente at helheten er større enn summen av delene (s. 231). Sett i lys av dette, er barneverntjenesten slik jeg ser det, avhengig av tiltaksavdelingen for å tilby hjelp til familiene og en tiltaksavdeling som tilbyr hjelpetiltak er avhengig av søkere, og henvisninger fra barneverntjenesten.

6.1.3 Kompensering av hjelpetiltak og viktigheten av eksterne aktører

Når hjelpetiltak iverksettes, skal barneverntjenesten ha gjort en grundig vurdering av hvorfor det aktuelle tiltaket er til det beste for barnet. Barneverntjenesten har en formening om hvordan tiltaket skal utøves ut fra den gitte situasjonen. Det er derfor viktig at hjelpetiltak blir igangsatt snarlig, og at ventetiden ikke blir for lang. Familiesituasjoner kan utvikle seg raskt og stadig, og situasjonsbildet kan endre seg dersom ventetiden strekker ut. Da kan tiltenkt tiltak bli feil ut fra den nåværende situasjonen, og konsekvensen kan bli at barnet og familien ikke får den hjelpen de er vurdert til å være i behov av. Som jeg tidligere har vist til «stoppet» det opp i tiltaksavdelingen under nedstengingen i form av at de ikke ble beregnet som samfunnskritiske. Dette førte til at familiene ikke mottok den hjelpen som var vurdert å være

til barnets beste fra de med riktig kompetansen, og at ansatte i barnevernet måtte kompensere for dette. Et moment er hvordan dette påvirket familiene, men sett i lys av min problemstilling, hvordan opplevde barnevernansatte dette? På den ene siden viser mine funn at det «stoppet opp» ved tiltaksavdelingen, førte til en ekstra belastning på barneverntjenesten, ved at saksbehandlere ble sittende med tiltakene i større grad selv. Barneverntjenesten er generelt en hektisk tjeneste, med høy arbeidsmengde og Amundsen (2020) viser til oppmerksomheten rundt at barn og ungdom ikke får det tilbudet de burde hatt, har økt. Førstelinjen i barnevernet er hardt presset og det er stor arbeidsbelastning (s. 6). Hva med når de ansatte i barnevernet plutselig fikk enda større arbeidsmengde som resultat av å måtte følge opp flere familier som i utgangspunktet skulle følges opp av noen andre? Som følge av at de som bistår inn i familiene plutselig ble tatt bort, kompenserte barnevernansatte opp til en viss grad noen av tiltakene selv. I følge Det store norske leksikon betyr kompensasjon erstatning eller godtgjørelse. De ansatte i barnevernet erstattet oppfølgingen og noen av tiltakene som tiltaksavdelingen i utgangspunktet skulle gi familiene. Dette ble da i tillegg til andre saker saksbehandlere satt med, og det kan derfor tenkes at saksmengden til hver enkelt saksbehandler økte som følge av at de i større grad måtte ta over mye av oppfølgingen selv. Hvordan kan dette påvirke saksbehandling og beslutninger? Av rapporten Svikt og vik (NOU 2017: 12) fremkommer det at for høyt arbeidspress kan føre til overfladisk saksbehandling og gale beslutninger, eller at man unnlater å gjøre hjemmebesøk eller undersøkelser som kan gi viktig informasjon (s. 55). Dette kan i verste fall føre til alvorlige konsekvenser for de som blir rammet av dette.

På den andre siden viser mine funn blant annet til vanskelige følelser blant barnevernansatte ved å ta over hjelpetiltak, når en ikke føler en har kompetansen til det som i utgangspunktet skulle inn i familien. Oppfølging av de mest komplekse sakene fremkommer av mine funn som å være noe som er generelt krevende og utfordrende. I tillegg til at arbeidet er faglig komplekst, fremkommer det også at arbeidet i barnevernet kan være svært følelsesmessig krevende, og at det preger saksbehandleren både som fagperson og privat. Denne informasjonen underbygges av høringsnotatet til Barne- og likestillingsdepartementet (2020, s. 8), som viser til at mange tilsatte mener selv at de ikke har nok kompetanse til å utøve sentrale kjerneoppgaver i yrket. Saksbehandlere i barneverntjenesten sitter ikke nødvendigvis på samme kompetanse som ansatte i tiltaksavdelingen. Slik jeg ser det får ikke familiene da den hjelpen de er vurdert til å skulle ha, fordi tiltaksavdelingen med riktig kompetanse uteblir. En informant opplever også at overgangen ved å ta over hjelpetiltak fra noen andre ikke alltid

fungerte bra. Det vises til at det blir et brudd i relasjonen til veilederen, og at den som tar over kanskje starter en annenplass enn det som var tenkt. I følge Bunkholdt & Kvaran (2018) viser studier at en betydelig del av virkningen i behandlingsarbeid kommer fra relasjonen mellom klient og klientarbeider (s. 196).

Avslutningsvis vil jeg stille spørsmålet om, hvorfor det organisatoriske ble så viktig? Slik jeg ser det har det organisatoriske vært negativt for de familiene barneverntjenesten er i kontakt med. Barneverntjenesten som egen organisasjon søker hjelpetiltak fra eksterne aktører, enten det er private, kommunale eller statlige, og disse arbeider også etter andre lovverk. De falt ikke inn under betegnelsen «samfunnskritisk» og ble ikke pålagt å følge opp familiene i den grad det ble forventet at barneverntjenesten gjorde. Samtidig er slik jeg ser det, de eksterne aktørene som utfører tjenester for barnevernet minst like viktig. Dette nettopp fordi det er disse aktørene som i mange saker, er tette på familiene, følger opp, støtter og hjelper de når de trenger det. Når dette nærmest på dagen er hjelp som faller bort, midt i et behandling- eller veiledningsløp, ser jeg på dette som uheldig for de familiene som er i behov av denne hjelpen. Ikke minst ser jeg på dette som uheldig fordi familiene plutselig sto i en helt ny situasjon, med redsel og usikkerhet, og i tillegg mister hjelp og støtte som de var vurdert å være i behov av i utgangspunktet. Ut ifra dette kan det se ut som at de organisatoriske forholdene er viktig for å unngå at familier mister hjelp når de kanskje trenger det mest.

6.2 Rett hjelp til rett tid og forsvarlig oppfølging

Til nå har jeg drøftet hvordan organisatoriske forhold har påvirket hvordan hjelpetiltak ble utøvd under nedstengingen, og organisering som hemmende faktor. Som følge av det overnevnte punktet ønsker jeg nå å drøfte spørsmålet om familiene har fått *rett hjelp til rett tid* under situasjonen med koronapandemien, og om familiene har fått forsvarlig oppfølging sett i lys av organisatoriske ulikheter. For å belyse dette vil jeg også trekke inn funn om endringer i kontakt og samarbeid. Slik jeg forstår begrepet *rett hjelp til rett tid*, handler dette om at familiene skal få den hjelpen de er i behov av på det tidspunktet de faktisk trenger det. Av mine funn er det meninger om at familiene ikke fikk dette, på bakgrunn av det som er drøftet over, men også fordi nedstengingen og koronapandemien har ført til en del endringer i barneverntjenesten måte å arbeide på. Dette som følge av blant annet hjemmekontorløsninger, og at en ikke får møtt familiene på samme måte som før. Mine funn viser til at opplevelsen til

flere av mine informanter, er at familiene ikke fikk riktig oppfølging under nedstengingen, og det uttrykkes bekymring for at hjelpetiltak ikke ble gjennomført, samt at kvaliteten på arbeidet ikke var godt nok. Samtidig fremkommer det fra min undersøkelse at situasjonen byr på nye utfordringer og hjelpebehov for familiene, som følge av en annerledes hverdag med koronasituasjonen.

6.2.1 Forsvarlighet og vurdering

For å vurdere hvilken hjelp familiene er i behov av gjennomføres det en undersøkelse etter Lov om Barneverntjenester § 4-3. Barneverntjenesten skal dokumentere de barnevernfaglige vurderingene som ligger til grunn for at et barneverntiltak eventuelt skal iverksettes. Hensynet til barn og foreldre tilsier at det må legges stor vekt på systematikk, faglighet og rettsikkerhet (Barne- og likestillingsdepartementet, 2020 s. 31). Ut ifra informantenes beskrivelse av hvordan undersøkelser har blitt gjennomført under koronapandemien, kan man si at de sikrer hensynet til barn og foreldre? Både forskning og tilsyn med barneverntjenestene har vist at det mange steder er lite systematikk i gjennomføringen av undersøkelser og at barn og foreldre i svært varierende grad involveres og medvirker i saken (Barne- og likestillingsdepartementet, 2020, s. 31). Kan det tenkes at barn og foreldre i enda mindre grad har blitt involvert og medvirket i saken sin som følge av situasjonen rundt koronapandemien? Ved at barneverntjenesten byttet ut en del av oppfølgingen med telefonkontakt, vil det føre til at man ikke fysisk fikk se familien. Mine funn viser til at undersøkelser beskrives som stresspreget og at de ble gjort mindre omfattende enn når det er «pandemittfritt». Kan dette bety at vurderinger og avgjørelser i undersøkelsen ble tatt på sviktende grunnlag? Ifølge NOU (2017: 12) vil dette si at man har gjort undersøkelser uten å ha gjort de undersøkelsene eller kartleggingene som ville gitt det nødvendige underlaget for forsvarlige vurderinger og beslutninger. Svikt i barneverntjenestens arbeid med undersøkelser og evalueringer av hjelpetiltak kan føre til at utsatte barn ikke får nødvendig hjelp til rett tid, at iverksatte tiltak ikke fungerer som planlagt, at omsorgssvikten ikke blir avdekket, eller at det blir gjennomført omsorgsovertakelse uten faglig begrunnelse (Killèn, 2015, s. 68). Ut ifra mine egne vurderinger er dette noe som kan sees på som en mulig konsekvens som koronapandemien har ført til. At undersøkelser ikke har blitt gjort grundig nok, kan ha ført til at hjelpebehovet ikke har blitt grundig nok undersøkt.

Sett at tiltaksavdelingen var rangert som samfunnskritisk, og vurderte tiltak ble gjennomført som tenkt i situasjonen som var. Ville det vært å gi *rett hjelp til rett tid*? Ville det være riktig å

opprettholde møtetidspunkt, og veiledning på gitte tema, når familiene opplevde andre utfordringer? Når foreldre opplevde seg slitne som følge av det de sto i? Mine funn viser at barnevernansatte selv opplever begrensninger i egen kapasitet for å utføre arbeidet som følge av situasjonen med koronapandemien. Når en som profesjonelle fagperson, kjenner på en begrensning av egen kapasitet til å gjennomføre sitt arbeid, og kjenner på å være sliten, da kan man vel også lettere forstå hvordan foreldrene opplever sin kapasitet, når dette kjennes så nært på egen kropp. Er det realistisk å tenke at man ville klart å skape den samme progresjonen og endringen som i utgangspunktet var tenkt i familiene ved å opprettholde gjennomføring av tiltakene? Ville det være *rett hjelp til rett tid*, å for eksempel veilede foreldre til å opprettholde grenser og struktur i hjemmet, når samfunnets krav til dette falt bort? På den ene siden kan det tenkes at det ikke er realistisk med samme målsetting for tiltaket, i og med at familiene nå sto i nye utfordringer, var slitne og med mindre kapasitet til å ta imot hjelp. På den andre siden kan det tenkes at det var det nettopp da det ble enda viktigere at veiledning på dette ble opprettholdt, som følge av at situasjonen førte til at mange barn mistet struktur og rammer. Selv om tiltakene fra tiltaksavdelingen falt bort en periode, og man kan stille spørsmål ved om det ville vært hensiktsmessig å gjennomføre vurderte tiltak med måloppnåelse, er det likevel kritisk slik jeg ser det at denne avdelingen falt bort. Når situasjonen endret seg for familiene, ville det vært aktuelt å vurdere om tiltakene for eksempel burde fokusert på andre områder av veiledning. Når de som skal jobbe tettest på familiene ikke er der og ser de, kan dette bli vanskelig. Spørsmålet om familier har fått *rett hjelp til rett tid* under koronapandemien er noe informantene er opptatt av. Man kan undre seg over om dette i det hele tatt er mulig, samtidig er det dette barneverntjenesten er satt til å gjøre. Med tanke på alle de kompliserte og komplekse sakene barnevernet skal jobbe i, sett i sammenheng med en pandemi som fører til nye utfordringer for både familiene og saksbehandlerne i hjelperollen, kan dette nærmest fremstå som en umulig oppgave og gi ansatte følelsen av å mislykkes i utøvelsen av arbeidet sitt.

6.2.2 Forsvarlighet og oppfølging

I perioden fra nedstengingen i mars 2020 og frem til mine intervjuer ble gjennomført, har mine informanter og deres tjenester vært preget av tidvis og delvis nedstenging. Uavhengig av hvor informantene er tilsatt, forteller samtlige om fortsatt delvis hjemmekontorløsninger, tydelige smittevernstiltak på arbeidsplassen, og i kontakt med klienter. Hole (2020) mener at vurderinger koblet til smittevernhensyn, anses å utgjøre en stor endring i kontakten under koronapandemien, sammenlignet med tidligere. På den ene siden kan det derfor tenkes at

koronapandemien fortsatt preger ansattes mulighet til å yte fullverdige tjenester, selv om samfunnet ikke er totalt nedstengt som i mars/april 2020. På den andre siden får vi stadig mer kunnskap om situasjonen, som gjør at arbeidet i større grad kan tilpasses for å sikre i større grad forsvarlig oppfølging og hjelp.

Når samfunnet, skoler og barnehager stengte ned, og foreldre måtte drive hjemmeundervisning, gjaldt dette også ansatte i barneverntjenesten som hadde egne barn. De ansatte i barnevernet var også rangert som samfunnskritiske og skulle derfor gjennomføre sitt arbeid selv om samfunnet stengte ned. Hvordan opplevde ansatte å utøve arbeidet med tanke på egen situasjon med egne barn og hjemmeskole? Mine funn viser at ansatte med egne barn opplevde helt tydelig at det ble utfordrende å skulle utøve sitt arbeid, samtidig som de skulle følge opp egne barn i forhold til barnehage og skoletilbud. Dette er noe Tveito (2021) også framhever i sine studier, der informanter nevner utfordringer i forhold til kapasitet når ansatte måtte være hjemme med egne barn. Mine informanter opplever en begrenset kapasitet til å utføre sitt arbeid som følge av dette, samtidig som en strekte seg fordi «en måtte». Sett i lys av Carl Gustav Jungs instinktteori og motivasjon til å fullføre moralske plikter, kan vi se på informantens beskrivelse av å strekke seg for å gjennomføre arbeidsoppgaver fordi «en bare måtte». Jung viser til motivasjonskraften som ikke er individets, men andre menneskers behov som er motiverer for handling. Personen som utfører handlingen, opplever det som en moralsk plikt å gjøre det, men er ikke opptatt av om handlingen gir frukter for en selv (Nordhelle, 2011, s. 70). Mitt inntrykk er at ansatte i tjenestene strekte seg i stor grad for å gjennomføre kontakten med familiene i ytterste grad. Til tross for liten informasjon om hva koronapandemien var og hvor hardt rammet en kunne bli, sto de ansatte på for å ivareta de utsatte barn og unge så godt som de kunne. Å føle at en har et moralsk ansvar for å stå til tjeneste for mennesker som kan trenge ens hjelp, og å være fri fra å tilfredsstille egne behov, er et høyt utviklingsnivå som få mennesker synes å nå (Nordhelle, 2011, s. 71). Grunnet organisering med hjemmekontor, og at en jobber mye alene med vanskelige saker blir det beskrevet som krevende og en opplevelse av å stå mye alene. Å stå alene om gjennomgang og vurderinger av bekymringsmeldinger er også noe som informanter refererer til ble gjort for å ivareta smittevernregler. Hvordan kan det ha påvirket familiene at saksbehandlere ble sittende med vurderinger i større grad alene? Kan det forenes med en forsvarlig tjeneste? Ut ifra undersøkelsen til Sørensen, Sjøggstad & Slettebø (2019) fremkommer det at barnevernansatte mener at forsvarlighet omhandler blant annet at tjenesten etterlever lover og forskrifter, at tjenestens arbeid holder høy etisk standard, og at kvaliteten på tjenestens arbeid

er god. Bufdir (statusrapport 10, 2020) vurderer at bruk av hjemmekontor der det er nødvendig kan forenes med forsvarlig tjenester, så lenge tjenesten gjennomfører fysiske møter med barn og familier som vanlig, og FNs barnekonvensjon forplikter oss til å ivareta barnets beste selv om situasjonen er krevende. Dette er ikke det min undersøkelse viser ble gjort. Her vises det til en rangering og en prioritering av de mest alvorlige sakene, samt at fysiske møter i stor grad ble byttet ut med telefonisk kontakt eller digitale tjenester som teams og skype. Det er forståelig at i en sånn situasjon er man helt nødt til å gjøre en slags prioritering av hvem som trenger mest nødvendig hjelp, samtidig gjelder lovverket for alle barn og familier barneverntjenesten er i kontakt med, uavhengig av alvorlighetsgrad. I Lov om Barneverntjenester § 1-4 står det at tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige, men hva ligger i det? I veilederen fra helsetilsynet om landsomfattende tilsyn (2019) er dette med forsvarlighet godt beskrevet. Det vises her til at et utgangspunkt for å fastlegge hvor grensen mot det uforsvarlige går, er normer for forsvarlig praksis. Forsvarlighetskravet betyr at undersøkelsene må ha tilfredsstillende kvalitet, og gjennomføres i tide og i et tilstrekkelig omfang (Helsetilsynet, 2019, s. 5). Ut ifra mine funn om at undersøkelser blir beskrevet som stresspreget, og at gjennomføringen er gjort mindre omfattende enn til vanlig, er jeg usikker på om dette er forenelig med forsvarlighetskravet.

Mangel på drøftingspartnere og kollegaer, førte til at ansatte i større grad opplevde å sitte med egne vurderinger i en krevende situasjon. Hvordan skal en da som barnevernansatt klare å ta gode og forsvarlige vurderinger om rett hjelp til rett tid? På arbeidsplassen er vi en del av et større fellesskap, vi føler trygghet og tilhørighet og vi har tilgang på mennesker som vi kan støtte oss til i vanskelige situasjoner (Raaheim s. 56). Under organisering med hjemmekontor som koronapandemien har ført til, mister vi disse relasjonene som på en eller annen måte er viktige for oss. Basert på opplevelsen av å jobbe mye mer alene, som følge av hjemmekontor, og at en stadig må ta vurderinger alene - kan det tenkes at terskelen for drøfter med kollegaer, fagkoordinator/teamleder og avdelingsleder blir høyere når man sitter på hjemmekontor? I en normal arbeidshverdag treffer en disse personene regelmessig gjennom dagen. Kollegaer, fagkoordinator/teamleder og avdelingsledere er kanskje gjerne bare en dørstokk unna. Det kan tenkes til at det undersøkelsen min viser til er mer korte problemstillinger som dukker opp gjennom dagen. Som for eksempel om en ikke oppnår kontakt med en forelder. Kanskje vet en at denne forelderen ruser seg, og en blir økende bekymret. Burde man reise hjem til familien siden man ikke oppnår kontakt? Bør dette avklares med nærmeste leder, eller kan saksbehandler vurdere dette selv? Hvor alvorlige problemstillinger ansatte ble sittende med i

større grad alene, gir ikke min undersøkelse svar på. Jeg håper likevel at større avgjørelser er noe som ansatte på hjemmekontor ikke ble sittende med alene, men at dette ble det funnet alternative måter å drøfte på.

6.2.3 Forsvarlighet og bekymringsmeldinger

Til nå har jeg hatt fokus på forsvarlighet i forhold til vurderinger og hjelpetiltak, samt spørsmålet om rett hjelp til rett tid. Jeg vil nå rette fokuset mot forsvarligheten i forhold til bekymringsmeldinger. Mine funn viser at noen tjenester ble gjennomgang av bekymringsmeldinger, gjort av bare en person på et tidspunkt, som følge av at man ikke fikk møtes fysisk, og at tjenesten ikke var digitale og mottar derfor bekymringsmeldinger per post. Hvordan vil dette påvirke den faglige vurderingen av hvorvidt en melding skal undersøkes eller henlegges? Konsekvensene av feil håndtering og svikt i faglig vurderinger av bekymringsmeldinger har blitt påpekt i flere sammenhenger (Barne- og likestillingsdepartementet, 2020, s. 30). Barneverntjenestens faglige vurdering av bekymringsmeldinger er avgjørende for om saken følges opp med videre undersøkelser av barnets omsorgs- og livssituasjon, og for om det eventuelt blir iverksatt tiltak etter barnevernloven (Barne- og likestillingsdepartementet, 2020 s. 30). Er det forsvarlig at en person vurderer disse innkomne meldingene alene? En feilaktig henleggelse av en bekymringsmelding, som skulle ha blitt fulgt opp med undersøkelser og barneverntiltak, kan få alvorlige konsekvenser for det barnet saken gjelder (Barne- og likestillingsdepartementet, 2020 s. 30). Ved gjennomgang av bekymringsmeldinger skal alvorlighetsgraden vurderes, og videre behov for eventuelt iverksettelse av akuttiltak for å beskytte barn. Kunne gjennomgang av meldinger blitt gjort på en annen måte, tross nedstengingen? Kunne den ansatte som var på kontoret koblet opp på teams, der andre ansatte fikk deltatt i gjennomgangen? Jeg vurderer at det ville sikret en større forsvarlighet rundt vurdering av meldinger da man er flere til å vurdere. Det jeg ikke vet er hvor lenge dette ble praktisert eller om dette var før tjenestene kom skikkelig i gang med digitale løsninger. Det jeg vet er at mine funn viser at dette er en måte bekymringsmeldinger ble vurdert i en gitt periode. Ifølge Barnevernloven § 4-2 skal barneverntjenesten snarest, og senest innen en uke, gjennomgå innkomne meldinger og vurdere om meldingen skal følges opp med undersøkelser etter § 4-3. Det kan derfor også handle om andre grunner til at bekymringsmeldinger ble gjennomgått alene, for å for eksempel klare å overholde fristen på en uke.

Mine funn viser også at ansatte opplevde av at undersøkelser kom sent i gang, og at dette «spiste» av 3 måneders perioden i undersøkelsen. Dette samsvarer også med det Tveito

(2021) finner i sin studie, at enkelte opplevde å ikke få startet opp undersøkelser som endte i avvik.

6.3 Organisering som fremmende og hemmende faktor for samarbeid

I lys av funnet mitt om *organisatoriske ulikheter*, samt funnet om *tap og endringer av samarbeidsrutiner*, vil jeg drøfte organisering som fremmende og hemmende faktor for samarbeid. Når jeg drøfter dette retter jeg fokuset særlig mot de små kommunene da jeg anser dette som mest interessant.

Et sentralt spørsmål er, hvordan opplevde ansatte at koronapandemien påvirket samarbeidet med andre instanser? Mine funn viser at koronapandemien førte til en endring i samarbeid med instanser. Ansatte i barneverntjenesten som jeg har intervjuet viser til at nedstengingen ble som et slags hinder til samarbeidet med instanser barneverntjenesten normalt samarbeider tett med. Instanser informanter nevner er politi, skole og barnehage spesielt, men også samarbeid med instanser for øvrig som blant annet helsestasjon, NAV og psykisk helse. Av Barnevernloven § 3-1, 2. ledd fremkommer det at «*barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven*». Familier barnevernet er i kontakt med, har gjerne sammensatte og komplekse behov, og familien må derfor sees i en helhet og trenger gjerne hjelp i fra flere instanser. Barnevernet er avhengig av et godt samarbeid med andre, som barnehage, skole, helsestasjon, NAV, politi og barne- og ungdomspsykiatrien for å kunne gi rett hjelp til rett tid når det er bekymring for et barn (Killèn, 2018, s. 19). Vanligvis er ikke det noen formelle avtaler mellom de samarbeidende tjenestene på organisasjonsnivå knyttet til felles mål og oppgaver, ansvarsfordeling, ressursfordeling, strukturering av samarbeidet og så videre (Willumsen, 2012, s. 47). Lokale forhold har betydning både for hvordan barneverntjenesten er organisert, hvordan arbeidet legges opp, og hvordan samarbeid med andre tjenester foregår (Fauske, Lichtwark, Bennin & Buer, 2016, s. 184). Mine funn viser at tjenestene i de små kommunene sitter gjerne i samme bygg, eller er organisert inn under samme «*eining*» med andre tjenester som helsestasjon og PPT. De er med andre ord samlokaliserte. Fauske, Lichtwark, Bennin & Buer (2016) finner i sin studie at det at samarbeidende partnere er samlokaliserte, gjør det lettere å komme i kontakt med hverandre, og at dette løftes frem som en suksessfaktor for et vellykket samarbeid av deres informanter (s. 184). Dette er i tråd med mine funn om hvordan samlokalisering med andre instanser oppleves.

Willumsen (2012) beskriver samarbeid der profesjonelle for eksempel arbeider i team som er organisert ut fra geografi eller temaområder som *internt samarbeid*. Av mine funn er «einingen» bestående av barnevern, PPT og helsestasjon og utgjør en organisasjon eller et slags team. Denne type team kjennetegnes ved at teamet eksisterer innenfor en organisasjon, og der de profesjonelle blir (etter all sannsynlighet) godt kjent med hverandre over tid (Willumsen, 2012, s. 55). Dette samsvarer med mine funn der blant annet en informant viser til at ved å være samlokalisert, og ved å jobbe på denne måten blir en også godt kjent, og dette sees på som noe som fremmer samarbeid. Når koronapandemien oppsto førte dette til inndeling i kohorter på arbeidsplasser av hensyn til smittevern. Hvordan påvirket dette muligheten for samarbeid innad i «einingen» og små kommuner? Mine funn viser at det ble besluttet at barnevernet og helsestasjon skulle samarbeide med hverandre ved behov under nedstengingen, med tanke på frafall av saksbehandlere i tjenestene. Dette innebar at helsesykepleiere skulle bistå ved for eksempel hjemmebesøk som barneverntjenesten gjennomførte, dersom det var manko på personer som følge av smitte eller karantene. Dette viser at samarbeidet mellom ulike tjenester styrkes ved behov i de små tjenestene, og at det å gjennomføre forsvarlig tjeneste og hjelp blir prioritert i henhold til smittevern fremfor å opprettholde inndeling i kohorter. Dette er i samsvar med Tveito (2021) sine funn om at samarbeidet med andre instanser var noen steder like bra, eller bedre når samfunnet var nedstengt, der instanser strakte seg langt og nye samarbeidsmåter oppsto.

Mulighetene til å få til et bedre tverrfaglig samarbeid under korona i en liten kommune, kontra en større er en positiv opplevelse som trekkes frem av mine funn. Tjenestene oppleves å være mer tilgjengelig for hverandre, og det er mindre distanse geografisk imellom de ulike tjenestene i små kommuner. Mine funn viser også at tjenestene blant annet deler gang, eller spiser lunsj sammen. Dette kan sees i lys av det Willumsen (2012) trekker frem om at det på denne måten gjør at en blir kjent med hverandre over tid. Ved at instansene og de ansatte seg imellom blir godt kjent, og møtes ofte, vil kunne påvirke terskelen for å samarbeide på tvers av tjenestene. Men er det bare positivt for samarbeidet med små tjenester? I noen av de minste kommunene våres kan organisatoriske eininger, slik som sosialtjenesten eller barneverntjenesten, være for små (Djupvik & Eikås 2010, s. 135). Utvikling av en organisasjonsstruktur med «alt under et tak» letter utvilsomt struktureringen av samarbeidet i følge Killèn (2015, s. 392). Strukturering av samarbeid er en ting, men hva med nivået på den tverrfaglige kompetansen når tjenestene blir for små? Kan en liten kommune og et lite fagmiljø virke hemmende på samarbeidet også? Killèn (2015) mener at det hjelper imidlertid lite med organisatoriske strukturer hvis vi ikke bruker den kunnskapen som er tilgjengelig, og

at det er behov for et felles teoretisk forståelsesgrunnlag. Djupvik og Eikås (2010) viser til at organisering kan ha uheldige konsekvenser i form av at de små har for få tilsette til å skape et fleksibelt og støttende fagmiljø, og at små eininger kan også gjøre det vanskelig å håndtere ulike roller knyttet til arbeidet, herunder kontroll- og hjelperroller (s. 136). I forhold til hva jeg tidligere har drøftet der mine funn viser til sårbarheten ved små kommuner og frafall av ansatte, kan man anta at det opp imot samarbeid med instanser også blir sårbart. I en liten kommune er det ikke bare barneverntjenesten som er en liten tjeneste, men også instanser som helsestasjon, psykisk helse, NAV for å nevne noen. I en situasjon som koronapandemien har ført til, vil alle de små tjenestene være sårbare under en slik pandemi i forhold til bemanning. Dette vil blant annet bidra til å svekke mulighetene til å skape et tverrprofesjonelt samarbeid, dersom det blir store frafall fra tjenestene. Situasjoner i forbindelse med koronapandemien kan føre til en redusert bemanning som de jeg har intervjuet har vist til. I de mindre kommunene ble dette svært sårbart, der man i utgangspunktet er få ansatte. Når det gjelder kompetanse og bemanningsnormer er det i følge Brandztæg et. al (2019) et klart flertall av kommunene som har barnevernet i egen organisasjon, som ikke oppfyller anbefalingene fra barnevernspanelet om minimum fem fagstillinger i tjenesten (s. 102). Det fremkommer i undersøkelsen til Utdanningsdirektoratet (2020) at kun 1/3 småkommuner har barneverntjenesten som egen organisasjon og tilfredsstillende kravene fra barnevernspanelet om 5 eller flere stillinger i barnevernet. Dersom noen slutter i jobben, blir man også i slike tilfeller med lav bemanning ekstra sårbare.

Skoler, barnehager og andre instanser for øvrig er viktige samarbeidspartnere for barnevernet. Forskning vedrørende koronapandemien, viser at samarbeidspartnere som blant annet barnehager også var opptatt av å sikre de mest utsatte og sårbare barna. Os, Myrvold, Danielsen, Hernes & Winger (2021) viser til at flere barnehageansatte på den ene siden rapporterte om gode samarbeidsrutiner med barnevernet for å ivareta de sårbare barna. På den andre siden rapporteres det også om mangelfull kommunikasjon med de andre hjelpetjenestene, og at barnevern ikke var tilstrekkelig tilgjengelig for barnehagene (s. 44). Dette viser at det er delte erfaringer vedrørende samarbeid mellom barnehage og barnevern.

6.4 Konsekvenser av stengte dagtilbud

I lys av mitt funn om viktigheten av tilbud til barn og unge vil jeg drøfte hvordan stengte dagtilbud som skoler og barnehager kan ha påvirket familier under koronapandemien. Videre hvorfor skoler og barnehager er så viktige for å fange opp sårbare barn og unge.

Skoler og barnehager er viktige samarbeidspartnere for barnevernet og en viktig arena for barn og unge på mange måter. Barnevernet er avhengig av samarbeid med andre tjenester for å kunne gi god hjelp til barn og familier (Fauske, Lichtwark, Bennin & Buer, 2016, s. 179). Barneverntjenesten samarbeider med skoler og barnehager i flere ledd av en barnevernssak, og er en viktig kilde til informasjon om barnet. For at barnevernet skal gjøre gode vurderinger og beslutninger er barnevernet avhengig av informasjon fra instanser som ser barn og unge i det daglige. I en undersøkelse etter Lov om Barneverntjenester § 4-3, henter barneverntjenesten inn opplysninger som et ledd i undersøkelsen etter samtykke fra foreldrene. Killèn (2015) viser blant annet til et landsomfattende tilsyn fra statsforvalterne (tidligere kalt fylkesmenn) hvor det påpekes en rekke mangler, og da blant annet at den kommunale barneverntjenesten ikke har innhentet relevant og nødvendig informasjon om barnet og familien fra aktuelle instanser som kjenner barnet (s. 68). Dette viser at informasjon fra instanser som skole og barnehager vektlegges og ansees som viktig for barneverntjenesten for å få kunnskap og informasjon om barnet og familien. Sett i et barnevernfaglig perspektiv kan konsekvensen av stengte dagtilbud som skoler og barnehager blant annet påvirke barnevernets mulighet til å få informasjon om barn og unge, samt hindre muligheten for å gi tverrfaglig hjelpetilbud.

Mine funn viser til et fall i bekymringsmeldinger fra skoler og barnehager under nedstengingen. Skole og barnehager utgjør en viktig kilde til å henvise eller sende bekymringsmelding til tjenesten (Utdanningsdirektoratet, 2020, s. 11). FHI (2021) viser antydninger om blant annet en betydelig nedgang i innmeldte saker om mishandling av barn, og at dette kan tyde på at under nedstengingen var det mange barn som ikke ble fanget opp av tjenestene og mottok nødvendig hjelp. Kan informasjon om fall i bekymringsmeldinger si oss noe? Dette kan tolkes som at det er mindre barn å være bekymret for, eller at barn og unge ikke ble fanget opp. Det er høy bekymring blant samtlige av de jeg har intervjuet for at barn «gikk under radaren» under nedstengingen, og at man ikke klarte å fange opp barn som har det vanskelig. Jeg tror heller at nedgangen i bekymringsmeldinger handlet om at færre bekymringer ble fanget opp som følge av at skoler og barnehager var stengt, enn at det var

færre å uttrykke bekymring for. Utdanningsdirektoratet (2020) viser også til lignende funn og at flere ledere er redd for at de ikke fikk fulgt opp tilstrekkelig de barna som vurderes til å være i risiko (s. 12). Os, Myrvold, Danielsen, Hernes & Winger (2021) viser til at barnehageansatte ikke var klar over familier som hadde det vanskelig, og at dette ble oppdaget først når barnehagene åpnet opp igjen, og foreldrene var utrolig slitne (s. 45). Dette viser blant annet hvor sårbart en slik situasjon er og hvor viktig blant annet barnehagen er for å fange opp disse. Personalet i barnehagen, som er sammen med barna hver dag, kan lett oppdage endringer i barns følelser og atferdsmessige uttrykk (Johannesen, 2020, s. 151).

For noen er personene i skole, barnehage og fritidsaktiviteter de få trygge personene en har i hverdagen ifølge en av mine informanter. Raaheim (2002) trekker frem relasjoner som på en eller annen måte er viktige for oss. Viktigheten av å bli sett og hørt, særlig for de barn og unge som er i en ekstra sårbar og vanskelig situasjon. Johannesen (2015) viser til at observasjon av barnas atferd og emosjonelle fungering kan gi personalet i barnehagen informasjon om hvordan barna har det (s. 137). Skole og barnehager ser barna omtrent hver dag, og de kjenner barna som regel godt. Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon (Bolle & Selsing, 2019, s. 22). Når en krise oppstår, eller en har det vanskelig, er det viktig med støtte, nærkontakter og kjærlighet for at en skal komme seg gjennom det vanskelig og utvikle seg i riktig retning. Koronapandemien kan slik jeg oppfatter det sees på som en slik krise, eller en vanskelig situasjon. Jeg tror at skoler og barnehager er særlig viktig for at barn som ikke har det bra hjemme blir fanget opp. Barna trenger voksne rundt seg som ser og prøver å forstå deres signaler på at de befinner seg i en vanskelig situasjon (Johannesen, 2020, s. 139). Det vises til av mine funn at de barneverntjenesten er i kontakt med gjerne er de som har vansker med å følge opp barna sine i utgangspunktet, og som er slitne. Informanter jeg har intervjuet opplevde det som bekymringsfullt at foreldre som var stresset over situasjonen opplevde å ha mindre å gi barna. Dette tror de jeg har intervjuet blant annet førte til at barna ble mindre sett og hørt også i hjemmet. Så hva kan frafall av dette viktige tilbudet ha ført til av konsekvenser for barn og unge som er sårbare og utsatte under en pandemi? Slik jeg vurderer det kan dette ha ført til at færre barn som har det vanskelig har blitt fanget opp og sett og hørt, da dagtilbud som skoler og barnehager ser disse barna daglig, og er i en viktig posisjon for å fange opp bekymringer og endringer hos disse barna.

På et tidspunkt åpnet det imidlertid opp for at der begge foreldre hadde jobb som var definert som samfunnskritisk kunne få barnehage og skoletilbud til barna. Etter hvert åpnet det også opp for at der det var bare den ene forelderen med samfunnskritisk funksjon fikk barnehage og skoletilbud til egne barn. Mine funn viser til delte erfaringer med bruk av dette tilbudet. Utdanningsdirektoratets ekspertgruppe (2020) viser til at mange melder at det oppleves som stigmatiserende å få en plass på bakgrunn av at de blir vurdert som sårbare og utsatte barn/familier (s. 6). Os, Myrvold, Danielsen, Hernes & Winger (2021) finner også i sin studie at foreldre ikke ønsket å ta imot plass i barnehagen når det åpnet for dette, i frykt for stigmatisering. Det vises også til at frykt for smitte var en av årsakene til at foreldre ikke ønsket å benytte seg av tilbudet (s. 45). Dette samsvarer med mine funn der det også fremkommer at stigmatisering er en av grunnene for at foreldre eller ungdommer takket nei til tilbudet.

7. AVSLUTNING

Det er jevnlig publisering av vitenskapelige artikler vedrørende koronapandemien og konsekvenser denne kan ha påført barn og unge. I dette avsluttende kapittelet og som avslutning vil jeg sammenfatte min oppgave før jeg avslutter kapittelet med aktuell viere forskning og en konklusjon på min problemstilling om **«hvordan opplevde ansatte i barnevernet oppfølgingen av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?»**

Av funnene mine vil jeg trekke frem *organisatoriske ulikheter* som et av de funnene jeg anser som mest interessante ut ifra min undersøkelse. Dette funnet viser at forskjell i hvordan barneverntjenesten er organisert i Norge, og at det benyttes hjelpetiltak fra utenforstående organisasjoner, har vært en avgjørende faktor for hvorvidt barn og unge fikk hjelp under koronapandemien. Særlig under den totale nedstengingen i Mars/April 2020, har denne organisatoriske ulikheten blitt mest synlig, når utenforstående aktører som barneverntjenesten er avhengige av ikke ble rangert med samfunnskritisk funksjon. Det at saksbehandlere i barneverntjenesten måtte ta over oppfølgingen og gi kompensierende hjelp til disse familiene har medført at barn og unge ikke fikk den hjelpen de var vurdert til å i utgangspunktet ha rett på. Saksbehandlere som tar over oppfølgingen blir satt i en posisjon og en rolle de ikke har kompetanse på, og sitter samtidig med hjemmekontor og er i større grad «alene» om vurderinger i komplekse saker.

For å oppsummere så har drøftingen min hatt størst fokus på hvordan organisatoriske ulikheter har påvirket hvordan barn og familier fikk hjelp under koronapandemien. Under en pandemi som viruset covid-19 har forårsaket blir det svært synlig hvordan de organisatoriske rammene påvirker familiene og dette fremkommer også i drøftingen.

Drøftingen retter spørsmål til begrepet om rett hjelp til rett tid. Spørsmålet om rett hjelp til rett tid drøftes opp imot organiseringen med tiltaksavdeling utenfor barneverntjenesten.

Samarbeidspartnere og de som utøver tiltak for barneverntjenesten arbeider også etter flere, og andre lovverk enn barneverntjenesten, og ble ikke rangert som samfunnskritiske.

Vurderingen om at tiltaksavdelingen ikke ble rangert som samfunnskritisk drøftes i et kritisk perspektiv.

Min undersøkelse har vist at hvem som rangeres som samfunnskritisk rammer utsatte barn og unge i stor grad, nettopp fordi barneverntjenesten er så avhengig av disse aktørene for å yte forsvarlig tjeneste.

Med New public management reformen som er en nyliberalistisk styringsreform, kan individuelle avtaler mellom en leverandør av velferdstjenester og den individuelle velferdsmottakeren inngås for å sikre at velferdsmottakeren får den tjenesten den har rett på. Ved at tjenester er satt bort til andre under en pandemi og rangering av samfunnskritisk funksjon blir vurdert som den har blitt under denne pandemien, er det helt klart de som mottar hjelp fra de eksterne aktørene som blir lidende. For de som blir rammet av å ikke motta den hjelpen de er i behov av, kan konsekvensene bli enorme. En kan tenke at slike kriser som denne koronapandemien kan betegnes som, ikke rammer særlig ofte, men vi må gå ut ifra at noe lignende kan ramme oss igjen. Det har skjedd før, og det skjer nå, og kan også tenkes vil skje igjen.

Avslutningsvis vil jeg si at det fremkommer tydelig av min undersøkelse at utsatte barn og unge som er og har vært i kontakt med barneverntjenesten under koronapandemien ikke har fått rett hjelp til rett tid på bakgrunn av at:

- Tiltaksavdelingen ikke var rangert som samfunnskritisk under deler av koronapandemien.
- Ansatte i barnevernet måtte i større grad ta over tiltakene som følge av at tiltaksavdelingen «stoppet opp». Ansatte i barneverntjenesten sitter ikke på den kompetansen som var vurdert at familiene trengte.

Dette er det jeg anser som mine overordnede og viktigste funn fra min studie. Av mine egne erfaringer som ansatt i barnevernet anser jeg tiltakskonsulenter som de som jobber tettest på familiene, og som dermed ivaretar, støtter og bidrar til endring i familien. Barneverntjenesten får på denne måten gjerne en mer tilbaketrukket rolle og bistår med og evaluerer selve tiltaket.

7.1 Aktuell videre forskning

Funnet om organisatoriske ulikheter betegner jeg som mitt hovedfunn. Hvorfor ble ikke de som utøver hjelpetiltakene også vurdert som samfunnskritisk? Dette er et spørsmål jeg sitter igjen med etter å ha gjennomført denne undersøkelsen. At tiltaksavdelinger ikke ble beregnet som samfunnskritisk er noe som jeg finner svært interessant, og som jeg vurderer burde vært nærmere utredet i forhold til eventuelle andre kriser som kan inntreffe i fremtiden. For videre forskning vurderer jeg det som viktig å få frem mer om betydningen av dette, da mine funn viser at dette har vært av betydning for hvorvidt familier har fått hjelp under koronapandemien. Det ville vært interessant og forsket på dette fra et politisk perspektiv.

7.2 Konklusjon

Jeg vil nå svare på min problemstilling som er «**hvordan opplevde ansatte i barnevernet oppfølgingen av utsatte barn og unge under koronapandemien, og hvilke konsekvenser kan dette ha ført til?**». Ansatte opplevde organisering som et hinder for utøvelse av hjelpetiltak under koronapandemien. At tiltaksavdelingen som utøver hjelpetiltak for barneverntjenesten ikke ble rangert som samfunnskritisk, førte til at tiltak stoppet opp, og at utsatte barn og unge ikke mottok hjelpen de var vurdert til å skulle ha i perioden samfunnet var nedstengt. Ansatte opplevde at de i større grad måtte gi kompenserende hjelp som følge av tiltak som uteble, eller ble satt på vent. Denne oppfølgingen oppleves videre som belastende, faglig og personlig utfordrende, samt stresspreget. Ansatte opplever også tap av samarbeid med viktige samarbeidsinstanser, og at utsatte barn og unge i mindre grad ble sett, hørt og fanget opp, som følge av stengte skole- og barnehage tilbud.

Konsekvenser dette kan ha ført til er at utsatte barn og unge ikke mottok den hjelpen de hadde rett på og var vurdert til å skulle ha under koronapandemien. Konsekvenser kan også være at utsatte barn og unge som var i behov av hjelp under koronapandemien ikke ble sett, hørt og fanget opp.

Litteraturliste

Aadland, E. (2013). «Og eg ser på deg...». *Vitenskapsteori i helse og sosialfag*. (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Bakken, A., Pedersen, W., Von Soest, T., & Sletten, M. A. (2020). *Oslo-ungdom i koronatiden. En studie av ungdom under covid-19-pandemien*. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/4221/NOVA-rapport-12-2020.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Barnevernpanelet (2011). *Barnevernpanelets rapport*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnevern/2011/barnevernpanelets_rapport.pdf

Barne- og familiedepartementet (2020). *Høringsnotat – kompetanse i barnevernet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/702b63a92c5243eea4cd68c95b3d0b5a/horingsnotat-om-kompetanse-i-barnevernet1.pdf>

Barne- ungdoms og familiedirektoratet (2020). *Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien*. (statusrapport 1). Hentet fra https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/utsatte_barn_og_unges_tjenestetilbud_under_covid19_pandemien_statusrapport_1-konvertert.pdf

Barne- ungdoms og familiedirektoratet (2020). *Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien*. (statusrapport 2). Hentet fra <https://bufdir.no/globalassets/korona/koordineringsgruppen/statusrapport-nr.-2---koordineringsgruppe-for-tjenester-til-sarbare-barn-og-unge-i-covid-19-pandemien.pdf>

Barne- ungdoms og familiedirektoratet (2020). *Utsatte barn og unges tjenestetilbud under Covid-19 pandemien*. (statusrapport 10). Hentet fra https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/bufdir/utsatte_barn_og_unges_tjenestetilbud_under_covid_19_pandemien_statusrapport_10.pdf

Barnevernloven. (1993) Lov om barneverntjenester. (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>

Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm.

Brandtzæg, B. A., Lunder, T. E., Aastvedt, A., Thorstensen, A., Groven, S. & Møller, G. (2019). *Utredning om små kommuner*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/cc6fa29f7d0244059d62a98a4fdc5dfd/rapport_sma-kommuner_kmd_telemarksforskning-992102-11000322.pdf

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.). (2012). *Kvalitative Metoder. Empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag

Bunkholdt, V., & Sandbæk, M. (2013). *Praktisk barnevernarbeid* (5. utg). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Busch, T., Vanebo, J. O. & Dehlin, E. (2016). *Organisasjon og organisering* (6. utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Christensen, A. B., Jørgensen, S., Olesen, S. P. & Rasmussen, T. (2015): *Viden og videnskabsteori i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag.

Clifford, G., Fauske, H., Lichtwarck, W, & Marthinsen, E. (2015). *Minst hjelp til dem som trenger det mest? Sluttrapport fra forsknings- og utviklingsprosjektet «Det nye barnevernet»*. Hentet fra https://nordlandsforskning.no/sites/default/files/files/Rapport_06_2015.pdf

De nasjonale forskningsetiske komiteene (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-humaniora-juss-og-teologi.pdf>

Det kongelige barne- og likestillingsdepartementet (2016-2017). *Endringer i barnevernloven (barnevernsreform)* (Prop. 73L). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/67954c9d29dd4c0ca3134e0931f32fdc/no/pdfs/prp201620170073000dddpdfs.pdf>

Djupvik, A. R. & Eikås, M. (2010). *Organisert velferd. Organisasjonskunnskap for helse- og sosialarbeidarar*. (2. utg.). Oslo: Det Norske Samlaget.

Ekeland, T. J., Iversen, O., Nordhelle, G., & Ohnstad (2010). *Psykologi for sosial – og helsefagene*. Oslo: Cappelen Damm

Ellingsen, I. T & Østerhaug, R. S. (Red.). (2014). *Barnevernets brennpunkt. Beslutningsgrunnlag og beslutninger*. Oslo: Universitetsforlaget.

Eriksen, E., & Germeten, S. (2017). *Barnevern i barnehage og skole. Møte mellom barn, foreldre og profesjoner*. Oslo: Cappelen Damm

Fauske, H., Lichtwarck, W., Bennin, C., & Buer, B. A. Tverrfaglig samarbeid i barnevernets beslutningsprosess I Christiansen, Ø., & Kojan, B. H. (Red.). *Beslutninger i barnevernet* (2016). Oslo: Universitetsforlaget.

Folkehelseinstituttet (2021) *Hurtigoversikt. Konsekvenser av covid-19 på barn og unges liv og helse*. Hentet fra <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2021/konsekvenser-av-covid-19-pa-barn-og-unges-liv-og-helse-rapport-2021.pdf>

Graver, H. P., Hov, Ø., Tønjum, T. (Red.). (2020). *Tillit i koronaens tid*. Oslo: Dreyers Forlag.

Helsetilsynet (2020). *Pasient- og brukererfaringer med tjenester under koronapandemien 2020*. (Rapport 6/2020). Hentet fra https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2020/helsetilsynetrapport6_2020.pdf

Helsetilsynet (2019). *Veileder for landsomfattende tilsyn 2020 – 2021 med barnevernets arbeid med undersøkelser*. Hentet fra https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/internserien/barnevernets_arbeid_undersokelser_internserien10_2019.pdf

Hjardemaal, F. & Tveit, K. (2011). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode*. (2. utg.). (T. A. Kleven, Red.). Bergen: Fagbokforlaget.

Hjälmhult, E., Giske, T. & Satinovic, M. (Red.). (2014). *Innføring i grounded theory*. Oslo/Trondheim: Akademika Forlag

Hole, H. B. (2020) *Hva med barna? En kvalitativ intervjustudie om det norske barnevernets arbeid under Coronaepidemien*. (Masteroppgave). Lunds universitet, Socialhögskolan, Sveirge.

Johannesen, C. (2020). *Små barn i sårbare livssituasjoner. Hvordan kan barnehage, forebygge og hjelpe barn i risiko for omsorgssvikt?* Oslo: KF

Kaiser, M. (2000). *Hva er vitenskap?* Oslo: Universitetsforlaget

Killèn, K. (2015). *Sveket 1. Risiko og omsorgssvikt – et helseproblem og tverrfaglig ansvar*. (5. utg.). Oslo: Kommuneforlaget.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk.

Marthinsen, E. (2003). *Sosialt arbeid og symbolsk kapital i et senmoderne barnevern*. (Doktorgradavhandling). Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, Trondheim.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (2017). *Barn i krise. Samarbeidet mellom barnevern og politi*. Hentet fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/04/NKVTS_Rapport_4_2017_Barn_i_krise.pdf

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (2020). *Barn, ungdom og koronakrisen. En landsomfattende undersøkelse av vold, overgrep og psykisk helse blant ungdom i Norge våren 2020.* (Rapport nr.2) Hentet fra https://www.nkvts.no/content/uploads/2020/12/Rapport_2-20.pdf

Nielsen, J, C, R. & Repstad, P. (2004) Fra nærhet til distanse og tilbake igjen. Om å analysere sin egen organisasjon. I Repstad, P. (Red.). (2004). *Dugnadsånd og forsvarsverker. Tverretattlig samarbeid i teori og praksis.* Oslo: Universitetsforlaget.

NOU 2000:12. (2000). *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer.* Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/051e391fbb3d4ef2be97a4478dd62e86/no/pdfa/nou200020000012000dddpdfa.pdf?fbclid=IwAR1SRnnCnUOaeRR0y8k-DnQgfeqmd_8NdjfQ6UVZdw_VyPc-z6KEV_qTGbc

NOU 2012: 5. (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling. Ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet.* Hentet fra <https://regjeringen.no/contentassets/e212cdbe211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>

NOU 2017: 12. (2017). *Svikt og svik. Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt.* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd443396588483e97402ab/no/pdfs/nou201720170012000dddpdfs.pdf>

Os, Ellen., Myrvold, T. M., Danielsen, O. A., Hernes, L. & Winger, N. (2021). *Håndtering av konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager.* Hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/handtering-og-konsekvenser-av-koronautbruddet-for-barn-og-barnehager>

Raaheim, A. (2011). *Sosialpsykologi.* Bergen: Fagbokforlaget

Riksadvokaten (2020). *Pandemisituasjonen – riksadvokatens midlertidige direktiver for straffesaksbehandlingen.* Hentet fra

<https://www.riksadvokaten.no/document/midlertidige-direktiver-for-straffesaksbehandlingen-oppdater-18-september/>

Skrove, G., Lichtwarck, W., Moufack, M. F., Røkkum, N. H. A., Ulfseth, L. A., & Kojan, B. H. (2021). *Konsekvenser av covid-19 for tjenestetilbudet blant sårbare barn og unge*. (Rapportserie for sosialt arbeid, rapport nr.5). Trondheim: Skipnes Kommunikasjon.

Sørensen, T., Skjeggstad, E., & Slettebø, T. (2019). *Faglig forsvarlighet i barnevernet. En kvantitativ undersøkelse av forsvarlighet, internkontroll, avvik og arbeidskultur i den kommunale barneverntjenesten*. (Rapport 2019/2). Hentet fra https://vid.brage.unit.no/vid-xmloi/bitstream/handle/11250/2593776/Faglig_forsvarlighet_i_barnevernet.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (4. utg.). Bergen: Fagbokforlaget

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (4. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Tveito, S. B. (2021) *Barnevern i krisetid. Barneverntjenestens arbeid med vold og overgrep under koronapandemiens første fase*. Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/20.500.12199/6521/NOVA-Notat-1-2021%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Utdanningsdirektoratet (2020). *Ekspertgruppe. Tiltak på skole- og barnehageområdet under koronautbruddet våren 2020*. Hentet fra <https://www.udir.no/contentassets/2375556970d048d09ab773e0892800ff/tiltak-pa-skole--og-barnehageområdet-under-koronautbruddet-varen-2020.pdf>

Utdanningsdirektoratet (2017). *Rammeplan for barnehagen. Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Virokannas, E., Liuski, S., & Kuronen, M. (2018). *The contested concept of vulnerability – a literature review*. Finland: University of Helsinki.

Ødegård, A., Iversen, H. P., & Willumsen, E. (2014). Samhandlingsreformen – hvilken betydning vil den få for utsatte barn og unge? I Ellingsen, I. T., & Østerhaug, R. S (Red.), *Barnevernets brennpunkt. Beslutningsgrunnlag og beslutninger*. (s. 181-193). Oslo: Universitetsforlaget.

Willumsen, E. (Red.). (2009). *Tverrprofesjonelt samarbeid i praksis og utdanning*. Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

Informasjonsskriv

Forespørsel om å delta i forskningsprosjekt om konsekvenser av nedstenging i forbindelse med koronapandemien, for utsatte barn og unge.

Behandlingsansvarlig institusjon: *Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, institutt for sosialt arbeid.*

Dette forskningsprosjektet er en avsluttende masteroppgave i studiet Master i barnevern ved NTNU Trondheim.

Tema for prosjektet er «*Utsatte barn og unge og koronapandemien – konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med Covid-19*». Prosjektet omhandler hvilke konsekvenser nedstengingen i perioden mars-april 2020 i forbindelse med Covid-19, kan ha ført til for utsatte barn og unge, og undersøker barnevernansattes erfaringer, tanker og refleksjoner rundt dette. Innenfor dette vil jeg også se nærmere på hvordan tjenestene er organisert, og om dette kan ha innvirkning og utgjøre en forskjell ift hvordan familier blir ivaretatt under en slik pandemi.

Jeg ønsker kontakt med en barnevernansatt som har fulgt opp familier i perioden samfunnet var nedstengt. Samt en barnevernledere/fagkoordinator/teamleder som har god oversikt over hvordan tjenesten er organisert.

Det vil bli gjennomført **individuelle intervju**. Tid og sted kan avtales nærmere. Intervjuet vil vare ca 1 time og intervjuet vil bli tatt opp på lydbånd.

I etterkant vil intervjuet bli transkribert, kodet og analysert. Det er bare jeg og veileder som har tilgang på personopplysningene. Prosjektet er forventet ferdig mai 2021, og etter dette vil data og personopplysninger bli slettet.

Deltaelse i prosjektet er **frivillig**. Informanten kan når som helst velge å trekke seg, før opplysninger er publisert. Opplysninger vil da bli slettet dersom informanten trekker seg.

Jeg er underlagt taushetsplikt. All data er anonymisert og vil bli behandlet konfidensielt.

For spørsmål til mitt forskningsprosjekt kan jeg kontaktes på telefon 93460233 eller e-post rstonnes@ntnu.no. Min veileder er Lena Augusta Ulfseth og kan kontaktes på e-post lena.a.ulfseth@ntnu.no.

Med vennlig hilsen

Ramona Tønnesen
Nedre kipperberget 28
6030 Langevåg

Samtykkeskjema

SAMTYKKESKJEMA

**SAMTYKKE TIL DELTAKELSE I FORSKNINGSPROSJEKT OM
«UTSATTE BARN OG UNGE OG KORONAPANDEMIEN – KONSEKVENSER AV
NEDSTENGINGEN I FORBINDELSE MED COVID-19
», SAMT SAMTYKKE TIL BRUK AV
LYDOPPTAK VED INTERVJU.**

Behandlingsansvarlig institusjon: *Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet, Institutt for sosialt arbeid.*

Deltagelse i prosjektet er frivillig og informanter kan når som helst trekke sin deltakelse uten å oppgi grunn. Opplysninger innhentes gjennom intervju og det anvendes lydopptak. Informasjon som fremkommer i intervjuet, som er relevant i henhold til tema og prosjektets formål, vil presenteres i studentens mastergradsavhandling. Opplysningene vil presenteres anonymt og vil ikke kunne spores tilbake til deltaker. Studenten innhenter ingen skriftlige opplysninger fra deltakere, annet enn underskrift på dette samtykkeskjema for deltakelse og bruk av lydopptak.

Deltaker har rett til innsyn, retting, sletting, begrensning og dataportabilitet. Deltakere vil få tilsendt det ferdige resultatet dersom det er ønskelig. Deltakere har rett til å klage til datatilsynet.

- Jeg har lest informasjonsskriv om prosjektet og vet hva deltakelse innebærer.
- Jeg samtykker til deltakelse i forskningsprosjektet «Utsatte barn og unge og koronapandemien – konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med Covid-19».
- Jeg samtykker til at det anvendes lydopptak i kvalitativt intervju og at dette materialet kan brukes i forbindelse med forskerens mastergradsavhandling.

Dato/sted:

Student/forsker

Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

Oppvarmings spørsmål (teamleder/fagkoordinator/leder og saksbehandler)

1. Kan du fortelle litt om din faglige bakgrunn og nåværende stilling?
  - Hvor lenge har du jobbet i barnevernet?
  - hvorfor valgte du dette yrket?
2. Hva synes du er utfordrende med jobben din og hva er fordelene?
3. Hvordan er deres tjeneste organisert og hvilket team eller aldersgruppe arbeider du i/med?
4. Ta utgangspunkt i dine erfaringer rundt arbeidssituasjonen og COVID-19, kan du fortelle litt om disse?

Spørsmål til teamleder/fagkoordinator/leder;

1. Hvor mange bekymringsmeldinger mottok dere i perioden mars – april 2020, sammenlignet med samme tidspunkt i 2019?
2. Hvor mange familier mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten i samme periode, sammenlignet med 2019?
3. Hvordan er tjenesten organisert?
  - Utøver barneverntjenesten tiltak selv?
  - Leier barneverntjenesten inn private, eller personer utenfra?
  - Finnes det en «tiltaksbank»?
  - Inndelt i team? Hvordan er inndelingen?
4. Kan du fortelle litt om hvilke retningslinjer barneverntjenesten hatt ift oppfølging av barn og unge i perioden samfunnet var nedstengt?
5. Hvordan opplever du at barneverntjenesten har klart å sikre at barn og familier fikk riktig oppfølging i den gitte perioden?
6. Hvordan prioriterte barneverntjenesten oppfølging av familier når samfunnet var nedstengt?
7. Har tjenesten rapportert om hvordan situasjonen har påvirket barnevernets mandat når samfunnets var nedstengt? Hvor ofte ble det rapportert og til hvem?
8. Hvordan gjennomførte barneverntjenesten kontakten med familiene?
  - telefonsamtaler?
  - kontorsamtaler?
  - Hjemmebesøk?
  - digitale løsninger (skype)?
9. Hvilke erfaringer har tjenesten gjort ift samarbeidet med skoler og barnehager i perioden de var stengt?
10. Hvilke erfaringer har tjenesten gjort ut fra deres håndtering av pandemien? Er det noe du tenker kunne vært gjort annerledes?
11. På bakgrunn av erfaringer til nå, om pandemien, er tjenesten forberedt ved en eventuell ny nedstenging?

Spørsmål til saksbehandler;

1. Kan du fortelle om hvilke endringer du opplevde som saksbehandler når skoler og barnehager stengte?
2. På hvilke måter opplevde du at pandemien endret kontakten med familier dere er i kontakt med?

3. Hvordan opplever du som saksbehandler at det var å følge opp familier under nedstengingen? Hvorfor opplevde du det på denne måten?
4. Hvordan påvirket det allerede oppstartede undersøkelser at tiltakene rundt COVID-19 tredde i kraft?
  - Hindret situasjonen muligheten for å gjennomføre undersøkelsen?
  - Opplevde dere situasjonen som et hinder for undersøkelsen, og på hvilken måte?
  - Hvordan ble oppstart av undersøkelser gjennomført når samfunnet var nedstengt?
5. Hvordan påvirket situasjonen gjennomføring av tilrettelagte avhør?
  - Om avhør ikke ble gjennomført eller utsatt, hvordan kan dette ha påvirket barnet/familien, og «saken»?
  - Om avhør ble gjennomført, klarte man å sikre god oppfølging i etterkant til tross situasjonen?
6. Hvordan opplevde dere samarbeidet med politi og barnehus i perioden samfunnet var nedstengt?
  - Var det endring, sammenlignet med hvordan samarbeidet bruker å være?
7. På hvilke måter opplever du at nedstengingen påvirket ift familier som ventet på at tiltak skulle starte opp?
8. Hvordan opplevde du som saksbehandler å følge opp tiltakene når samfunnet var stengt?
  - fulgte du opp tiltakene i større grad selv? På hvilke måter?
9. Kan du gi noen eksempler på familier du har vært i kontakt med under koronapandemien?
  - Hva har vært bra/mindre bra i kontakten med familien?
  - Hvordan tror du det påvirket familien at skoler og barnehager ble stengt?
10. Hadde du noen bekymring overfor de barna du var i kontakt med i den gitte perioden?
  - Hvorfor/hvorfor ikke?
11. Ut i fra egne erfaringer, hvor viktig opplever du at tilbudene til barn og unge er
  - ift oppfølging
  - bli sett og hørt i det daglige
12. Hvilke tanker og refleksjoner har du om konsekvenser nedstenging av samfunnet kan ha ført til for barn som allerede har en vanskelig omsorgssituasjon?
  - Barn som lever med vold og overgrep i hjemmet
  - Barn med psykisk syke foreldre
  - Barn med foreldre som ruser seg
13. Dersom det kom en ny nedstengingsperiode, hva har du som saksbehandler lært og erfart av denne perioden?
  - Hva ville du gjort annerledes?
  - Hva har fungert/ikke fungert?
14. På hvilke måter har dere merket at samfunnet åpnet opp igjen?

Godkjennelse fra NSD

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Utsatte barn og unge og koronapandemien - Konsekvenser av nedstengingen i forbindelse med Covid-19

Referansenummer

379479

Registrert

28.10.2020 av Ramona Siwdsdotter Simonsen Tønnesen - rstonnes@stud.ntnu.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Lena Augusta Ulfseth, lena.a.ulfseth@ntnu.no, tlf: 90128206

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Ramona Tønnesen, rstonnes@stud.ntnu.no, tlf: 93460233

Prosjektperiode

27.08.2020 - 01.07.2021

Status

14.12.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

14.12.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 14.12.2020, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TAUSHETSPLIKT

Vi minner om at informantene har taushetsplikt, og dermed kun kan uttale seg generelt om sine erfaringer. Informantene må omtale hendelser og erfaringer på en måte som ikke gjør enkeltbarn identifiserbare, hverken direkte ved bruk av navn eller indirekte gjennom kombinasjoner av bakgrunnsopplysninger. Vi anbefaler at informantene minnes om taushetsplikten i forkant av intervjuene, både muntlig og i

informasjonsskrivet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 1.7.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa
Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

